

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MANAGEMENT FIREM

Vysoká škola ekonomie a managementu

info@vsem.cz / www.vsem.cz

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE/TITLE OF THESIS

Komparace daňového zatížení závislé a nezávislé činnosti

TERMÍN UKONČENÍ STUDIA A OBHAJOBA (MĚSÍC/ROK)

Říjen / 2016

JMÉNO A PŘÍJMENÍ / STUDIJNÍ SKUPINA

Bc. Jana Klenorová / MF 14

JMÉNO VEDOUCÍHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

Doc. Ing. Stanislav Klazar Ph. D

PROHLÁŠENÍ STUDENTA

Odevzdáním této práce prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci na uvedené téma vypracoval/a samostatně a že jsem ke zpracování této diplomové práce použil/a pouze literární prameny v práci uvedené.

Jsem si vědom/a skutečnosti, že tato práce bude v souladu s § 47b zák. o vysokých školách zveřejněna, a souhlasím s tím, aby k takovému zveřejnění bez ohledu na výsledek obhajoby práce došlo.

Prohlašuji, že informace, které jsem v práci užil/a, pocházejí z legálních zdrojů, tj. že zejména nejde o předmět státního, služebního či obchodního tajemství či o jiné důvěrné informace, k jejichž použití v práci, popř. k jejichž následné publikaci v souvislosti s předpokládanou veřejnou prezentací práce, nemám potřebné oprávnění.

Datum a místo: 31. 8. 2016 v Kořenově

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych tímto poděkovala Doc. Ing. Stanislavu Klazarovi Ph.D., vedoucímu diplomové práce, za trpělivost, metodické vedení a užitečné rady při zpracování mé diplomové práce.

Vysoká škola ekonomie a managementu

info@vsem.cz / www.vsem.cz

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

SOUHRN

1. Cíl práce:

Komparace zatížení daní z příjmů a povinným pojistným osob majících příjmy ze závislé činnosti a osob majících příjmy z nezávislé činnosti pomocí následujících dílčích cílů:

Výpočet daňového zatížení osob majících příjmy ze závislé činnosti

Výpočet daňového zatížení osob, které mají příjmy z nezávislé činnosti dvěma způsoby a porovnání paušálních výdajů s reálnými výdaji

Vzájemné porovnání obou skupin včetně porovnání jejich výdajů na spotřebu

2. Výzkumné metody:

Komparace, která byla využita při srovnávání jednotlivých osob, které mají příjmy ze závislé činnosti, jednotlivých osob, které mají příjmy z nezávislé činnosti a těchto osob vzájemně.

Šetření, které bylo použito pro stanovení reálných výdajů osob, které mají příjmy z nezávislé činnosti a pro určení výdajů jednotlivých srovnávaných domácností.

3. Výsledky výzkumu/práce:

Osoby mající příjmy ze závislé činnosti podléhají výrazně vyššímu zatížení daní z příjmu i pojištěním na sociální a zdravotní pojištění, než osoby, které mají příjem z činnosti nezávislé.

Mezi paušálními a skutečnými výdaji, které uplatňují OSVČ pro výpočet daňové povinnosti jsou velké rozdíly.

Vyměřovací základy a tedy i výše povinných odvodů je nižší pro OSVČ.

Ve výdajích na spotřebu domácnosti jsou rozdíly. Domácnosti OSVČ uvádí v polovině případů vyšší výdaje než příjmy.

4. Závěry a doporučení:

Prvním krokem, který by vedl k odstranění rozdílného zdanění, by bylo přehodnocení tzv. „výdajových paušálů“ tak, aby jejich výše lépe odpovídala skutečnosti.

Pokud by mělo být zdanění obou skupin stejné, měla by být snížena zátěž pro zaměstnance, zvýšena zátěž pro osoby samostatně výdělečně činné, případně obojí. Pokud by byly brány v úvahu další okolnosti, které mohou být důvodem pro nižší zátěž osob samostatně výdělečně činných, může zůstat stávající stav nebo by úprava zdanění neměla vést ke stejné hodnotě, ale pouze k menším rozdílům.

KLÍČOVÁ SLOVA

Daň z příjmu, sociální pojištění, zdravotní pojištění, závislá činnost, nezávislá činnost

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

SUMMARY

1. Main objective:

Comparison of the income tax and mandatory insurance of persons having income from employment and self-employed through the following specific objectives:

Calculating the tax burden on individuals having income from employment

Calculating the tax burden people, who are self-employed in both possible ways, and comparing flat-rate expenses, with real expenses

Mutual comparison of the two groups, including their consumption expenditure.

2. Research methods:

Comparison, which was used in comparing individual employee activities of individual employees, of individual self-employed and also both out each of these groups.

Survey, which was used to determine the real costs those people, who have income from independent activities and to determine spending compared individual households.

3. Result of research:

Employees are subject to substantially greater burden of income tax and insurance for social insurance and health insurance than burden on the self-employed.

Among the flat-rate expenses for self-employed persons and their real expenses are big differences.

Assessment bases are lower for self-employed, so the values of mandatory contributions are lower for the self-employed.

Spending on household consumption are different. Half of households of self-employed persons shows the higher expenses than income.

4. Conclusions and recommendation:

The first step that would lead to the elimination of differences would be reconsideration of flat-rates so that the value of tax burden will be actually better match.

If the tax burden of both groups should be the same, should be reduced tax burden for employees, increased tax burden for the self-employed, or both. If they were taken into account other circumstances that might justify a lower burden of self-employed workers can stay current status or tax adjustment would not lead to the same value, but only to lower differences.

KEYWORDS

Income tax, social insurance, health insurance, employment relationship, self-employed

JEL CLASSIFICATION

H21 Efficiency • Optimal Taxation

H24 Personal Income and Other Nonbusiness Taxes and Subsidies

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno a příjmení:	Jana Klenorová
Studijní program:	Ekonomika a management (Ing.)
Studijní obor:	Management firem
Studijní skupina:	MF 14
Název DP:	Komparace daňového zatížení závislé a nezávislé činnosti
Zásady pro vypracování (stručná osnova práce):	1 Úvod 2 Teoreticko-metodologická část 2.1 Závislá činnost 2.2 Samostatná činnost 2.3 Sociální a zdravotní pojištění 2.4 Metodika analytické části 3 Analytická část 3.1 Zdanění závislé činnosti 3.2 Zdanění nezávislé činnosti 3.3 Komparace zdanění závislé a nezávislé činnosti 4 Závěr
Seznam literatury: (alespoň 4 zdroje)	• KUBÁTOVÁ K. <i>Daňová teorie a politika</i>. 5. Aktualizované vydání Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8. • VANČUROVÁ, A., LÁCHOVÁ, L. <i>Daňový systém ČR 2014</i>. 12. vyd. Praha: 1. VOX. 392 s. ISBN 978-80-87480-23-6. • VANČUROVÁ, A., KLAZAR, S. <i>Sociální a zdravotní pojištění: úvod do problematiky</i>. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 121 s. ISBN 978-80-7357-381-2. • Zákon č. 586/1192 Sb., o daních z příjmů • Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání • Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění
Harmonogram	• Zpracování cílů a metodiky do 30.10.2015 • Zpracování teoretické části do 30.12.2015 • Zpracování výsledků do 28.2.2016 • Finální verze do 30.4.2016
Vedoucí práce:	Doc. Ing. Stanislav Klazar, Ph.D.

Prof. Ing. Milan Žák, CSc.
rektor

V Praze dne 22.10.2015

Prof. Ing.
Milan
Žák CSc.

Digitálně podepsal Prof. Ing.
Milan Žák CSc.
DN: c=CZ, cn=Prof. Ing. Milan Žák
CSc., o=Vysoká škola ekonomie a
managementu, o.p.s.,
title=Rektor, serialNumber=ICA -
10340169, serialNumber=IDCCZ
113308764
Datum: 2015.10.22 12:53:16
+02'00'

Obsah

1. Úvod	1
2. Teoretická část.....	4
2.1 Závislá činnost.....	7
2.1.1 Definice závislé činnosti	7
2.1.2 Současní právní úprava	8
2.1.3 Porovnání daňového zatížení zaměstnanců	8
2.2 Nezávislá činnost.....	9
2.2.1 Definice a charakteristika OSVČ	9
2.2.2 Vývoj počtu OSVČ	10
2.2.3 Švarcsystém.....	11
2.2.4 Současná právní úprava.....	11
2.2.5 Porovnání legislativy pro výpočet daňové povinnosti ze závislé a nezávislé činnosti	15
2.2.6 Porovnání s vybranými státy Evropské unie	15
2.3 Sociální a zdravotní pojištění	15
2.3.1 Sociální pojištění	15
2.3.2 Zdravotní pojištění	19
2.4 Metodika analytické části.....	21
3. Analytická část	23
3.1 Zdanění závislé činnosti	23
3.1.1 Výpočet čisté mzdy a odvodů zaměstnanců.....	23
3.1.2 Příklady zdanění závislé činnosti	25
3.1.3 Dávky od státu pro zaměstnance	27
3.1.4 Komparace zdanění jednotlivých zaměstnanců.....	29
3.2 Zdanění nezávislé činnosti	30
3.2.1 Výpočet povinných odvodů a čistého příjmu OSVČ	30
3.2.2 Příklady zdanění nezávislé činnosti	31

3.2.3	Porovnání využití paušálů a skutečných výdajů.....	43
3.2.4	Komparace zdanění jednotlivých OSVČ	45
3.3	Komparace zdanění závislé a nezávislé činnosti	46
3.3.1	Komparace daňového zatížení jednotlivých poplatníků	46
3.3.2	Souhrnné porovnání zatížení závislé a nezávislé činnosti	55
4.	Závěr.....	59

Seznam zkratek:

AMSP ČR	- Asociace malých a středních podnikatelů a živnostníků ČR
ČR	- Česká Republika
ČSÚ	- Český statistický úřad
DPFO	- daň z příjmu fyzických osob
DZ	- daňový základ
EET	- elektronická evidence tržeb
EU	- Evropská unie
HV	- hospodářský výsledek
MFČR	- Ministerstvo financí České republiky
MPSV	- Ministerstvo práce a sociálních věcí
OSVČ	- osoba samostatně výdělečně činná
SVČ	- samostatná výdělečná činnost
ZDZP	- Zákon o dani z příjmu

Seznam tabulek:

Tabulka č. 1 – Výpočet daně z příjmu fyzických osob	s. 8
Tabulka č. 2 – Vývoj výdajových paušálů v letech 2004 až 2015	s. 12
Tabulka č. 3 – Srovnání výpočtu daňové povinnosti zaměstnanců a OSVČ	s. 14
Tabulka č. 4 – Objem prostředků vynaložených na výplatu starobních důchodů v letech 2005 až 2015	s. 16
Tabulka č. 5 – Porovnání nemocenského a komerčního pojištění	s. 18
Tabulka č. 6 – Nemocenské pojištění zaměstnanců	s. 28
Tabulka č. 7 – Srovnání výpočtu odvodů dle paušálu a skutečných výdajů pro OSVČ č. 1	s. 33
Tabulka č. 8 – Srovnání výpočtu odvodů dle paušálu a skutečných výdajů pro OSVČ č. 2	s. 35
Tabulka č. 9 – Srovnání výpočtu odvodů dle paušálu a skutečných výdajů pro OSVČ č. 3	s. 37
Tabulka č. 10 – Srovnání výpočtu odvodů dle paušálu a skutečných výdajů pro OSVČ č. 4	s. 39
Tabulka č. 11 – Srovnání výpočtu odvodů dle paušálu a skutečných výdajů pro OSVČ č. 5	s. 41
Tabulka č. 12 – Srovnání výpočtu odvodů dle paušálu a skutečných výdajů pro OSVČ č. 6	s. 43
Tabulka č. 13 – Nemocenské pojištění OSVČ odvody vs. dávky	s. 46
Tabulka č. 14 – Srovnání Zaměstnance č. 1 a OSVČ č. 1	s. 47
Tabulka č. 15 – Srovnání Zaměstnance č. 2 a OSVČ č. 2	s. 49
Tabulka č. 16 – Srovnání Zaměstnance č. 3 a OSVČ č. 3	s. 50
Tabulka č. 17 – Srovnání Zaměstnance č. 4 a OSVČ č. 4	s. 51
Tabulka č. 18 – Srovnání Zaměstnance č. 5 a OSVČ č. 5	s. 53
Tabulka č. 19 – Srovnání Zaměstnance č. 6 a OSVČ č. 6	s. 54

Seznam grafů:

Graf č. 1 – Daňové zatížení zaměstnanců v ČR v porovnání s vybranými státy EU	s. 9
Graf č. 2 – Srovnání čistého příjmu a daňové zátěže zaměstnanců	s. 29
Graf č. 3 – Porovnání výdajů paušálních a skutečně vynaložených	s. 44
Graf č. 4 – Porovnání zátěže zaměstnanců a OSVČ	s. 56
Graf č. 5 – Porovnání podílu výdajů na příjmů u jednotlivých zaměstnanců a OSVČ	s. 57

Seznam obrázků:

Obrázek č. 1 Lafferova křivka

s. 4

1. Úvod

Tato práce se zabývá daní z příjmu fyzických osob. Zabývá se komparací daně z příjmu fyzických osob majících příjmy ze závislé činnosti a fyzických osob majících příjmy z nezávislé činnosti. Porovnává tedy daňové zatížení zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných (dále OSVČ) a jejich výsledný čistý příjem, který těmto osobám zbývá pro soukromou spotřebu. V této práci je pojem daňové zatížení chápáno jako zatížení daní z příjmu fyzických osob a sociálním a zdravotním pojištěním.

Jedná se o téma, které je důležité jak pro fyzické osoby, které jsou poplatníky této daně, tak pro státní rozpočet, pro který je inkaso z daně z příjmu fyzických osob důležitou příjmovou položkou, zejména inkaso z daně příjmů ze závislé činnosti. Téma je důležité pro většinu ekonomicky aktivního obyvatelstva, které nespadá do kategorie dobrovolně nezaměstnaných, protože parametry pro získání živnostenského oprávnění splňuje většina těchto osob. Mnoho z nich se tedy rozhoduje, zda být zaměstnancem se všemi právy a povinnostmi s tím souvisejícími či začít s podnikáním rovněž se všemi souvisejícími právy a povinnostmi, které pro úplnost nejsou jenom v oblasti odvodů a daní a povinného pojistného. Nicméně znalost zátěže odvodem daně z příjmu i povinným pojistným obou zmíněných příjmů, může pomoci s rozhodováním, zda být zaměstnancem či osobou, která má příjmy z nezávislé činnosti.

Toto téma je také opakovaně řešeno jednotlivými členy vlády a je možné ho označit za velmi ožehavé v souvislosti s výroky některých politiků. Hlavním tématem této diskuze zpravidla je, zda je zatížení osob samostatně výdělečně činných dostatečné a zda má být stejně vysoké jako zatížení zaměstnanců. V souvislosti s tím jsou řešeny otázky kontroly přiznávání a výběru daní. Vybrané výroky jsou citovány v rešerši, která je součástí teoretické části.

Hlavním cílem této práce je porovnat daňovou zátěž a následný čistý příjem daňových poplatníků, kteří mají příjem ze závislé činnosti a poplatníků, kteří mají příjem z nezávislé činnosti. Řešenou otázkou tedy je, zda jsou obě tyto skupiny osob zatíženy povinnými odvody ve stejné výši. Dílčími cíli, které vedou k naplnění hlavního cíle práce, jsou: Výpočet daňového zatížení zaměstnanců, srovnání výdajů dle paušálů, které umožňuje současná legislativa a skutečných výdajů konkrétních podnikatelů a výpočet daňového zatížení osob samostatně výdělečně činných v obou případech, vzájemné porovnání zatížení jednotlivých osob mající podobný čistý příjem a obou skupin. Posledním z dílčích cílů je porovnání výdajů domácností na soukromou spotřebu zaměstnanců a podnikatelů majících podobný čistý příjem. Naplněním dílčích cílů jsou, mimo jiné, odpovědi na otázky, zda jsou v současné legislativě dobře nastaveny výdajové paušály a zda podnikatelé přiznávají své příjmy v plné výši.

Práce je rozdělena na teoretickou a analytickou část. Teoretická část je psána formou rešerše, tedy citací jednotlivých zdrojů. Tato část se věnuje definici závislé a nezávislé činnosti, platné legislativě a teoreticky vysvětluje principy zdanění těchto činností. Dále se věnuje vysvětlení pojmů sociální a zdravotní pojištění a rovněž teoreticky popisuje principy výpočtu výše povinných odvodů na toto pojistné. Dále je v teoretické části popsána metodika výpočtu vybraných dávek, které jak zaměstnanci, tak OSVČ dostávají od státu v době, kdy jsou ekonomicky aktivní.

Teoretická část se rovněž formou rešerše věnuje otázkám, které s tématem zdanění souvisí. Je řešeno, zda je žádoucí, aby zaměstnanci a OSVČ měli stejnou daňovou zátěž a problémy dávek od státu pro tyto podnikatele. Další otázkou, která je řešena, je otázka, ve kterých

oblastech u daně z příjmu fyzických osob dochází k největším daňovým únikům a aktuální navrhovaná, případně schválená řešení.

V teoretické části je také u obou skupin poplatníků provedeno stručné srovnání v rámci Evropské unie. Účelem tohoto porovnání je zjistit, zda je systém výdajových paušálů v České republice ojedinělý, aby v případě nerovnováhy mezi zdaněním zaměstnanců a podnikatelů bylo možno z tohoto srovnání zvážit, na které straně by bylo vhodné tuto případnou nerovnováhu regulovat.

Poslední subkapitolou teoretické části práce je metodika práce analytické, která vysvětluje metody a postupy, které jsou následně v analytické části použity pro naplnění výše uvedených cílů.

Analytická část je členěna tak, aby postupně byly naplněny jednotlivé dílčí cíle této práce a na základě toho byl splněn i hlavní cíl, kterým je odpověď na otázku, zda jsou zaměstnanci a OSVČ zatíženi srovnatelně, tedy komparace daňového zatížení zmiňovaných skupin.

Analytická část se tedy v první řadě věnuje zatížení poplatníků, kteří mají příjmy ze závislé činnosti. Nejprve je uveden názorný postup výpočtu podle aktuální legislativy, jejíž potřebné oblasti jsou uvedeny v teoretické části, v příslušných subkapitolách. Následně je na šesti konkrétních příkladech skutečných zaměstnanců, kteří mají různě vysoký příjem ukázáno, jak vysoká je daň z příjmu a odvody na povinné pojistné. Tito zaměstnanci jsou vzájemně porovnání a z tohoto porovnání je patrné, do jaké míry závisí zatížení daní z příjmu a povinným pojistným na výši příjmu.

Další subkapitola analytické části je věnována osobám, které mají příjem z nezávislé činnosti. Rovněž nejprve obecně a následně na šesti konkrétních příkladech je ukázán princip výpočtu daňového zatížení. Tento výpočet je proveden dvěma způsoby, zaprvé s využitím výdajových paušálů, které umožňuje současná daňová legislativa a zadruhé s použitím skutečných výdajů.

V rámci této subkapitoly je podrobně zkoumána výše prostředků, které podnikatelé ve skutečnosti zaplatili za nákupy, které uskutečnili v souvislosti se svým podnikáním. Vzhledem k tomu, že se tato subkapitola podrobně věnuje skutečným výdajům, které podnikatelé vynaložily za účelem dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, vzájemné srovnání těchto osob pak řeší nejen otázku vztahu zatížení a výše příjmu, ale především výši výdajových paušálů ve srovnání se skutečnými výdaji, na kterých je ukázáno, jaký byl ve skutečnosti čistý příjem těchto osob.

V další části je uvedeno porovnání všech šesti konkrétních zaměstnanců a podnikatelů, kteří mají podobný čistý příjem. Pro naplnění dalšího dílčího cíle je srovnávána výše jejich daňového zatížení v souvislosti s tím, jaký objem financí musel za zaměstnance zaplatit zaměstnavatel a na povinných odvodech, a jaký byl výsledek hospodaření v případě podnikatele. Porovnání se částečně zabývá i dávkami, které porovnávané osoby mohou od státu získat v průběhu své činnosti. Jedná se o dávky nemocenského pojištění v případě nemoci a ošetřování člena rodiny, což jsou nejčastěji čerpané dávky v průběhu ekonomické aktivity. Smyslem je srovnat příjmy a životních standard porovnávaných skupin v době jejich činnosti.

Součástí této komparace je také srovnání výdajů na soukromou spotřebu jednotlivých osob. Je srovnávána procentuální výše výdajů na soukromou spotřebu vzhledem k čistému příjmu domácností těchto subjektů s tím, že smyslem tohoto porovnání je především zjistit, zda jedna

či druhá skupina nemá výrazně vyšší výdaje, což by mohlo vést např. k odhalení nepřiznaných příjmů u podnikatelů.

2. Teoretická část

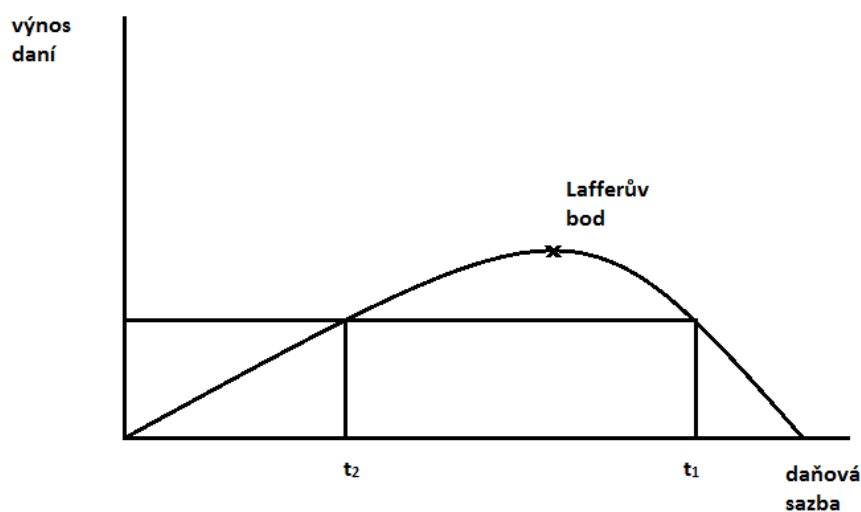
Daň z příjmu fyzických osob je jednou ze základních příjmových složek státního rozpočtu. Ministerstvo financí (2016) uvádí, že celkový příjem z daňového inkasa DPFO závislé činnosti v roce 2015 byl 136 125 milionů korun, což činí přibližně 20,31 % celkového daňového příjmu a je tedy druhou nejdůležitější položkou ve skladbě příjmu státního rozpočtu z výběru daní. Větší příjem do státního rozpočtu byl podle tohoto zdroje pouze z inkasa daně z přidané hodnoty.

Oproti tomu příjem z daní z nezávislé činnosti byl dle dat Ministerstva financí (2016) 2 498 mil., což činí pouhých 0,37 % příjmu státního rozpočtu z inkasa daní.

Optimální výše zdanění

Důležitým tématem, kterým se zabývají teorie efektivnosti výběru daní, je optimální výše zdanění. Jedním z dosud známých nejdůležitějších nástrojů je Lafferova křivka. Jak uvádí Kubátová (2010, s. 40) jedná se o demonstraci daňového výnosu v závislosti na daňové sazbě. Jak autorka dále uvádí, je z této křivky patrné, že s růstem daňových sazeb roste i výnos daňového inkasa, ovšem pouze do tzv. „Lafferova bodu.“ Dle autorky je z Lafferovy křivky patrné, že při dalším zvyšování daňových sazeb klesá daňový výnos. Jako důvod uvádí autorka fakt, že od jisté míry zdanění jsou jedinci již od výkonu spíše odrazováni z důvodu přílišného daňového zatížení. Lafferovu křivku znázorňuje následující obrázek.

Obrázek č. 1 – Lafferova křivka

Zdroj: Vlastní zpracování dle Kubátová (2010, s. 40)

Z uvedeného znázornění Lafferovy křivky je patrné, že v bodech t_1 i t_2 je stejná výnosnost z výběru daně, přestože v bodě t_2 je vyšší daňová sazba. Což dle Kubátové (2010, s. 40) znamená, že nejprve roste daňový výnos s rostoucí sazbou daně, ale od tzv. Lafferova bodu opět klesá. Dle autorky je tato skutečnost způsobena tím, že pokud je zdanění poplatníků příliš vysoké, odrazuje je to od práce a ti potom dávají více přednost volnému času, případně hledají cesty k vyšším daňovým únikům. Jak autorka uvádí, pokud je zdanění příliš vysoké, dochází k poklesu výnosu z inkasa daní.

Požadavek na rovnost daní

Důležitou otázkou pro tuto práci je úvaha, zda je žádoucí, aby zaměstnanci a osoby samostatně výdělečně činné byli zatíženi stejnou daní.

Borovička (2011) konstatuje, že stejné zdanění OSVČ a zaměstnanců¹ se zdá být spravedlivé, nikoliv však smysluplné. Uvádí možnost optimalizace systému, aby byl co nejméně narušující a kompenzoval externality. Autor v první řadě otevírá otázku nespravedlivosti, úvahu o nespravedlnosti opírá o fakt, že si každý může zvolit, zda chce být zaměstnancem či podnikatelem, i když je to v některých odvětvích obtížnější. Za pozitivní ekonomické argumenty považuje autor skutečnost, že s rostoucí daňovou sazbou klesá ochota lidí pracovat, tedy pokud by u OSVČ tato neochota rostla rychleji, mělo by smysl danit jejich příjmy nižší sazbou. Autor uvádí, že by se tím ušetřilo na sociálních dávkách. Jako další argument uvádí kompenzaci pozitivních externalit, které podnikatelé vytvářejí. Jako příklad uvádí potenciální inovativnost, za kterou nejsou kompenzováni. Jako argument proti snížení daňové povinnosti podnikatelů uvádí Borovička (2011) existenci tzv. švarcsystému. Autor dále uvádí, že i v případě vyrovnaného daňového zatížení mohou být drobní podnikatelé ve výhodě z titulu zamlčených příjmů či soukromé spotřeby, která je vykazována jako uznatelné náklady. Borovička dále ve své úvaze cituje Šafránka.

Šafránek (2011) argumentuje pro diferenciaci daňového zatížení tím, že OSVČ se aktivně podílejí na shánění vlastní práce a obstarávají si rovněž potřebné prostředky a pomůcky. Dále tím, že na rozdíl od zaměstnanců ručí celým svým majetkem. Dále argumentuje autor tím, že OSVČ nedostávají stravenky, odstupné a další benefity. Dle jeho názoru by toto mělo být kompenzováno přiměřenými výhodami, dle autora např. 50 % vyměřovacím základem pro povinné pojištění a výdajové paušály.

Borovička (2011) na toto reaguje tím, že pokud si OSVČ nejsou schopny obstarat klienty a pomůcky a nemohou si dovolit čtyřtýdenní dovolenou, jsou neefektivní. Borovička (2011) v závěru své studie jako zásadní argument uvádí motivaci zamlčování příjmů, které roste s výší daňové sazby, a tedy by bylo z hlediska výběru daně smysluplnější výši daňových odvodů diferenciovat. Uvádí ovšem také, že tento argument je společensky nepřijatelný.

Klimeš (2015) komentuje vyjádření Středuly, kterého ve svém článku cituje: „*Jestliže někdo platí třetinu toho, co ostatní, tak by normální logické vysvětlení mělo být, že dostane asi jenom třetinu sádry nebo třetinu srdeční chlopně.*“ A výrok někdejšího stínového ministra financí „*parazitují na zaměstnancích*“ na který poté reagovala Hospodářská komora, viz níže argumenty, které výhody živnostníci oproti zaměstnancům nemají. Klimeš (2015) konstatuje, že jsou to správné argumenty, nicméně debatu nikam dále neposouvají. Autor uvádí, že problémem jsou protichůdné tendence, konkrétně nízké daňové zatížení a vysoké vedlejší náklady práce. Autor dále argumentuje proti výroku o nároku na třetinovou sádku příkladem mladého studenta, který si založí malou živnost a již od začátku má povinnost platit minimální zálohy na zdravotní a sociální pojištění. A uvádí dále příklad porovnání živnostníka a zaměstnance, kteří mají příjem 25, 50 a 100 tisíc, u 25 a 50 tisíc zbyde oběma jmenovaným po zdanění přibližně stejná částka, u 100 tisíc zbyde více živnostníkovi, rozdíl vzniká tím, že živnostník nemůže v současné době uplatňovat slevy na děti a na manželku. Klimeš (2015) je toho názoru, že daně je možné živnostníkům zvýšit „*v krajním případě*“

¹ Zdaněním se rozumí souhrnná míra odvodů

a pouze za předpokladu úpravy zdravotního a sociálního pojištění. Dále autor uvádí, že je třeba upravit výdajové paušály s tím, že maximum by mělo být 60 % a dle autora by také neměli být protěžováni bezdětní. Závěrem svého komentáře shrnuje, že bude-li se na živnostníky nadále nahlížet jako na „parazity“, s nárokem na třetinovou péči, jsou veškeré návrhy systémových změn marné, protože se živnostníci stávají strašáky v rukou politiků.

Veber, Srpová (2012) uvádějí přínosy malých a středních firem pro společnost, a sice společenské přínosy a ekonomické přínosy. Jako sociální přínosy uvádějí autoři, že malé a střední firmy garantují svobodu a stabilizaci společnosti tím, že dávají prostor pro uplatnění občanů v produktivním procesu, ale nemohou získat monopolní postavení a uvádí, že jsou v podstatě protipólem pro ekonomickou i politickou moc. Dalším sociálním přínosem je dle autorů skutečnost, že pro malé a střední firmy není typické, aby je vlastnily zahraniční subjekty, a bývají do velké míry svázány s regionem, ve kterém podnikají. Zde uvádí autoři jako příklad provozování kavárny nebo jiných drobných služeb, které mohou napomáhat k oživení prostoru či např. udržovat historickou architekturu a také uvádějí, že dle upravenosti vesnic lze uvažovat podnikatelský stav.

Jako ekonomické přínosy uvádí Veber, Srpová (2012) protipól monopolům, flexibilitu a nedílnost součásti ekonomiky. Dle autorů protipól monopolům znamená, že působí proti posilování monopolních tendencí. Autoři uvádějí, že se angažují v oblastech trhu, které jsou okrajové a tím přináší mnoho drobných inovací. Dalším z ekonomických přínosů, který autoři uvádějí je flexibilita. Uvádí, že malé a střední firmy využívají tzv. LEAN, což je, dle autorů cesta „zeštíhlení“, a jak dále autoři píší, tato skutečnost umožňuje dosahovat cen, které jsou konkurenční i ve výrobě v malých sériích, citlivěji reagují na potřeby trhu a další změny a často mají nižší nákladovost pracovního místa. Autoři tedy tvrdí, že malé a střední firmy, mezi něž OSVČ patří, jsou nedílnou součástí ekonomiky.

Hospodářská komora (2015) uvádí srovnání sociálních aspektů zaměstnanců vůči podnikatelům. Jako výhody, které mají zaměstnanci vůči podnikatelům lze, dle tohoto zdroje uvést:

- Zvláštní právní ochrana dle zákoníku práce
- Nárok na odškodnění úrazu z povolání
- Ze zákona 4 týdny placené dovolené
- Benefity dle nabídky zaměstnavatele
- Nárok na dávku ze státního rozpočtu v případě ošetřování člena rodiny

Naopak výhody, které mají OSVČ oproti zaměstnancům:

- Možnost rozvržení pracovní doby dle vlastního uvážení
- Nemusí plnit úkoly nadřízeného, podnikají dle vlastního uvážení
- Mohou výkonem práce pověřit třetí osobu (např. při nemoci)
- Manželé mohou společně podnikat (nicméně nemohou se vzájemně zaměstnávat)

Janský (2013) uvádí, že podnikatelé mohou být zdaněny nižší sazbou jako jistou odměnou za odpovědnost a rizika, která nesou, ale autor neodpovídá na otázku jak přesně. Uvádí, že podle výzkumu IDEA instituce CERGE-EI průměrný zaměstnanec v České Republice čelí daňové sazbě 37,4 %, zatímco podnikatelé sazbě 23,6 %.

Drábek (2012) v rozhovoru pro Hospodářské noviny uvedl, že OSVČ odvedly na daních v roce 2011 téměř nulu a uvádí, že prostředí, ve kterém si živnostníci mohou uplatňovat takto

vysoké paušály (60 – 80 %) je velmi příjemné. Rovněž uvádí, že by uvítal znovuotevření diskuze o vyrovnanější daňové zátěži podnikatelů a živnostníků, ale jako argument, proč nelze snížit zátěž zaměstnancům, uvádí důchodový účet v padesátimiliardovém deficitu.

Daňové úniky

Rovněž velmi diskutovaným tématem, které s požadavky na rovnost daní velmi úzce souvisí, jsou daňové úniky.

Janský (2013) poukazuje na mezní daňové sazby a poukazuje na to, že dle studie IDEA se ukazuje, že přibližně 75 % zaměstnanců čelí mezní sazbě, která dosahuje téměř 49 %. Dále autor uvádí, že většina ekonomů je toho názoru, že pokud bude zdanění takto vysoké, porostou tendence ho obcházet použitím švarcsystému či uplatňováním např. dohod o provedení práce.

Jak uvádí Borovička (2010), přiznávají osoby samostatně činné, své příjmu finančnímu úřadu samy. Autor uvádí, že v případě špatné možnosti ověřování těchto příjmů a nízkých očekávaných trestů v případě odhalení, budou mít tyto subjekty tendence tajit své příjmy a snižovat tak svůj daňový základ. Uvádí, že se tak děje v celém světě. Uvádí dále, že s touto problematikou souvisí mimo snižování příjmu daňového inkasa i zkreslování údajů pro statistická data. Autor dále upozorňuje na fakt, že pokud podnikatelé lžou v daňových přiznáních, lžou i v průzkumech, které jim statistici předkládají a jako důvod uvádí, že se dotčení podnikatelé nechtějí zamotat do vlastních výmyslů. Autor jako cestu, jak se dostat ke skutečným výsledkům, uvádí možnost porovnání skutečné spotřeby s vykazovanými příjmy. Dle výsledků autorových studií se ukazuje, že živnostníci vykazují přibližně o 25 – 35 % nižší příjem, než zaměstnanci s podobným příjmem. Autor dále uvádí, že existuje způsob verifikace, zda podnikatelé nevykazují i jinou spotřebu, a to na základě struktury. Tento výzkum ukázal, že jedinou položkou ve struktuře výdajů, která je rozdílná u zaměstnanců a podnikatelů, jsou výdaje na pohonné hmoty a na dopravu.

2.1 Závislá činnost

První ze dvou možných forem výdělků, kterými se zabývá tato práce, je závislá činnost. Osoby, které mají příjem ze závislé činnosti, jsou dále v práci označovány také jako zaměstnanci.

2.1.1 Definice závislé činnosti

Zákon o dani z příjmu v § 6 definuje příjmy ze závislé činnosti v odst. 1 jako plnění, které může být ze „*současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce*“ nebo z funkčních požitků.

Pro úplnost se dle § 6 Zákona o dani z příjmu závislou činností také rozumí práce členů družstev, odměna pro jednatele určených typů společností, práce likvidátorů a dále práce statutárních a dalších orgánů právnických osob.

Za závislou činnost dle § 6 odst. a, tedy na základě pracovního poměru, dostávají zaměstnanci mzdu nebo plat, podle toho zda jsou zaměstnání v soukromém nebo veřejném sektoru. Průměrná mzda za rok 2015 činila podle ČSÚ (2016) 26 467 Kč.

2.1.2 Současní právní úprava

V následujícím textu je legislativa platná v roce 2015, který je obdobím porovnáváním v analytické části této práce. Pro výpočet čisté mzdy a povinných odvodů pojistného zaměstnanců je nutné řídit se především Zákonem o dani z příjmu, Zákonem o pojistném na sociální zabezpečení a Zákonem o pojistném na zdravotní pojištění.

Pro výpočet daně z příjmu fyzických osob uvádějí Vančurová, Láchová (2016, s. 208) následující postup:

Tabulka č. 1 – Výpočet daně z příjmu fyzických osob

Základ daně
- nestandardní odpočty
= základ daně po snížení (zaokrouhlený na stovky dolů)
x sazba daně
= částka daně před slevami
+ solidární zvýšení daně
- slevy
= daň po slevách

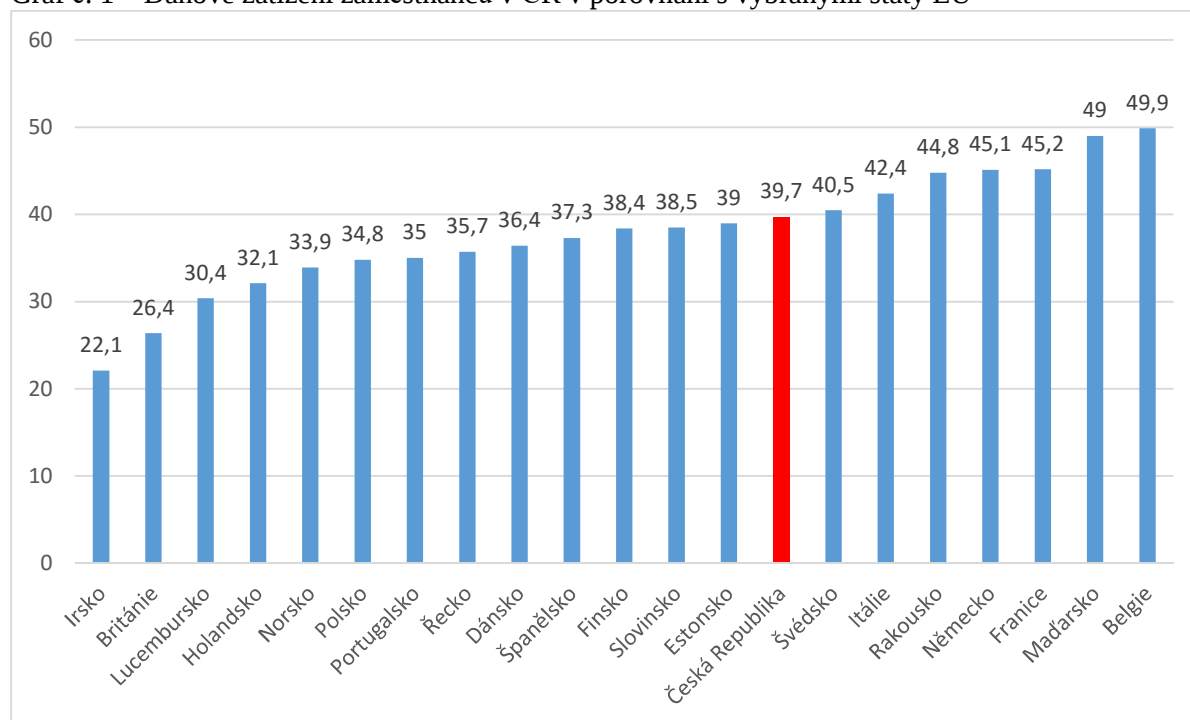
Zdroj: Vančurová, Láchová (2016, s. 208)

Tyto nestandardní odpočty jsou uvedeny v § 15 Zákona od dani z příjmu jako nezdanitelná část základu daně. Vančurová, Láchová (2016, s. 209) jmenují nejdůležitější položky, a sice: „úroky z úvěrů na bytové potřeby, bezúplatná plnění na veřejně prospěšné účely, příspěvky na penzijní připojištění nebo doplňkové penzijní spoření, pojistné na soukromé životní pojištění, zaplacené členské příspěvky člena odborové organizace, úhrady na zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání.“

2.1.3 Porovnání daňového zatížení zaměstnanců

V následujícím grafu je zobrazena výše daňového zatížení pro pracovníka, který má 67 % průměrného výdělku a neuplatňuje žádné slevy na děti. Graf čerpá z analýzy EUROSTATu a uvedené hodnoty jsou za rok 2014.

Graf č. 1 – Daňové zatížení zaměstnanců v ČR v porovnání s vybranými státy EU

Zdroj: Vlastní zpracování dle: EUROSTAT (2014)

Z uvedeného grafu je zřejmé, že nejnižší hodnotu má Irsko s 22,1 % a nejvyšší hodnotu Belgie s 49,9 %. Průměrnou hodnotu v porovnávaných zemích je 37,93 %. Z toho vyplývá, že Česká republika s hodnotou 39,7 % patří do té skupiny zemí, ve kterých je sledovaná hodnota vyšší.

2.2 Nezávislá činnost

Nezávislá činnost je druhou z možností získávání příjmu pro fyzické osoby, kterou se tato práce zabývá. Osoby mající příjmy z nezávislé činnosti jsou v této práci rovněž nazývány pojmem podnikatelé či osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ).

2.2.1 Definice a charakteristika OSVČ

Osoby, které jsou v této práci označovány jako osoby mající příjmy z nezávislé činnosti, jsou osoby podnikající na základě živnostenského či jiného oprávnění. Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání charakterizuje živnost v § 2: „soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku...“

Živnost dle § 5 Zákona o živnostenském podnikání může provozovat osoba, která splní podmínky dané tímto zákonem. Všeobecné podmínky pro provozování živnosti stanovuje tento zákon v § 6 a jsou jimi „dosažení věku 18 let, způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost.“

Zákon o živnostenském podnikání dělí v § 9 živnosti na ohlašovací a koncesované. Dle tohoto zákona lze živnost volnou provozovat na základě ohlášení, ke koncesovanému musí být vydána koncese. § 19 tohoto zákona dále dělí živnosti řemeslné, k nimž musí být prokázána způsobilost, která je tímto zákonem také definována, živnosti vázané, k nimž rovněž musí být prokazována odborná způsobilost, kterou definuje příloha zákona o živnostenském podnikání

a dále, jak zákon uvádí, jsou živnosti volné, u kterých musí být splněny pouze všeobecné podmínky.

Dále je nutno uvést, že mezi příjmy z jiné patří podle § 7 Zákona o dani příjmu také „*příjem z užití nebo poskytnutí autorských práv*“ dále práv autorských a jím příbuzných, *příjem z nájmu majetku zařazeném v obchodním rejstříku*“ a příjem z výkonu nezávislého povolání.

Průša, Baštýř, Brachtl, Vlach (2008, s. 17) uvádějí, že sebezaměstnaní se vyznačují charakteristikami, které jsou značně diferencované, a to: působí v rozdílných, variabilních sociálních a hospodářských podmínkách, z čehož vyplývá odlišná pozice, konkurenceschopnost a dosahování odlišných příjmů, výdělků a zisku pro jednotlivé osoby. Autoři dále uvádějí, že OSVČ mají jiné sociální postavení a podstatná část z nich tvoří základ tzv. společenské střední vrstvy. Dále uvádějí, že výrazně ovlivňují rozsah zaměstnanosti a rovněž flexibilitu trhu práce.

Průša, Baštýř, Brachtl, Vlach (2008, s. 17) také uvádějí základní osobní předpoklad pro úspěšné a dlouhodobé podnikání, a tím podle autorů je kompetentnost k aktivnímu uplatňování duševního a fyzického potenciálu k samostatnému podnikání. Což podle autorů znamená mít schopnosti se neustále přizpůsobovat podmínkám na trhu a nalézat a využívat příležitosti na trzích a neustále zdokonalovat své znalosti a zkušenosti, s čímž dle autorů souvisí inovace produktů a služeb. Autoři dále zdůrazňují, že podnikatelé se musí umět rozhodovat samostatně s přijímáním podnikatelských rizik, které plynou z ekonomické samostatnosti a talků od konkurence. Za hlavní motivaci OSVČ uvádějí autoři „*dosahovat vlastní prací, podnikatelskými aktivitami a využitím vloženého kapitálu příjmu (tržeb), který vedle krytí vynaložených nákladů (výdajů) znamená výdělek představující co nejvyšší výnos zhodnocující vloženou práci a kapitál a přinášející zisk, vytvářející finanční základ pro zkvalitnění a/nebo rozšíření podnikatelských aktivit a zajišťující solidní životní úroveň.*“

Baštýř, Brachtl a Vlach (2006) z provedeného výzkumu motivace k podnikání uvádí, že na prvních třech místech významnosti byla nejčastější motivací pro samostatné podnikání samostatnost rozhodování, kterou v jejich výzkumu uvedlo 26,7 % respondentů. Dále autoři uvádí vyšší uspokojení než ze závislé práce a to 21,7 %, mezi dalšími odpověďmi uvádějí tvůrčí aktivní činnosti, východisko z nezaměstnanosti. Méně jak 5 % respondentů dle autorů odpovědělo, že je motivovalo předání rodinné firmy, pokračování rodinné tradice a využití restituovaného majetku. Až na posledním místě s hodnotou 1,9 % odpovědí uvádí autoři lepší zdanění než by bylo u závislé práce.

Průša, Baštýř, Brachtl, Vlach (2008, s. 20) také upozorňují na fakt, že podnikatelské subjekty jsou často ohrožovány na tom, aby mohly existovat a fungovat a autoři mnohé z nich přirovnávají k outsiderům, kteří se pohybují na okraji hospodářského života, podílejících se na šedé či černé ekonomice a rušící či přerušující svoji činnost a proti tomu staví souhrn tohoto sektoru, tedy samostatné výdělečné činnosti, který označují jako flexibilní, se schopností reprodukce a nahrazování zaniklých subjektů novými, a který je schopen rychle pronikat do různých oblastí pro podnikání.

2.2.2 Vývoj počtu OSVČ

Dle AMSP ČR (2016) stále klesá počet osob samostatně výdělečně činných. Dle asociace jejich počet za posledních 7 let klesl o více než 115 tisíc. K 31. březnu roku 2009 bylo dle tiskové zprávy asociace počet osob, které měly nezávislou činnost jako hlavní zdroj příjmu

687 743 a k 31. březnu 2016 již pouze 572 126. Asociace naopak uvádí, že roste počet počtu osob, pro které je podnikání vedlejší činností.

Průša, Baštýř, Brachtel, Vlach (2008, s. 50) uvádějí důvody poklesu počtu OSVČ v České republice, a sice nízkou kapitálovou vybavenost, která je potřebná pro samotné zahájení nezávislé činnosti. Dále uvádějí horší pracovní podmínky. Uvádějí, že počet podnikatelů je stabilizovaný a situaci na trhu práce tedy výrazně neovlivňuje. Také uvádějí, že v roce 2007 se sektor samostatné výdělečné činnosti podílel zhruba z 1/3 na celkové zaměstnanosti.

2.2.3 Švarcsystém

Drábek (2012) v rozhovoru pro Hospodářské noviny uvádí, že zvýšení kontrol nelegálního zaměstnávání nemůže být bojem proti švarcsystému, protože ho právní normy české republiky neznají. Dále v tomto rozhovoru uvádí, že tento krok vytváří tlak „přechod zaměstnanců z šedé ekonomiky do standartního pracovního poměru“ a tím se zvýší zaměstnanost.

V polemice časopisu Euro (2012) se vyjadřuje Svobodová proti potírání švarcsystému a argumentuje neadekvátním chováním inspektorů. Vhodnější by dle Svobodové bylo odstraňovat nerovnosti mezi živnostníky. Svobodová jmenuje profese, u kterých se domnívá, že je nejlogičtější je vykonávat jako spolupráci živnostníka a firmy, jsou jimi např. architekti, malíři a dále lektori, techničtí poradci i například obchodní zástupci. Naopak pro potírání švarcsystému v této polemice vystupuje Machotka a argumentuje tím, že k žádné šikaně nedochází a jako důvod také uvádí i ochranu, kterou zaměstnanci poskytuje pracovně-právní vztah.

2.2.4 Současná právní úprava

Daňová povinnost osob majících příjmy z nezávislé činnosti se rovněž řídí Zákonem o dani z příjmu. Základní daňová sazba je také 15% dle § 16 Zákona č. 586/1992 Sb. o dani z příjmů.

Výpočet daňové povinnosti upravuje § 7 Zákona o dani z příjmu. Pokud dle tohoto zákona neuplatňuje poplatník výdaje, které prokazatelně vynaložil na „dosažení, zajištění a udržení příjmu,“ může dle zákona uplatnit výdaje² v následující výši:

- **80 %** pokud podniká v oblasti zemědělské výroby, dále lesního a vodního hospodářství a řemeslného podnikání. Tyto výdaje jsou omezeny výší 1 600 000 Kč.
- **60 %** z ostatního živnostenského podnikání, nejvýše v hodnotě 1 200 000 Kč.
- **40 %** z jiných příjmů ze samostatné činnosti

Následující tabulka uvádí vývoj tzv. výdajových paušálů v letech 2004 až 2015.

² Tyto výdaje jsou všeobecně známy jako „paušální výdaje“

Tabulka č. 2 – Vývoj výdajových paušálů v letech 2004 až 2015

Druh příjmu / rok	2004	2005	2009	2010
Zemědělská výroba, lesní a hospodářská	50%	80%	80%	80%
Řemeslné živnosti	25%	60%	80%	80%
Ostatní živnosti	25%	50%	60%	60%

Zdroj: Vlastní zpracování dle jednotlivých novel ZdzP

Jak je z tabulky patrné, všechny novely Zákona o dani z příjmů v tomto období výdajové paušály navyšovaly.

Pokud osoby samostatně výdělečně činné uplatňují výdaje, které na podnikání skutečně vynaložily, vedou dle § 7b zákona o dani z příjmu daňovou evidenci. Ta dle tohoto zákona obsahuje informace o „*příjmech a výdajích, členěním potřebném pro zjištění základu daně, majetku a dluhů*.“ Tato evidence se řídí pravidly, která jsou dále v Zákoně o dani z příjmu popsány.

Pilařová (2009) uvádí následující výhody využívání paušálních výdajů:

- Poměrně vysoká procenta, ze kterých může vzniknout poměrně nízký, avšak vždy kladný základ daně
- Nenáročnost evidence
- Cena za zpracování účetnictví
- Možnost volby způsobu uplatnění výdajů pro každé zdaňovací období

Nicméně uplatňování paušálních výdajů má i řadu nevýhod, které Pilarová (2009) rovněž uvádí a jsou jimi:

- Náročnost změny způsobu uplatňování výdajů
- Nelze pozastavit daňové odpisy hmotného majetku, odpisování dále probíhá a odpisy nemohou být uplatněny
- Nelze využít paušálů na dopravu
- Není možné dosáhnout daňové ztráty
- Po podání daňového přiznání se nelze vrátit ke skutečným výdajům

I osoby mající příjem z nezávislé činnosti mohou v daňovém přiznání uplatňovat nezdánitelnou část daně dle § 15 Zákona o dani z příjmu. Výčet těch nejdůležitějších dle Vančurové, Láchové (2016, s. 209) je uveden v předchozí kapitole, rozdíl pro OSVČ autorky uvádí pouze v tom, že navíc mohou uplatnit daňovou ztrátu.

Tyto osoby rovněž mohou uplatňovat daňové slevy podle § 35 ba Zákona o dani z příjmu a daňová zvýhodnění dle § 35c Zákona o dani z příjmu, avšak uplatňuje-li OSVČ výdaje podle § 7 Zákona o dani z příjmu, tedy stanovené procentní částkou, nemůže si snížit daň podle § 35ba odst. b, tj. využít slevu na manžela či manželku, pokud nedosahuje zákonem stanovených příjmů a nemůže uplatnit daňové zvýhodnění dle § 35c Zákona o dani z příjmu tedy na vyživované děti.

Velkým tématem současnosti je Elektronická evidence tržeb (dále EET). Dne 16. 3. 2016 byl přijat zákon 112/2016 Sb. Zákon o evidenci tržeb. Ten bude dle MFČR (2016) postupně zaváděn: „1. fáze (od 1. prosince 2016) - ubytovací a stravovací služby, 2. fáze (od 1. března 2017) – maloobchod a velkoobchod, 3. fáze (od 1. března 2018) – ostatní činnosti vyjma těch ve 4. fázi, například svobodná povolání, doprava, zemědělství, 4. fáze (od 1. června 2018) – vybraná řemesla a výrobní činnosti

MFČR (2016) definovalo hlavní cíl jako „zavedení nástroje, kterým bude zajištěno omezení šedé ekonomiky, efektivnější výběr daní (zejména daní z příjmu a DPH) a narovnání tržního prostředí.“ MFČR (2015) dále uvádí, že tato změna bude mít dopad na státní a ostatní veřejné rozpočty a bude se jednat v první řadě o náklady na vybudování IT systému, MFČR uvádí cca 370 mil Kč a dále předpokládá výrazný pozitivní vliv na příjem z inkasa těchto daní do státního rozpočtu.

Dle zákona č. 112/ 2016 Sb. o evidenci tržeb § 3 jsou subjekty evidence tržeb poplatníci daně z příjmů fyzických a právnických osob. Podle § 18 tohoto zákona jsou poplatníci povinni při uskutečnění tržby zaslat datovou zprávu správci daně a vystavit účtenku, přičemž uskutečněním takové tržby je podle § 18 tohoto zákona přijetí tržby, která má být evidována či vydání příkazu k provedení této platby.

2.2.5 Porovnání legislativy pro výpočet daňové povinnosti ze závislé a nezávislé činnosti

Tato subkapitola se zabývá porovnáním čistého příjmu zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné ze předpokladu, že mají stejný hrubý příjem.

Následující tabulka uvádí všechny položky, která je možné od daňového základu odečíst dle § 15 Zákona o dani z příjmu a všechny slevy na dani dle § 35, a to v maximální možné výši. Položky, které jsou pro uvedené subjekty rozdílné, jsou zobrazeny ve zvýrazněných rádcích. Tabulka vychází z legislativy pro rok 2015, protože ten je v této práci zkoumaným obdobím.

Tabulka č. 3 – Srovnání výpočtu daňové povinnosti zaměstnanců a OSVČ

	Zaměstnanec	OSVČ uplatňující VP > 50% příjmů
Nezdanitelné částky		
Hodnota bezúplatného plnění	max. 15 % ZD	max. 15 % ZD
Úroky z úvěru (úvěrů)	max. 300 000 Kč za 1 domácnost	max. 300 000 Kč za 1 domácnost
Příspěvky na penzijní připojištění, penzijní pojištění, doplňkové penzijní spoření	max. 12 000 Kč	max. 12 000 Kč
Pojistné na soukromé životní pojištění	max. 12 000 Kč	max. 12 000 Kč
Členské příspěvky člena oborové organizace	max. 3 000 Kč	max. 3 000 Kč
Úhrady za zkoušky ověřující další vzdělávání	max. 10 000 Kč	max. 10 000 Kč
Úhrady za zkoušky ověřující další vzdělávání - zdravotně postižení	max. 15 000 Kč	max. 15 000 Kč
Sleva na dani		
Základní sleva na poplatníka	24 840 Kč	24 840 Kč
Na manželku (na manžela)	24 840 Kč	0 Kč
Základní sleva na invaliditu	2 520 Kč	2 520 Kč
Rozšířená sleva na invaliditu	5 040 Kč	5 040 Kč
Na držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč	16 140 Kč
Na studenta	4 020 Kč	4 020 Kč
Na umístění dítěte	9 200 Kč	9 200 Kč
Daňové zvýhodnění na první dítě	13 404 Kč	0 Kč
Daňové zvýhodnění na druhé dítě ³	15 804 Kč	0 Kč
Daňové zvýhodnění na třetí a každé další dítě	17 004 Kč	0 Kč
Daňové zvýhodnění na dítě, které je držitelem průkazu ZTP	23 208 Kč	0 Kč
Daňové zvýhodnění na druhé dítě, které je držitelem průkazu ZTP	34 008 Kč	0 Kč
Daňové zvýhodnění na každé další dítě, které je držitelem průkazu ZTP	41 208 Kč	0 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle Zákona 586/1992 Sb., o dani z příjmu

³ Současně platná legislativa stanovuje daňová zvýhodnění ve výši 17 004 Kč na druhé dítě a 20 604 Kč na třetí a každé další dítě.

2.2.6 Porovnání s vybranými státy Evropské unie

Česká republika není jednou zemí Evropské unie, která umožňuje využívat tzv. výdajových paušálů.

Nerudová (2014, s. 223) uvádí, že v Bulharsku je možné využívat dvě sazby výdajového paušálu, a sice 40 % pro příjmy z rybolovu, lesnictví, rybářství, honiteb a řemeslných živností a 25 % je sazba pro Svobodná povolání.

Další zemí, kterou Nerudová (2014, s. 258) uvádí jako zemi, kde je možné využívat výdajové paušály je Lotyšsko, autorka však neuvádí v jaké výši.

V Polsku, jak Nerudová (2014, s. 283) uvádí, je možnost využití paušálních výdajů ve výši 20 % pro nezávislá povolání, osobně vykonávané činnosti (jako příklad uvádí umělce, vědce, novináře a sportovce) a rozhodčí soudce. Dále jak autorka uvádí, je možné použít sazby pro tzv. malé podnikání, obrat poplatníka nesmí přesáhnout 633 450 PLN⁴. Jak autorka uvádí, výše těchto sazeb se pohybuje v rozmezí 3% z příjmů např. z mořského rybolovu v sazbách 5,5 %, 8,5 %, 17 % až do sazby 20 % pro příjmy z nezávislé činnosti.

Jako další zemi, kde je možné uplatnit paušální výdaje, uvádí Nerudová (2014, s. 290) Rakousko. V této zemi je dle autorky možné uplatnit z vědecké a pedagogické činnosti 12% a 6 % při zdanění příjmů z ostatního podnikání. Umělci a hudebníci, novináři a obchodní cestující mají podle autorky možnost uplatnit si ještě další výdaje ve stanovených limitech v sazbách 5 % a 7,5 %.

Poměrně vysokou sazbu výdajového paušálu má dle Nerudové (2014, s. 305) Slovinsko, kde si poplatníci, jejichž obrat ve 12 měsících nepřesáhne 50 000 Eur, mohou uplatnit výdaje ve výši 70 %.

2.3 Sociální a zdravotní pojištění

Tato subkapitola se věnuje oblasti sociálního a zdravotního pojištění, které je nedílnou součástí povinných odvodů zaměstnanců i OSVČ.

2.3.1 Sociální pojištění

Sociální pojištění je další z položek, které na jedné straně musí daňoví poplatníci odvést a to jak zaměstnanci, tak živnostníci a zároveň je, jak je uvedeno v § 2 zákona o pojistném na sociální pojištění: „*příjemem státního rozpočtu*“ s výjimkami, které jsou v zákoně stanoveny jinak. Především u sociálního pojištění je třeba mít na paměti, že výše, ve které poplatník toto pojistné odvádí, přímo ovlivňuje výši dávek, které potom může dostávat ve složitých životních situacích. Jak vysvětlují Vančurová, Klazar (2008, s. 11) sociální pojištění řeší s využitím principu solidarity následující oblasti:

- Důchodové pojištění
- Nemocenské pojištění

Důchodové pojištění, jak dále uvádějí Vančurová, Klazar (2008, s. 12) řeší především sociální situace stárí, invaliditu, ovdovění a osíření, a to pomocí následujících dávek: starobní důchod,

⁴ Dle ČNB (2016) kurz PLN ke 2. 1. 2016 byl 6,34 Kč, čili tato částka se pohybuje okolo 4 mil. Kč

invalidní důchod, částečný invalidní důchod, vdovský důchod, vdovecký důchod a sirotčí důchod.

Sociální pojištění je v rovněž velmi „žhavým tématem,“ neboť náklady na výplaty důchodů (starobních i invalidních) mají neustále rostoucí trend. V následující tabulce jsou data převzatá od ČSSZ. Sloupec „Starobní důchod“ obsahuje částku vyplacenou na starobních důchodech v tisících Kč a sloupec „Celkové výdaje“ obsahuje údaje o celkových nákladech na důchody v tisících, tedy do tohoto údaje jsou započítány invalidní důchody pro invaliditu I. až III. stupně, vdovské důchody, vdovecké důchody a sirotčí důchody.

Tabulka č. 4 – Objem prostředků vynaložených na výplatu starobních důchodů v letech 2005 až 2015

rok	starobní důchod	celkové výdaje	rok	starobní důchod	celkové výdaje
2005	175 669	243 648	2010	265 985	340 162
2006	188 949	261 464	2011	284 614	359 234
2007	203 933	282 876	2012	295 140	367 864
2008	222 105	305 536	2013	300 574	372 335
2009	243 636	331 705	2014	305 668	376 406

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSSZ (2015)

Současná metodika výpočtu starobního důchodu

V současném roce, tedy 2016, platí pro dosažení starobního důchodu následující pravidla. Podle § 29 zákona o důchodovém pojištění mají pojištěnci sociálního pojištění nárok na starobní důchod, pokud splní podmínku doby pojištění a zároveň splní podmínku věku podle § 32.

Starobní důchod se skládá ze dvou složek, kterými jak uvádí § 33 zákona o důchodovém pojištění, jsou pevná částka a procentní výměra důchodu. Procentní výměra je, jak dále uvádí tento zákon v současné době 2 440 Kč měsíčně a procentní výměra se stanovuje individuálně na základě výpočtu, který závisí na výpočtovém základu a získané době pojištění s tím, že minimální výše této výměry je 770 Kč za měsíc.

Rozhodným obdobím se podle § 18 zákona o důchodovém pojištění rozumí období, které začíná kalendářním rokem, který bezprostředně následuje po roce, kdy pojištěnec dosáhl 18 let a končí rokem, který bezprostředně předchází roku, ve kterém byl přiznán starobní důchod. ČSSZ (2015) upřesňuje, že od roku 2011 přestalo platit omezení rozhodného období na 30 let. Rozhodné období se podle odst. 1 § 16 zákona o důchodovém pojištění snižuje o tzv. vyloučené doby.

Vyloučené doby jsou vyjmenovány v odst. 4 § 16 zákona o důchodovém pojištění. Nejčastějšími jsou dočasná pracovní neschopnost, která nebyla zaviněna pojištěncem úmyslně a po dobu ošetřování nebo péče o dítě, dále po dobu pobírání invalidního důchodu třetího stupně, výkonu vojenské služby, účasti pojištění osob pečujících o děti do 4 let, nebo o osobu závislou na péči jiné osoby a u osob vedených na úřadu práce v rozsahu určeném zákonem.

Výpočtový základ má dle redukční hranice, na základě kterých se krátí. ČSSZ (2015) uvádí pro rok 2016 tzv. redukční částky, tedy: Měsíční příjmy do výše 11 883 Kč se započítávají plně, příjmy mezi 11.883 Kč a 108.024 Kč se započítávají z 26 % a příjmy přesahující 108.024 Kč se nezapočítávají.

Do samotného výpočtu, jak uvádí ČSSZ (2015) jsou potom použity tyto údaje:

- rok přiznání důchodu,
- dobu pojištění,
- výše vyměřovacích základů,
- počet vyloučených dob,
- údaj při „přesluhování“
- údaj při předčasném důchodu

Osobní vyměřovací základ je tedy podle ČSSZ (2105) roven úhrnu ročních vyměřovacích základů za rozhodné období dělený součinem počtu kalendářních dnů za rozhodné období (bez vyloučených dob) a koeficientu 30,4167.

Metodika výpočtu výše dávek nemocenského pojištění

Výpočet dávek, které náleží osobám, které jsou účastny na nemocenském pojištění, se řídí zákonem 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Nárok na tyto dávky vzniká dle § 14 tohoto zákona v případě, že podmínky, na základě kterých vzniká nárok na dávku nemocenského pojištění, byly splněny v době jeho trvání.

Podmínky nároku na nemocenské jsou definovány v § 23 až 25 Zákona o nemocenském pojištění. Dle zákona vzniká nárok na nemocenské pojištění, jehož dočasná pracovní neschopnost či karanténa trvá déle než 14 kalendářních dnů. V § 24 tohoto zákona je dále ustanoveno, že v případě nároku OSVČ musí být pojištěna „alespoň po dobu 3 měsíců bezprostředně předcházející dni vzniku dočasné pracovní neschopnosti...“

Výše nemocenského je stanovena § 29 Zákona o nemocenském pojištění ve výši 60 % denního vyměřovacího základu. Dále § 31 ještě vyjmenovává situace, ve kterých je tato výš omezena na 50 %.

Denní vyměřovací základ je stanoven v § 18 Zákona o nemocenském pojištění jako základ zjištěný z rozhodného období vydělený počtem kalendářních dnů za toto období, tyto dny se snižují o tzv. vyloučené dny.⁵⁵ Jak je dále v zákoně uvedeno, rozhodným obdobím se rozumí období 12 kalendářních měsíců před měsícem, v němž vzniká nárok na dávku. Denní vyměřovací základ se upravuje podle § 21 tohoto zákona tak, že do první redukční hranice je počítáno 90 % z částky, která je nad první redukční hranicí do druhé hranice 60 % a 30 % z částky nad druhou redukční hranicí do třetí redukční hranice. Tyto hranice jsou dle § 22 obsahem sdělení ve sbírce zákonů.

Dobrovolné nemocenské pojištění vs. komerční pojištění

Osoby mající příjem z nezávislé činnosti se dle § 11 Zákona o nemocenském pojištění na rozdíl od zaměstnanců mohou rozhodnout, zda budou či nebudou účastny nemocenského pojištění. V případě, že volí nemocenské pojištění, řídí se výpočet Zákonem o nemocenském pojištění tak, jak je uvedeno v předchozí subkapitole. Pokud se nechtějí účastnit nemocenského pojištění, mají možnost zvolit pojištění komerční (případně žádné).

Např. dle Pojišťovny České spořitelny (2016) lze sjednat tzv. pojištění Flexi, které dle této pojišťovny umožňuje kombinaci základního pojištění, (to je součástí každé této pojistné

⁵⁵ Dle odst. 7 § 18 Zákona o nemocenském pojištění jsou jimi omluvená nepřítomnost v zaměstnání, dny pracovní neschopnosti nebo karantény, dny kdy bylo vypláceno nemocenské, ošetrovné nebo peněžitá pomoc v mateřství a dny v nichž OSVČ nebyla účastna pojištění

smlouvy, a tím je částka 10 000 Kč v případě smrti z jakýchkoliv důvodů) a k němu pojištění pracovní neschopnosti delší než 15 dnů.

Minimální měsíční pojistné na nemocenské pojištění je dle Zákona o nemocenském pojištění 115 Kč, maximální 2 489 Kč. Pojišťovna České spořitelny (2016) uvádí jako minimální pojistná částku 300 Kč, horní limit není v tomto případě stanoven. V následující tabulce je zobrazeno porovnání výše pojistného, které musí být zapláceno podle požadované denní dávky v případě pracovní neschopnosti.

Tabulka č. 5 – Porovnání nemocenského a komerčního pojištění

Denní dávka	Nemocenské pojištění	Pojištění Flexi
89	115	nelze sjednat
200	258	300
250	323	322
500	655	563
750	1 335	803
892	2 489	1 047
2 450	nad max. hranicí	2 469

Zdroj: Vlastní zpracování dle Zákona o nemocenském pojištění a Pojišťovny České spořitelny (2016)

Z uvedených zdrojů je patrné, že se osobám samostatně výdělečně činným vyplátí nemocenské pojištění pouze do požadované denní dávky 250 Kč.

Výše sociálního pojištění a povinnosti zaměstnanců

Pro účely této kapitoly jsou za osoby s příjmy ze závislé činnosti uvažováni zaměstnanci. Vančurová, Klazar (2008, s. 37) je definují jako „osoby, které jsou činné v takovém pracovněprávním či jiném vztahu, který zakládá účast na nemocenském pojištění.“

Na celkové výši sociálního pojistného, které je odvedeno, se podílí jak zaměstnanec, tak zaměstnavatel. Jak je uvedeno v § 4 zákona o pojistném na sociální pojištění, stanovuje se výše pojistného ze základu pojistného.

Sazba pojistného podle § 7 zákona o pojistném na sociální pojištění činí pro zaměstnance 6,5 % ze základu, jímž je podle § 5 téhož zákona „úhrn příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků,“ výjimky jsou uvedené v odst. 2.

Zaměstnavatel odvádí dle § 7 zákona o pojistném na sociální pojištění 25 % z vyměřovacího základu. Dle zákona z těchto 25 % připadá 2,3 % na nemocenské pojištění, 21,5 % na důchodové pojištění a 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti.

Zaměstnancům nevzniká žádná administrativní zátěž v souvislosti s odvodem jejich sociálního pojištění.

Výše sociálního pojištění a povinnosti OSVČ

Základ pojistného pro OSVČ definuje § 5b zákona o pojistném na sociální pojištění jako částku, kterou si tyto osoby určí, tato částka však nesmí být menší než 100% daňového základu. Až do roku 2014 nesměla být tato částka menší než 50% daňového základu, tuto výši změnila novela, která nabyla účinnosti 1. ledna 2015. Tento základ se dle zákona nesnižuje

o daňovou ztrátu. Pokud OSVČ vykonává pouze hlavní činnost, je podle odst. 2 § 5b součin nejnižšího měsíčního základu a počtu kalendářních měsíců, v nichž byla SVČ vykonávána.

Aktuální sazby pojistného jsou určeny zákonem o pojistném na sociální pojištění. V § 7 je definována sazba pojistného na důchodové pojištění 6,5 % z vyměřovacího základu a sazba 2,3 % na nemocenské pojištění.

Jak uvádí MPSV (2015) nejdůležitějšími změnami pro OSVČ v oblasti nemocenského pojištění, pojistném na sociálním pojištění a v důchodovém pojištění jsou:

- Změny redukčních hranic (první – 888 Kč, druhá – 1 331 Kč, třetí – 2 662 Kč)
- Maximální vyměřovací základ se zvyšuje na 1 277 328 Kč ze základu 1 245 216 Kč, který byl platný pro rok 2014.⁶

Osoby, které jsou OSVČ mají podle §48 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení nemálo povinností. Dle zákona patří mezi jejich povinnosti:

- Oznamovací povinnost, tj. zahájení, ukončení, zánik oprávnění, pozastavení výkonu, ztráta nároku na výplatu invalidního důchodu, rodičovského příspěvku atp.

Do povinností OSVČ patří dále každoročně odevzdávat Přehled o příjmech a výdajích OSVČ, který vyplňují na základě daňového přiznání a ve kterém je vypočítáno zúčtování sociálního pojištění za uplynulý rok a zároveň jsou stanoveny zálohy pro aktuální rok.

Velmi diskutovanou otázkou je výše starobních důchodů OSVČ, které platí minimální zálohy. Varuje např. ČSSZ (2015), která zároveň varuje před vykonáváním práce bez pracovní smlouvy a před placením minimálních záloh. Uvádí příklady, z kterých je patrné, že oba případy vedou k nízké výši starobního důchodu.

2.3.2 Zdravotní pojištění

Zdravotní pojištění je další nedílnou součástí odvodů fyzických osob. Od sociálního pojištění se liší tím, že ho platí větší okruh osob. Oproti sociálnímu pojištění jsou ho povinny platit dle zákona o veřejném zdravotním pojištění § 5, i osoby bez zdanitelného příjmu, tzn. ekonomicky aktivní osoby, které jsou nezaměstnané a zdravotní pojištění za ně neodvádí stát, tedy nejsou registrovány na úřadu práce.

Plátcí pojistného mohou tedy dle § 4 zákona o veřejném zdravotním pojištění být:

- **Zaměstnavatel**, v případě, že pojištěnec je zaměstnancem
- **Stát**, v případě nezaopatřených dětí, poživatelů důchodů, příjemců rodičovského příspěvku, žen na mateřské dovolené, uchazečů o zaměstnání, osob pobírajících dávky v hmotné nouzi, osob závislých na péči jiné osoby a osob pečujících, osob konajících službu v ozbrojených silách, osob ve výkonu trestu odnětí svobody, mladistvých umístěných ve školském zařízení a příjemců penze z doplňkového penzijního spoření
- **Pojištěnec**, který je osobou samostatně výdělečně činnou nebo je osobou bez zdanitelných příjmů

⁶ Pro rok 2016 jsou dle MPSV(2016) určeny redukční hranice: první 901 Kč, druhá 1 351 Kč a třetí 2 701 Kč a je určen maximální vyměřovací základ ve výši 1 296 288 Kč.

Výše pojistného činí podle § 2 zákona o pojistném na zdravotní pojištění 13,5 % z vyměřovacího základu. Jak uvádí Červinka (2016, s. 34) tato sazba se po celou dobu trvání samostatného zdravotního pojištění nezměnila. Jak Červinka dále uvádí, objevují se úvahy o změně, především snížení této sazby pro podnikatele, což je ale, jak autor dále uvádí, obtížné v současném pojetí jednotné sazby pro všechny plátce.

Vyměřovací základ pro zaměstnance

Vyměřovací základ je dle § 3 zákona o zdravotním pojištění „úhrn příjmů ze závislé činnosti, s výjimkou náhrad výdajů poskytovaných procentem z platové základny představitelům státní moci a některých statutárních orgánů a soudcům“ Dle Červinky (2016, s. 62) se tedy zúčtovaným příjmem rozumí plnění, které bylo poskytnuto zaměstnanci od zaměstnavatele formou peněžní, nepeněžní nebo formou výhody.

Zákon o zdravotním pojištění v § 3 odst. 2 jmenovitě určuje tyto příjmy, které se nezahrnují do vyměřovacího základu, tedy: náhrada škody, odstupné, odchodné a odbytné, věcnostní přídavek horníků, odměny vyplácené podle zákona o vynálezech a zlepšovacích návrzích, jednorázová sociální výpomoc poskytovaná např. při živelné pohromě, plnění poskytnuté požitavatelu důchodu (starobního nebo invalidního třetího stupně) poskytnuté déle jak jeden rok po skončení pracovního poměru.

Vyměřovací základ pro OSVČ

Osoby samostatně výdělečně činné platí podle § 2 Zákona o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění pojistné ve výši 13,5 % z vyměřovacího základu (dále VZ). Podle Červinky (2016, s. 91) je současná výše vyměřovacího základu, a sice 50 % z příjmů z podnikání platná od roku 2016.

Dle § 3 zákona o pojistném na veřejné zdravotní pojištění nemůže být vyměřovací základ nižší než tzv. „minimální vyměřovací základ,“ který se rovněž postupně zvedal, v roce 2015 činí 13 305,50 Kč měsíčně, čili 159 666 Kč za rok.

Metoda výpočtu zdravotního pojištění je v mnohém podobná metodice výpočtu pojištění sociálního. Jak uvádí § 4 zákona o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, je rozhodným obdobím pro výpočet zdravotního pojištění pro osoby mající příjmy ze závislé činnosti kalendářní měsíc a pro osoby, mající příjem z nezávislé činnosti rok.

Způsob platby pojistného určuje § 17 odst. 1 zákona o zdravotním pojištění, udává nutnost platby pojistného v české měně na účet zdravotní pojišťovny, případně v hotovosti pověřené osobě a za den platby se považuje připsání pojistného na účet, případně přijetí hotovosti. Platbu je dle zákona nutné provádět s příslušným variabilním symbolem – číslem pojištěnce.

Splatnost pojistného je Zákonem o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění v § 5 pro zaměstnavatele určen 1. – 20. den následujícího kalendářního měsíce, pro OSVČ je splatná záloha 1. – 8. dne kalendářního měsíce a vyúčtování se provádí jednou ročně. Osoby bez zdanitelného příjmu jsou dle tohoto zákona povinny zaplatit pojistné do 8. dne kalendářního měsíce, za nějž pojistné platí.

Účelem zdravotního pojištění je, jak uvádí Červinka (2016, s. 14) plné nebo částečné hrazení zdravotní péče s cílem zachování nebo zlepšení zdravotního stavu pacienta, jak dále uvádí a jak vyplývá z předchozí části této práce, toto pojištění se nevztahuje na pojištění dávek v případě nemoci, tuto oblast řeší pojistné na sociální pojištění.

2.4 Metodika analytické části

Analytická část se zabývá porovnáním osob s podobným čistým příjmem. Účelem tohoto srovnání je zjistit, kolik peněz musí celkem vynaložit zaměstnavatel a kolik peněz musí podnikateli zůstat po odečtení skutečných výdajů od zaplacených faktur, aby se oběma zůstal srovnatelný čistý příjem.

Data použitá v samotné komparaci jsou očištěna o veškeré odečitatelné (např. pojistné, úroky, umístění dítěte atd.) položky proto, že se jedná o skutečné příklady, aby tyto byly vzájemně porovnatelné. V porovnání osob, které uplatňují slevu, případně zvýhodnění na děti, je u obou osob stejný počet uplatňovaných dětí.

Rovněž jsou porovnávány pouze osoby, které v uvedeném roce nebyly v pracovní neschopnosti, také z důvodu srovnatelnosti. U všech OSVČ je uvažováno, že si platí tzv. „nemocenské pojištění“, protože zaměstnanci nemají na výběr a toto pojištění vždy platí. Platby jsou uvažovány v nejnižší možné výši. U těchto výpočtů se počítá s předpokladem, že příjmy zaměstnanců jsou konstantní a nejsou zohledněny případné změny v roce 2016, jedná se o teoretické výpočty.

Porovnání osob s čistým příjmem je provedeno na základě ročního zúčtování daně (z pozice mzdové účetní) a ze zpracování daňových přiznání (z pozice externí účetní), které má autorka k dispozici. Všechny porovnávané osoby pracují nebo mají trvalé bydliště (v případě podnikatelů) na území Libereckého kraje. Jsou vybírány osoby, které mají podobný čistý příjem a jsou v podobné životní situaci z hlediska rodinného statusu a počtu dětí.

Zkoumání životní úrovně těchto osob je provedeno formou strukturovaných dotazníků, které byly vyplňovány se zkoumanými osobami. Jejich přepis je uveden v příloze. V těchto dotaznících je uvedena podrobnější struktura výdajů zkoumaných domácností. Sledovány jsou měsíční výdaje v korunách, v následujících oblastech spotřeby:

- Bydlení
- Náklady na automobil
- Dovolena
- Potraviny
- Alkohol a cigarety
- Doprava
- Zdraví
- Ostatní (drogerie, oblečení, domácí zvířata, koníčky, dárky atp.)
- Splátky (bez hypotéky, ta je započtena v položce bydlení) a spoření

Aby se tyto parametry daly vzájemně porovnávat v domácnostech s různými počty členů, z nichž někteří jsou rovněž ekonomicky aktivní, v samotném srovnání jsou zohledněni další členové domácnosti, kteří jsou ekonomicky aktivní a přinášejí příjem. Příjem partnerů se nepodařilo ve všech případech zjistit, proto jsou použity průměrné mzdy pro jejich povolání zohledňující region, ve kterém pracují, jejich věk a délku praxe. Tato data byla čerpána z on-line databáze společnosti Profesia CZ, spol. s r. o. V jednom případě je partnerem starobní důchodce, u něj byla použita hodnota průměrného důchodu v daném roce a v daném regionu.

Další zkoumanou oblastí jsou skutečné výdeje za účelem podnikání osob samostatně výdělečně činných. Porovnání výše uplatňovaného paušálu a těchto výdajů je provedeno na

základě informací od respondentů – osob samostatně výdělečně činných, které jsou ve většině případů ověřeny na základě faktur, účtenek a bankovních výpisů. Podrobný popis určení výše výdajů je vysvětlen u jednotlivých položek.

V příloze je uveden přepis bankovních výpisů (očistěný o soukromou spotřebu) a dohledané účtenky za hotové související s podnikáním. U výdajů spojených s pohonnými hmotami a automobily nejsou uvažovány ani paušály, které by bylo možno uplatnit, ani silniční daň, kterou by v tom případě bylo nutné zaplatit. Příjmy z faktur a daňové základy v analytické části této práce jsou, pro lepší přehlednost zaokrouhlovány matematicky na celé stokoruny. Stejně jako daňové základy, u kterých toto zaokrouhlení vychází z platné legislativy.

Autorka zná všechny respondenty osobně z pozice mzdové účetní, zpracovatele daňového přiznání a bývalé pozice bankovního poradce a lze proto předpokládat vyšší pravdivost uvedených odpovědí. Z důvodu ochrany osobních dat nejsou v práci uvedena žádná data, která by mohla vést k identifikaci těchto osob.

Všechny zkoumané osoby byly zaměstnány nebo vykonávaly samostatnou činnost po celý rok 2015 bez dalších zdanitelných příjmů a beze změny v oboru podnikání či změny zaměstnání. Žádný z porovnávaných subjektů není plátcem DPH.

Další oblastí, která je v rámci komparace osob mající příjmy ze závislé a osob mající příjmy z nezávislé činnosti, je výše jednotlivých dávek, které dostávají od státu v průběhu své ekonomické aktivity. Jsou porovnávány konkrétně nemocenské dávky (od 15. de nemoci) a ošetřovné. Nemocenské dávky jsou vypočítány z vyměřovacího základu za rok 2015, pro účely komparace v této práci je uvažováno, že osoby mají příjem stále stejný. I když je to v praxi velmi nepravděpodobné, pro účely této komparace je to dostačující.

Veškeré tyto výpočty jsou z důvodu vzájemné srovnatelnosti jednotlivých osob zjednodušovány.

3. Analytická část

V následujících třech subkapitolách analytické části je postupně zkoumáno zdanění závislé činnosti, nezávislé činnosti a vzájemná komparace.

První subkapitola se zabývá konkrétními případy zdanění zaměstnanců, tedy závislých osob. Tyto osoby byly zvoleny tak, aby jejich příjmy a životní situace se pokud možno co nejvíce podobaly druhé skupině. Druhá subkapitola se zabývá příklady zdanění nezávislých osob a porovnání jejich skutečných výdajů a výdajů, které uplatňují na základě výdajových paušálů. Poslední subkapitolou analytické části je vzájemné srovnání zatížení těchto fyzických osob a to jak daní z příjmu, tak povinným pojistným.

3.1 Zdanění závislé činnosti

Tato subkapitola analytické části se zabývá zdaněním příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. Je rozdělena na čtyři části, které na sebe navazují. V první části je na vzorovém příkladu ukázán postup výpočtu daňové povinnosti a povinného pojistného u zaměstnance. V další části jsou uvedeny příklady konkrétních zaměstnanců a jejich zátěže daní z příjmu a povinným pojistným, tito zaměstnanci následně v další kapitole vstupují do komparace osob majících příjmy ze závislé činnosti a osob majících příjmy z nezávislé činnosti. Dále se tato subkapitola zabývá dávkami nemocenského pojištění a ošetřovného, které zaměstnanci mohou na základě výše svého vyměřovacího základu dostat od státu. V poslední části se tato subkapitola zabývá porovnáním jednotlivých zaměstnanců vzájemně.

3.1.1 Výpočet čisté mzdy a odvodů zaměstnanců

Jak je uvedeno v teoretické části této práce, v roce 2015 činila průměrná mzda zaměstnanců 26 467 Kč, tato částka je tedy použita v následujícím vzorovém výpočtu. Všechny procentuální částky vycházejí ze zákonů, které jsou uvedeny v teoretické části této práce. Výpočet je proveden s hodnotami, které platily v roce 2015, protože rok 2015 je zkoumaný i v následní komparaci.

Měsíční mzda

Zaměstnanci zpravidla dostávají roční mzdu rozdělenou ve 12 částech v měsíčních mzdách. Zde je proto uveden výpočet měsíční mzdy zaměstnance.

V první řadě je nutné znát výši **hrubé mzdy**. Tato hrubá mzda vychází z pracovní smlouvy. V případě, že v uplynulém měsíci zaměstnanci přísluší náhrady mzdy (nejčastějšími jsou náhrady za dovolenou, dočasnou pracovní neschopnost či rodinné důvody), počítají se tyto příslušným průměrem z minulého období.

K hrubé mzdě je připočítáno sociální pojištění, které za zaměstnance odvádí zaměstnavatel ve výši 25 % z hrubé mzdy⁷ a zdravotní pojištění, které odvádí zaměstnavatel ve výši 9 % z hrubé mzdy, tato hodnota tvoří „**superhrubou mzdu**,“ z které po zaokrouhlení na celé stokoruny směrem nahoru vzniká **daňový základ**. Zde je nutno podotknout, že tento daňový základ může být navýšen o další položky, např. má-li zaměstnanec služební automobil i k soukromému užití navýšuje daňový základ o 1 % z jeho pořizovací ceny.

⁷ 2,3% nemocenské pojištění, 21,5% důchodové pojištění a 1,2% státní politika zaměstnanosti

Z dílčího daňového základu, který se zaokrouhluje na celá sta nahoru, je vypočítána **daň z příjmu**. Dále daň může být zvýšena o tzv. solidární navýšení daně ve výši 7 %, a sice z příjmu, který je vyšší než je 48 násobek průměrné mzdy.

V dalším kroku je od hrubé mzdy odečtena daň z příjmu, která je ponížena o příslušnou daňovou slevu (na poplatníka či na děti ev. sleva pro studenta), v případě relativně nízké hrubé mzdy a uplatňování daňového zvýhodnění se může daňová povinnost dostat do záporného hodnoty a v takovém případě je naopak připočten daňový bonus⁸. Dále je odečteno povinné pojistné, které platí zaměstnanec a to ve výši 6,5 % z hrubé mzdy a v případě zdravotního pojištění a ve výši 4,5 % z výše hrubé mzdy. Výsledek je **čistá mzda** zaměstnance.

Výpočet tedy pro zaměstnance s hrubou mzdou 26 467 Kč, vypadá takto:

26 467 Kč – hrubá mzda

+ 6 617 Kč – sociální pojištění, které platí zaměstnavatel (25 %)

+ 2 383 Kč – zdravotní pojištění, které platí zaměstnavatel (9 %)

34 467 Kč – „superhrubá mzda“ – náklady zaměstnavatele

35 500 Kč – dílčí daňový základ (zaokrouhlený na celé stokoruny směrem nahoru)

26 467 Kč – hrubá mzda

- 5 325 Kč – daň z příjmu po uplatnění slevy na poplatníka

- 1 192 Kč – zdravotní pojištění, které platí zaměstnanec (4,5 %)

- 1 721 Kč – sociální pojištění, které platí zaměstnanec (6,5 %)

20 299 Kč – čistá mzda

Takto vypočítaná čistá mzda nemusí být zároveň tím, co zaměstnanec „skutečně dostane.“ Může být navýšena o tzv. „nedaňové položky,“ kterými může být například vyúčtování pracovní cesty. Naopak z ní může být odečtena např. ta část ceny stravenek, kterou platí zaměstnanec.

Z výpočtu je patrné, že procentuální výše odvedené daně z příjmu vůči daňovému základu se bude měnit s výší hrubé mzdy. Zdravotní pojištění v součtu za zaměstnance a zaměstnavatele bude ve výši 10,08% z dílčího daňového základu a sociální pojištění, které bude celkem odvedeno 23,51%. Tyto hodnoty by byly odlišné pouze v případě, že by bylo dosaženo redukčních limitů.

Roční zúčtování daně

Do ročního zúčtování mzdy vstupují navíc další slevy na dani a odečitatelné položky ze základu daně. Tyto nejsou z důvodu udržení srovnatelnosti předmětem následující komparace (což není nutné, protože je mohou využívat obě skupiny), nicméně výslednou zátěž poplatníků mohou ovlivnit.

O roční zúčtování daně žádá zaměstnanec zaměstnavatele a ten je provádí v termínu nejpozději do zúčtování mzdy za březen následujícího roku. Zaměstnavatel provádí zúčtování mzdy u zaměstnanců, kteří mají v předchozím roce příjem pouze od jednoho zaměstnavatele či od více zaměstnavatelů za podmínky, že tyto příjmy byly postupně za sebou a u všech těchto zaměstnavatelů měl zaměstnanec podepsáno Prohlášení k dani (případně neměl a byla

⁸ Daňový bonus však může vzniknout pouze při uplatnění daňového zvýhodnění na děti

odvedena pouze srážková daň). Dalšími podmínkami jsou, že zaměstnanec nemá povinnost podat daňové přiznání a neměl jiné zdanitelné příjmy, ani ostatní příjmy, které by v úhrnu činily více jak 6 000 Kč. Zaměstnanec je dále povinen prokázat zaměstnavateli nárok na daňové slevy a odečitatelné položky daně, které požaduje do zúčtování zahrnout.

Výpočet rovněž probíhá dle legislativy, která je pro dané období aktuální. Pro rok 2015 je příslušná právní úprava popsána v teoretické části této práce. Samotný výpočet probíhá následujícím způsobem:

Úhrn zálohově zdaněných příjmů od všech zaměstnavatelů
+ úhrn povinného pojistného hrazeného zaměstnavatelem

Dílčí základ daně

- Nezdanitelné částky daně

Základ daně snížený o nezdanitelné částky (zaokrouhlený na celé stokoruny dolů)

Vypočtená daň

- Slevy na dani

Přeplatek nebo nedoplatek daně

- Daňové zvýhodnění

Zúčtování měsíčních daňových bonusů

Vypočtená částka je zúčtována v měsíční mzdě zaměstnance pokud přesahuje 50 Kč.

3.1.2 Příklady zdanění závislé činnosti

Zaměstnanec 1.

Prvním porovnávaným zaměstnancem je muž ve věku 52 let pracující v technickém oboru. Je ženatý a má dvě děti, které studují vysokou školu. Daňové zvýhodnění na děti uplatňuje manželka, tento zaměstnanec uplatňuje pouze slevu na poplatníka.

Za rok 2015 činila hrubá mzda 532 341 Kč a dílčí daňový základ 713 300 Kč. Odvody byly následující:

167 690 Kč – sociální pojištění (zaměstnanec 34 605 Kč, zaměstnavatel 133 085 Kč)

71 868 Kč – zdravotní pojištění (zaměstnanec 23 957 Kč, zaměstnavatel 47 911 Kč)

82 230 Kč – daň po slevě (107 070 Kč před slevou)

321 788 Kč - celkem

Čistá mzda za rok 2015 byla 391 544 Kč, což je 54,89 % z daňového základu. Daňová zátěž včetně odvodů na pojistné je tedy ve výši **45,11%** rozděleno v poměru 23,51 % na sociální pojištění, 10,08% na pojištění zdravotní a 11,53 % daň z příjmu.

Manželka tohoto zaměstnance pracuje jako zdravotní sestra v nemocnici v Libereckém kraji. Má více než 5 let praxe, průměrný plat pro tuto profesi za těchto podmínek je 21 678 Kč. Po zohlednění daňového bonusu je její čistý roční příjem 217 368 Kč.

V domácnosti žijí dvě dospělé děti, ekvivalizovaný počet členů domácnosti je 4, celkový příjem domácnosti byl 608 912 Kč, z čehož tento zaměstnanec přinesl 64 %.

Zaměstnanec 2.

Dalším porovnávaným zaměstnancem je rozvedená 55 letá žena, která žije ve společné domácnosti s partnerem. Má 1 dospělé dítě, které již žije samostatně. Uplatňuje tedy pouze slevu na poplatníka. Je zaměstnána v dělnické profesi.

Tato zaměstnankyně měla v minulém roce hrubou mzdu 177 401 Kč, dílčí daňový základ 237 700 Kč. Odvody za rok 2015:

55 887 Kč – sociální pojištění (zaměstnanec 11 537 Kč, zaměstnavatel 44 350 Kč)

23 954 Kč – zdravotní pojištění (zaměstnanec 7 988 Kč, zaměstnavatel 15 966 Kč)

10 815 Kč – daň po slevě (35 745 Kč před slevou)

90 656 Kč - celkem

Za rok 2015 dostala čistou mzdu ve výši 147 022 Kč, což je 61,86 % z daňového základu. Porovnávaná zátěž včetně pojistného tedy činila **38,25 %**.

Partner této zaměstnankyně je ve starobním důchodu. V roce 2015 činila dle ČSÚ (2016) průměrná výše starobního důchodu 10 877 Kč, tedy 130 542 Kč za rok. Celkový příjem domácnosti za rok 2015 tedy byl 277 564 Kč, mzda zaměstnankyně tvořila přibližně 56 %.

Zaměstnanec 3.

Třetí osobou mající příjmy ze závislé činnosti, tedy ze zaměstnání je 35 letá žena pracující v oblasti podnikových financí. Je svobodná, bezdětná, žije sama, uplatňuje tedy pouze slevu na poplatníka.

V roce 2015 byla její hrubá mzda 305 382 Kč a dílčí daňový základ 409 200 Kč. Za rok 2015 bylo na odvodech zapláceno:

96 200 Kč – sociální pojištění (zaměstnanec 19 855 Kč, zaměstnavatel 76 345 Kč)

41 235 Kč – zdravotní pojištění (zaměstnanec 13 750 Kč, zaměstnavatel 27 485 Kč)

36 630 Kč – daň po slevě (61 470 Kč před slevou)

174 065 Kč – celkem

V roce 2015 bylo této zaměstnankyni vyplaceno 235 135 Kč na čisté mzdě, což činí 57,47 % z dílčího daňového základu. Z daňového základu tedy bylo odvedeno **42,53 %**.

Pro účely komparace životní úrovně lze konstatovat, že tato porovnávaná osoba žije sama, tedy ekvivalizovaný počet členů domácnosti je 1 a její příjem je počítán ve výši 100 %.

Zaměstnanec 4.

Dalším příkladem osoby mající příjem ze závislé činnosti je 34 let muž pracující v oblasti obchodu. Žije s manželkou, je bezdětný, uplatňuje pouze slevu na poplatníka.

Jeho hrubá mzda v roce 2015 činila 334 403 Kč a dílčí daňový základ 448 000 Kč. Odvody byly ve výši:

105 340 Kč – sociální pojištění (zaměstnanec 21 740 Kč, zaměstnavatel 83 600 Kč)

45 149 Kč – zdravotní pojištění (zaměstnanec 15 053 Kč, zaměstnavatel 30 096 Kč)

42 480 Kč – daň po slevě (64 320 Kč před slevou)

192 969 Kč – celkem

Čistá mzda za toto období byla 255 130 Kč, což je 56,93 % z dílčího daňového základu. Daňové zatížení zohledňující pojistné bylo u tohoto zaměstnance **43,07 %**.

Tento zaměstnanec žije ve společné domácnosti s manželkou, jsou bezdětní, ekvivalizovaný počet členů domácnosti je 2. Manželce je 30 let, pracuje jako bankovní poradce a má v tomto oboru 2 roky praxi. Průměrný plat je v Libereckém kraji za těchto podmínek 26 346 Kč, což činí 242 484 Kč čistého ročně. Celkový příjem domácnosti je 497 614 Kč za rok 2015.

Zaměstnanec 5.

Další osobu v tomto porovnání je 40 letá žena pracující v manuální profesi. Tato žena je rozvedená a má v péči dvě děti, na něž kromě slevy na poplatníka, uplatňuje daňový bonus.

Její hrubá mzda za rok 2015 byla 207 612 Kč, dílčí daňový základ byl ve výši 278 200 Kč. Na dani a pojistném bylo za rok 2015 zaplacen:

- 65 398 Kč – sociální pojištění (zaměstnanec 13 495 Kč, zaměstnavatel 51 903 Kč)
- 28 033 Kč – zdravotní pojištění (zaměstnanec 9 348 Kč, zaměstnavatel 18 685 Kč)
- 12 258 Kč – vyplacený daňový bonus (41 790 Kč činila daň před slevou a bonusem)
- 81 173 Kč – celkem**

Za rok 2015 bylo vyplaceno této zaměstnankyni 197 027 Kč na čisté mzdě, což je 70,82 % z celkového daňového základu. To znamená, že **29,17 %** bylo zaplacen na odvodech státu.

Tato žena je matkou samoživitelkou, žije ve společné domácnosti s dětmi ve věku 15 a 18 let, ekvivalizovaný počet členů této domácnosti je tedy 2.

Zaměstnanec č. 6

Poslední osobou mající příjmy ze závislé činnosti v tomto srovnání je 42 letý muž na pozici ve vrcholovém managementu. Je rozvedený, má jedno dítě, na něž uplatňuje slevu matka jejich společného dítěte. Tento zaměstnanec tedy uplatňuje pouze slevu na poplatníka. Dále má k dispozici služební automobil, který firma koupila za 387 465 Kč a ten mu vstupuje do dílčího daňového základu.

V roce 2015 činila jeho hrubá mzda 987 812 Kč, navýšená o používání služebního automobilu k soukromým účelům 1 034 307 Kč a dílčí daňový základ 1 339 476 Kč a rovněž po navýšení činil 1 385 900 Kč. Odvody v roce 2015 činily:

- 325 806 Kč – sociální pojištění (zaměstnanec 67 230 Kč, zaměstnavatel 258 576 Kč)
- 139 631 Kč – zdravotní pojištění (zaměstnanec 46 543 Kč, zaměstnavatel 93 088 Kč)
- 183 057 Kč – daň po slevě (daň před slevou 207 892 Kč)
- 648 494 Kč – celkem**

Čistá mzda tohoto zaměstnance za rok 2015 byla 690 982 Kč, což je pouhých 49,86 % ze základu daně. Zátěž tohoto zaměstnance, která zohledňuje pojistné je tedy **50,14 %**.

Tento zaměstnanec žije ve společné domácnosti s přítelkyní, která nemá žádné zdanitelné příjmy. Platí alimony v přibližné výši 100 000 Kč.

3.1.3 Dávky od státu pro zaměstnance

V této subkapitole jsou uvedeny dávky od státu, které zaměstnanci nejčastěji čerpají.

Nemocenské pojištění

Ze sociálního pojištění, které za zaměstnance odvádí zaměstnavatel, jde 2,3 % na tzv. nemocenské pojištění. Jedná se o pojištění, ze kterého jsou zaměstnancům hrazeny nemocenské dávky od státu od 15. dne nemoci, kdy už zaměstnancům nevyplácí náhradu mzdy stát.

V následující tabulce je uvedena výše odvedeného nemocenského pojištění za rok 2015, denní dávky pojistného, počet dnů, které by zaměstnanec musel být nemocný, aby dostal nemocenské „zaplacené“ za předcházejících 12 měsíců, počet těchto dnů je zaokrouhlen směrem nahoru.

Tabulka č. 6 – Nemocenské pojištění zaměstnanců

	Zaplaceno na NP	denní dávka	počet dnů	% z čistého příjmu
Zaměstnanec č. 1	12 243	669	19	62,3%
Zaměstnanec č. 2	4 080	263	16	65,3%
Zaměstnanec č. 3	7 022	452	16	70,2%
Zaměstnanec č. 4	7 691	491	16	67,1%
Zaměstnanec č. 5	4 775	308	16	54,2%
Zaměstnanec č. 6	31 877	892	36	47,1%

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky je patrné, že procentuální příjem se pohybuje od 47,1 % do 70,2 % z čisté mzdy, kterou by zaměstnanci jinak získali. Průměrně je to 61,0 %.

Nejméně vzhledem k čisté mzdě bude mít zaměstnanec č. 6. Důvodem pro tuto skutečnost je, že jsou použity obě redukční hranice a denní vyměřovací základ je pokrácen z původní částky 2 579 Kč na částku 1 450 Kč a z ní je potom vypočítána nemocenská dávka. Ze stejného důvodu jsou i rozdíly v počtu dnů, za které se zaměstnancům „vrátí zaplacené pojištění.“ Je nutné mít na paměti, že se jedná o dny od 15. dne nemoci, do této doby platí náhradu mzdy zaměstnavatel.

Dalším zaměstnancem, který by v tomto případě měl výrazně nižší poměr nemocenských dávek k čisté mzdě, je zaměstnanec č. 5. Jedná se o matku, která uplatňuje daňové zvýhodnění na dvě děti. Vzhledem k tomu, že toto zvýhodnění nemůže být uplatňováno, pokud neexistuje zdanitelná mzda, tedy v době kdy je nemocná, vzniká výše patrný nepoměr.⁹

Ošetrovné

Další dávkou, na kterou mají zaměstnanci nárok je ošetrovné. Toto ošetrovné by bylo ve stejné výši jako denní dávky nemocenského s tím rozdílem, že v případě ošetrovného neplatí zaměstnavatel náhradu mzdy, ale je vyplácenou příslušnou sociální správou již od prvního dne.

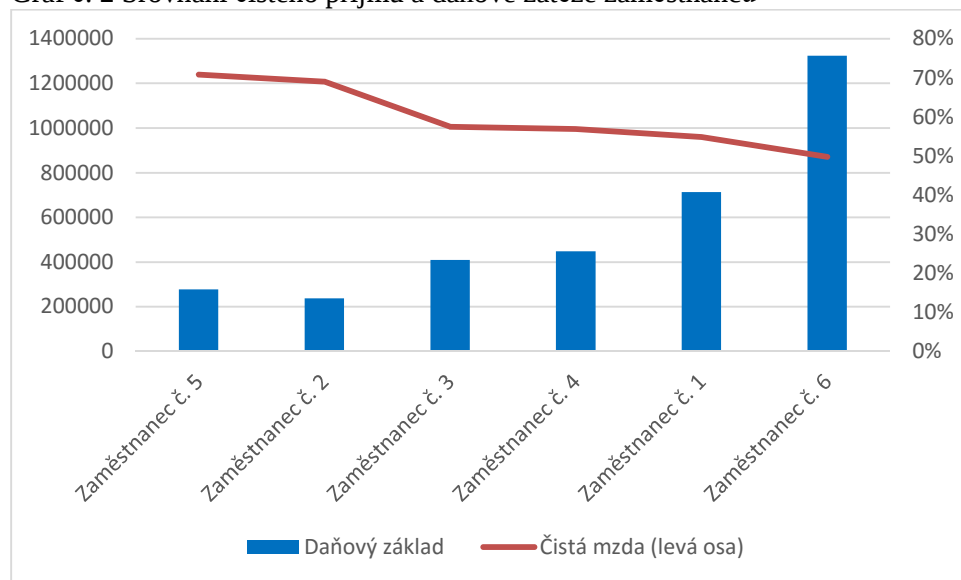
⁹ Pokud by v rodině byl partner, který by mohl za uvedené období daňové zvýhodnění čerpat, lze tak učinit při jeho následném ročním zúčtování daně či daňovém přiznání, v případě kratší nemoci dojde k vyrovnání daňového zvýhodnění za celý kalendářní rok.

3.1.4 Komparace zdanění jednotlivých zaměstnanců

V přechozí subkapitole byly uvedeny příklady zdanění konkrétních osob, které mají příjmy pouze ze závislé činnosti. Průměrná výše jejich daňového zatížení, ve kterém je zahrnuto i pojistné na sociální a zdravotní pojištění byla v roce 2015 ve výši 40,34%.

V následujícím grafu je zobrazeno porovnání výše daňového základu a procentuální výše čisté mzdy, k tomuto základu vztažená.

Graf č. 2 Srovnání čistého příjmu a daňové zátěže zaměstnanců

Pozn.: Levá osa zobrazuje procentuální výši čisté mzdy vzhledem k daňovému základu - v znázorněno červenou barvou. Pravá osa znázorňuje výši daňového základu – znázorněno modrou barvou.

Zdroj: Vlastní zpracování

Z uvedeného grafu jsou patrné značné rozdíly mezi jednotlivými zaměstnanci.

Zaměstnancem č. 5 je svobodná matka, která pracuje na dělnické pozici a má relativně nízký příjem, uplatňující daňové zvýhodnění na dvě děti. Právě kombinace relativně nízkého příjmu a uplatnění daňového zvýhodnění na děti je důvodem, proč čistá mzda činí takto vysoký podíl na dílčím daňovém základu. Zaměstnancem č. 2, kde je také poměrně vysoký procentuální podíl čisté mzdy na daňovém základu, je žena pracující rovněž na dělnické pozici, která sice neuplatňuje slevy ani zvýhodnění na děti, ale má nízký příjem, a proto sleva na dani tento poměr značně zmenšuje.

Naopak vysoké zdanění, tedy nízký procentuální podíl čisté mzdy na celkovém daňovém základu, je patrný u zaměstnance č. 6. Tato skutečnost má dva důvody. Prvním z důvodů je, že tento zaměstnanec má vysoký příjem, platí vysokou daň z příjmu a poměr slevy na dani na této zaplacené dani je poměrně nízký. Druhým důvodem takto vysokého daňového zatížení je automobil, který vlastní zaměstnavatel, ale zaměstnanec ho má k dispozici i pro soukromé užívání. Tento automobil navyšuje daňový základ, nikoli však čistou mzdu.

3.2 Zdanění nezávislé činnosti

Tato subkapitola se věnuje zdanění nezávislé činnosti a má podobnou strukturu jako subkapitola předcházející. První část se věnuje konkrétním příkladům zdanění a životní úrovně osob majících příjmy z nezávislé činnosti, tyto příklady jsou dále použity v další části této práce, která se zabývá komparací. Druhá část se věnuje vývoji výše inkasa daně z příjmu z nezávislé činnosti včetně komentáře, které faktory ovlivňovaly jeho výši.

3.2.1 Výpočet povinných odvodů a čistého příjmu OSVČ

Stejně jako výpočet čisté mzdy a povinných odvodů u zaměstnanců, tak i výpočet čistého příjmu a povinných odvodů u osob majících příjmy z nezávislé činnosti má svůj postup. Řídí se aktuálně platnou legislativou, pro účely této práce se jedná o právní úpravu platnou v roce 2015, která je uvedena v teoretické části této práce.

Osoby samostatně výdělečně činné nemají na rozdíl od zaměstnanců pravidelnou měsíční mzdu, ale jejich příjmy jsou závislé na fakturách, které jsou placeny jejich zákazníky. Tyto platby tvoří příjmy z nezávislé činnosti.

Tyto subjekty mají povinnost jednou ročně spočítat svoji daňovou povinnost a v závislosti na její výši pravidelně platit zálohy na daň z příjmu. Dále je jejich povinností jednou ročně spočítat výši odvodů na povinné pojistné a rovněž platit pravidelné zálohy, v tomto případě jednou za měsíc.

Výše daně z příjmu je počítána v rámci podání daňového přiznání. Pro OSVČ je v tomto přiznání důležitá především příloha č. 1, ve které volí, zda uplatňují výdajový paušál a případně v jaké výši či zda uplatňují skutečné výdaje. Výši zdanění, které je závislé na této volbě, je věnována jedna z dalších subkapitol. Na základě této přílohy je potom v daňovém přiznání vyplněn daňový základ, který se po uplatnění odčitatelných položek, které jsou uvedeny v teoretické části této práce, a zaokrouhluje se na celé stokoruny dolů. Z daňového základu je vypočítána daňová povinnost, která je dále snížena o slevy na dani, které jsou rovněž uvedeny v teoretické části této práce. Je třeba stále pamatovat na skutečnost, že některé slevy na dani nemohou podnikatelé využívající výdajový paušál uplatňovat. Výsledný nedoplatek či přeplatek na dani¹⁰ je následně nutno zaplatit na příslušný účet Finanční správy nebo požádat o vrácení prostřednictvím daňového přiznání.

Další povinnosti souvisí s odvody povinného sociálního a zdravotního pojistného. V obou případech je třeba vyplnit a odevzdat příslušný formulář. V obou případech záleží pojistné na daňovém základu, z toho je potom stanoven tzv. vyměřovací základ. Jak je uvedeno v teoretické části, v případě sociálního pojištění se jedná o částku, kterou si určuje podnikatel, nejméně však 50% daňového základu, v případě zdravotního pojištění, jak je rovněž uvedeno v teoretické části, se jedná o 50% příjmu z podnikání. Následuje příklad výpočtu povinných odvodů. Daň z příjmů:

¹⁰ Přeplatek může vzniknout zaplacením příliš vysokých záloh či uplatněním daňového zvýhodnění

800 000 Kč – příjmy z podnikání

- 480 000 Kč – uplatněné paušální výdaje ve výši 60%

320 000 Kč – dílčí základ daně

- 10 111 Kč – odčitatelné položky

309 800 Kč – základ daně po zaokrouhlení na celé stokoruny dolů

46 470 Kč – vypočtená daň z příjmu

- 24 840 Kč – Sleva na poplatníka

21 630 Kč – Daň po uplatnění slev

Z vypočteného základu je stanovena minimální výše pojistného na sociální pojištění:

320 000 Kč – Daňový základ

160 000 Kč – Minimální vyměřovací základ

46 720 Kč – Pojistné na sociální pojištění (29,2 % z vyměřovacího základu)

3 894 Kč – Měsíční zálohy pro následující rok

307 Kč – Měsíční pojistné na nemocenské pojištění (dobrovolné)

Z vypočteného základu je stanovena minimální výše pojistného na zdravotní pojištění:

320 000 Kč – Daňový základ

160 000 Kč – Vyměřovací základ

21 600 Kč – Pojistné na zdravotní pojištění (13,5 % z vyměřovacího základu)

1 800 Kč – Měsíční zálohy pro následující rok

V uvedeném příkladu je uvažována hlavní samostatná výdělečná činnost po celou dobu kalendářního roku. Touto metodikou byly rovněž počítány všechny příklady uvedené v následující subkapitole.

3.2.2 Příklady zdanění nezávislé činnosti

V následujícím textu jsou uvedeny konkrétní příklady osob samostatně výdělečně činných z roku 2015. Po krátkém představení oboru podnikání a osoby podnikatele včetně jeho rodinných poměrů, které mohou být důležitým faktorem pro konečnou výši daně. Jsou uvedeny dvě možnosti výpočtu daňové povinnosti a povinného pojistného. Nejprve je uvedena možnost využití výdajového paušálu, kterou využívají 4 z 6 uvedených osob, druhým případem je výpočet skutečných výdajů dle postupu, který je uveden v metodice analytické části. Porovnání těchto dvou možností u jednotlivých osob je uvedeno v následující subkapitole.

OSVČ č. 1 – Webmaster, grafik

Prvním podnikatelem je ženatý muž, podnikající na základě živnostenského oprávnění „Příprava a vypracování technických návrhů, grafické a kresličské práce.“

Zabývá se vytvářením grafických návrhů na reklamní a propagační předměty, tvorbou produktových katalogů, návodů a správou webových stránek. Podnikateli je 40 let, je ženatý, daňové zvýhodnění na dítě uplatňuje jeho manželka, která je v zaměstnaneckém poměru. Místem podnikání je Liberecký kraj, konkrétně Jablonec nad Nisou. Zpracované a porovnávané údaje vychází z dat za rok 2015.

Příjmy za rok 2015 z vydaných faktur jsou 699 254 Kč, zaokrouhleno na 699 300 Kč.

A) Výdajový paušál

Jedná se o podnikatelskou činnost, která je zařazená do ostatních živností na základě předmětu podnikání „Příprava a vypracování technických návrhů, grafické a kresličské práce“ z živnostenského oprávnění. Tento podnikatel tedy v současnosti uplatňuje výdajový paušál ve výši 60 % z celkových příjmů, konkrétně 419 580 Kč. Základem daně je tedy částka 279 720, zaokrouhlena na 279 700 Kč a daňová povinnost 41 955 Kč. Odvody za rok 2015 v případě využití paušálu:

44 068 Kč – sociální pojištění (z toho 3 228 Kč nemocenské pojištění)

21 555 Kč – zdravotní pojištění (minimální pojistné)

17 115 Kč – daň po slevě (41 955 Kč před slevou)

82 738 Kč – celkem

Odvedeno by tedy bylo 29,58 % z takto vypočteného daňového základu.

B) Skutečné výdaje

Odhad skutečných nákladů za rok 2015 byl spočítán na základě následujících skutečností a prokazatelných výdajů:

Podnikatel č. 1 má pronajatou kancelář v centru Jablonce nad Nisou, která slouží pro samotné zpracování příslušných grafických návrhů a dále slouží k jednání s jednotlivými klienty. Tuto kancelář sdílí s podnikatelem, který se zabývá programováním webových stránek atp. a o nájem a platby za služby se dělí. S tím souvisejí spočítané výdaje z výpisu z účtu za nájemné včetně energií a služeb (úklid atp.) ve výši 86 165 Kč (tato částka byla stanovena jako nájemné + zálohy na energie a očištění o přeplatek za energie za rok 2014 tedy stejným postupem jako v případě uplatňování skutečných výdajů).

Kancelář je vybavena standardním kancelářským nábytkem a menším zázemím s prostorem pro návštěvy (zejména pro klienty), který byl částečně pořízen vlastníkem kanceláře a částečně nájemcem. Dále počítačem, který podnikatel používá ke své práci a další kancelářskou technikou (tiskárna atp.) Vybavení bylo pořízeno jednorázově v roce 2012 a vzhledem k obtížnému stanovení životnosti jednotlivých položek byl pro odhad nákladu použit systém odpisů, který by byl uplatněn v případě uplatňování skutečných nákladů. Toto vybavení bylo pořízeno v hodnotě 225 000 Kč, a jehož životnost je odhadována na 5 let. Rozpočítáním této částky vzniká další výdaj (ekvivalentní k odpisům, pokud by byly uplatňovány), ve výši 45 000 Kč za rok. Podnikatel rovněž využívá mobilní telefon, za sledovaný rok zaplatil 9 588 Kč.

Software na počítači určenému ke zpracování příslušné grafiky byl v roce 2015 rozšířen o nový v hodnotě 14 320 Kč a výdaje na maintenance ke stávajícímu SW za rok 2015 činily 2 350 Kč.

Tento podnikatel dále své klienty poměrně často navštěvuje, jedná se o cesty v rámci Libereckého a Královéhradeckého kraje. Uvádí, že vlastní pouze jeden osobní automobil, který využívá ze 2/3 k podnikání a z 1/3 k soukromým účelům. Součet položek za servis a pohonné hmoty činil 21 822 Kč za rok 2015, pro účely podnikání lze tedy uvažovat částku 14 548 Kč. Pořizovací cena automobilu a pojištění nejsou do tohoto srovnání zahrnuty, podnikatel uvádí, že stejný automobil by si pořídil, i kdyby byl zaměstnán.

Podnikatel inzeruje svoji činnost v odborných časopisech pro strojný průmysl, inzerce za rok 2015 stála 19 699 Kč, má vlastní webové stránky a ve velmi omezené míře využívá propagace na sociálních sítích. Výdaje na tyto služby byly v roce 2015 ve výši 4 999 Kč.

Ve výpisu z účtu lze ještě dohledat následující výdaje: bankovní poplatky za vedení odděleného účtu ve výši 416 Kč a ostatní výdaje, do kterých patří např. zpracování daňového přiznání, pomoc s programováním složitějších webových aplikací, dálniční známka, pojištění související s podnikáním (včetně vybavení kanceláře) atd. v hodnotě 24 602 Kč.

Dalšími výdaji, které nejsou zahrnuty ve výpise, protože byly zpravidla placeny v hotovosti nebo nelze jednoznačně určit, o které položky se jedná, jsou: drobný spotřební materiál typu papírnictví (např. tonery a papíry), drogerie (čisticí prostředky) atp. Podnikatel odhaduje jejich spotřebu přibližně na 1 200 Kč měsíčně, tedy 14 400 Kč.

Skutečné celkové daňově uznatelné náklady za rok 2015 lze tedy odhadnout na částku 236 087 Kč, zaokrouhleno na 236 000 Kč. Základ daně by tedy činil bez uplatnění odečitatelných položek 463 300 Kč. Odvody v případě uplatnění skutečných výdajů:

72 970 Kč – sociální pojištění (z toho 5 238 Kč nemocenské pojištění)

31 273 Kč – zdravotní pojištění

44 655 Kč – daň po slevě (69 495 Kč před slevou)

148 898 Kč – celkem

Z tohoto porovnání je na první pohled patrné, že skutečné výdaje tvoří přibližně polovinu výdajů paušálních. Je však třeba zohlednit, že v tomto případě je placeno poměrně nízké nájemné ze kancelář, a to i v rámci regionu, ve kterém podniká.

Následující tabulka zobrazuje obě možnosti zdanění. V prvním sloupci je uvedena použitá varianta paušálních výdajů, včetně čistého příjmu, který podnikatel opravdu získal a daňového zatížení vztaheného k hospodářskému výsledku. Druhý sloupec zobrazuje variantu, kdy by pro výpočet daňové povinnosti a pojistného byly použity skutečné výdaje.

Tabulka č. 7 – Srovnání výpočtu odvodů dle paušálu a skutečných výdajů pro OSVČ č. 1

Příjmy	699 300	
Hospodářský výsledek	463 300	
Způsob výpočtu daňového základu	Paušální výdaje 60% (419 580)	Skutečné výdaje (236 085)
Daňový základ	279 700	463 300
daň (po slevě)	17 115	44 655
sociální pojištění	44 068	72 970
<i>z toho nemocenské</i>	3 228	5 238
zdravotní pojištění	21 555	31 273
Odvody celkem	82 738	148 898
% odvody z HV	17,86 %	32,14 %
Čistý příjem	380 562	314 402

Pozn.: Sloupec s paušálními výdaji, odpovídá variantě A z předchozího textu a sloupec se skutečnými výdaji, odpovídá variantě B.

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky je patrné, že podnikatel při využití možnosti uplatnění paušálních výdajů získá z daňového základu 85,84 % čistého příjmu, pokud by neměl možnost využít paušální výdaje, získal by pouze 67,86 %. Tento poměr neodpovídá poměru skutečných a paušálních výdajů z důvodu minimální částky, která je v obou případech zaplacená na zdravotním pojištění.

Celkové zatížení je, jak je patrné z tabulky 17,86 % a je rozděleno na 3,69 % na dani z příjmu, 4,65% na zdravotní pojištění a 9,51 % na pojištění sociální. Podnikatel odvádí na nemocenském pojištění částku 269 Kč měsíčně, v případě nemoci delší než 14 dnů by dostával nemocenské ve výši 209 Kč denně.

Při zkoumání životní úrovně, které je využito dále, je třeba zohlednit, že manželka podnikatele, která přináší do domácnosti druhý příjem, pracuje jako učitelka v mateřské školce rovněž v Jablonci nad Nisou. Průměrný plat pro tuto pozici je 19 201 Kč hrubého měsíčně a uplatňuje daňové zvýhodnění na dvě děti, z čehož lze odvodit čistý roční příjem ve výši 211 284 Kč, což činí přibližně 35% příjmu domácnosti. Děti jsou ve věku 8 a 10 let, z čehož plyne ekvivalizovaný počet členů domácnosti 2,6.

OSVČ č. 2 – Překladatelka a učitelka anglického jazyka

Druhou osobou samostatně výdělečně činnou je 34 letá žena, která podniká na základě živnostenského oprávnění „Překladatelská a tlumočnická činnost.“

Zabývá se překlady (především legislativních předpisů a obchodních dokumentů) a výukou angličtiny ve firmách. Podnikatelce je 34, je vdaná, bezdětná, neuplatňuje daňovou slevu na manžela (který rovněž podniká, ale v jiném oboru), ani zvýhodnění na děti, pouze slevu na poplatníka. Místem podnikání je Liberecký kraj, konkrétně Liberec a Jablonec nad Nisou. Zpracovaná data jsou za rok 2015.

Příjmy za rok 2015 z vydaných faktur jsou 289 014 Kč, po zaokrouhlení 289 000 Kč.

A) Výdajový paušál

Na základě živnostenského oprávnění Překladatelská a tlumočnická činnost uplatňuje, které spadá do tzv. „ostatních živností,“ tato podnikatelka výdajový paušál ve výši 60 % příjmů v částce 173 400 Kč. Základ daně po odečtení paušálu činil 115 614 Kč, po zaokrouhlení 115 600 Kč. Odvody za rok 2015:

25 161 Kč – sociální pojištění (z toho 1 848 Kč nemocenské pojištění)

21 555 Kč – zdravotní pojištění (minimální částka)

0 Kč – daň po slevě (17 340 Kč před slevou)

46 716 Kč – celkem

B) Skutečné náklady

V následujícím textu jsou uvedeny výdaje a popsána situace podnikatelky, na základě které byly odhadnuty skutečné náklady za rok 2015.

Tato podnikatelka má tzv. „domácí kancelář,“ tedy využívá k podnikání prostory vlastního bydlení. Uvádí, že využívá jednu místnost z obývaného bytu. Byt je velikosti 3+1 a nájemné činí přibližně 12 000 Kč měsíčně + 3 500 Kč energie. Lze uvažovat ¼ plochy a max. 1/5 energií (je třeba brát v úvahu spotřebu na praní a vaření, která se uvedeného podnikání netýká. Odhad výsledné částky je tedy 4 000 Kč za plochu a 700 Kč za energie, celkem 4 700 Kč za měsíc, což je 56 400 Kč ročně.

Za další výdaje související s podnikáním lze považovat 7 788 Kč za telefon, 2 988 Kč za internet a 3 234 Kč za kancelářské potřeby, jedná se především o kancelářský papír, toner atp. (podnikatelka uvádí, že veškeré nákupy včetně drobných platí kartou). Dále 2 082 Kč za antivirový program, platba ve výši 1 200 Kč za zpracování daňového přiznání a 1 346 Kč za pojištění překladatelské práce.

Dalšími výdaje, které nelze z výpisu určit jsou náklady na dopravu. Podnikatelka uvádí 48 Kč na každý den, který učila, což podle přijatých faktur bylo ve zkoumaném roce 111 dnů. Lze tedy uvažovat částku 5 328 Kč.

Obdobně jako u OSVČ č. 1 užívá tato podnikatelka ke své činnosti „dlouhodobý majetek“, kterým je v tomto případě notebook pořízený v roce 2014 v hodnotě 35 000 Kč s životností cca 5 let, pro účely tohoto porovnání lze uvažovat 7 000 Kč pro rok 2015.

Za předpokladu úplnosti těchto údajů, lze tedy pracovat s výdaji 87 366 Kč za rok 2015, tedy daňovým základem 201 634 resp. 201 600 Kč a daňovou povinností 30 240 Kč. Odvody v případě uplatnění skutečných výdajů:

31 762 Kč – sociální pojištění (z toho 2 328 Kč nemocenské pojištění)

21 555 Kč – zdravotní pojištění (minimální pojistné)

5 400 Kč – daň po slevě (30 240 Kč před slevou)

58 717 Kč – celkem

Následující tabulka opět zobrazuje porovnání paušálních výdajů, které bylo uplatněno se stavem, pokud by byly uplatněny výdaje skutečné.

Tabulka č. 8 – Srovnání výpočtu odvodů dle paušálu a skutečných výdajů pro OSVČ č. 2

Příjmy	289 000	
Hospodářský výsledek	201 600	
Způsob výpočtu daňového základu	Paušální výdaje 60% (173 400)	Skutečné výdaje (87 366)
Daňový základ	115 600	201 600
daň (po slevě)	0	5 400
sociální pojištění	25 161	31 762
<i>z toho nemocenské</i>	1 848	2 328
zdravotní pojištění	21 555	21 555
Odvody celkem	46 716	58 717
% odvody z HV	23,17%	29,13%
Čistý příjem	154 884	142 883

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky je patrné, že rozdíl mezi odvedeným pojistným je výrazně menší, než rozdíl mezi skutečnými a paušálními výdaji. To způsobují minimální limity povinného pojistného, které při nízkém daňovém základu mají vyšší procentuální hodnotu.

Jak je patrné z tabulky, je celkové zatížení 23,17 %, z toho daň z příjmu byla nulová, 10,69 % bylo odvedeno na zdravotním a 12,48 % na sociálním pojištění. Výše zaplaceného nemocenského pojištění je 154 Kč měsíčně, od 15. dne nemoci by tato podnikatelka dostávala nemocenské ve výši 120 denně.

Čistý roční příjem této podnikatelky je tedy 154 884 Kč, v přepočtu na měsíc je to 12 907 Kč. Její manžel pracuje jako marketingový specialista, jejichž průměrná hrubá mzda v Libereckém kraji činí 25 752 Kč. Z toho lze vyvodit čistý roční příjem 237 588 Kč, což činí 60 % z celkového příjmu domácnosti, který je 392 472 Kč. Ekvivalizovaný počet členů je 2.

OSVČ č. 3 – Provozovatel ubytování

Dalším podnikatelem zařazeným do tohoto srovnání je muž podnikající na základě živnostenského oprávnění Ubytovací služby. Předmětem tohoto podnikání je ubytování v horské chatě, bez poskytování stravy. Podnikateli je 58 let, je ženatý a má dvě dospělé děti. Neuplatňuje slevu na manželku (ta je zaměstnána v zaměstnaneckém poměru), ani daňové zvýhodnění na děti, které jsou již dospělé. Místem podnikání je vesnice v Libereckém kraji na pomezí Krkonoš. Zpracované údaje jsou z roku 2015.

Celkové příjmy za rok 2015: 495 243 Kč, po zaokrouhlení 495 200 Kč

A) Výdajový paušál

Na základě živnostenského oprávnění na provozování ubytovacích služeb, uplatňuje tento podnikatel výdajový paušál ve výši 60 %, který činí 297 120 Kč. Po odečtení takto spočítaných výdajů, je daňovým základem částka 198 080 Kč, zaokrouhlená na 198 000 Kč a výsledná daňová povinnost 29 700 Kč. Odvody za rok 2015:

31 188 Kč – sociální pojištění (z toho 2 280 Kč nemocenské pojištění)

21 555 Kč – zdravotní pojištění (minimální částka)

4 860 Kč – daň po slevě (29 700 Kč před slevou)

57 603 Kč – celkem, což činí 29,09 % z takto určeného daňového základu

B) Skutečné náklady

Vzhledem k tomu, že za rok 2015 bylo posuzováno, zda je výhodnější paušál či uplatnění skutečných nákladů, byly k dispozici i účtenky za hotové platby, které s podnikáním souvisejí.

Pronajímaná nemovitost je majetkem provozovatele a byla zakoupena přibližně před 15 lety za částku, jejím rozpočítáním do pravidelných odpisů, které lze uplatňovat v případě nemovitého majetku, je částka ve výši cca 85 000 Kč. Což je částka snižená o 1/4 skutečnosti, protože majitel zároveň v objektu bydlí a využívá přibližně takto velkou část. Tento výdaj je možné rovněž považovat za skutečný výdaj s podnikáním související.

Na objektu proběhly v roce 2015 opravy za 41 163 Kč, jednalo se především o výměnu podlahových krytin, které již nevyhovovaly a další drobné opravy. Všechny tyto opravy proběhly v pronajímaných částech objektu. Také bylo nakoupeno nové vybavení (např. nová sedačka do klubovny a varné konvice) a spotřební materiál (např. žárovky) za celkovou částku 19 580 Kč. Za údržbu venkovních prostor, tedy za benzin do zahradního traktoru, který slouží jako sekačka na trávu a sněhová fréza, za jeho úpravu (2x ročně – zimní a letní), za travní semeno atp. bylo zapláceno 9 344 Kč. Výdaje na pohonné hmoty na cesty související s podnikáním (tedy především s opravami), byly odhadnuty na 18 000 Kč.

Největším provozním výdajem byly platby za elektřinu ve výši 43 524 Kč, rovněž po odečtení soukromé spotřeby, která byla odhadnuta také na ¼ (14 508 Kč). Majitelé sice obývají nemovitost, na rozdíl od hostů celoročně, ale jejich spotřeba na vytápění je výrazně nižší než

v ostatních prostorách objektu. Poměrově je také započítána daň z nemovitosti v částce 2 897 Kč (966 Kč odečteno).

Za úklid, tedy za služby externí prádelny a za nakoupené čisticí prostředky, činily výdaje dohromady ve výši 15 882 Kč. Výdaji na související kancelářskou činnost a propagaci byly 7 266 Kč za internet a kabelovou televizi, 8 334 Kč za telefon, 1 152 Kč za hosting webových stránek objektu.

Ostatní položky byly 5 390 Kč za rozbor vody a odvoz septiku a odpadu, 475 Kč za práci kominíka a pojištění, poplatky apod. v hodnotě 14 659 Kč.

Skutečné náklady za rok 2015 byly ve výši 272 666 Kč. Základ daně po odečtení skutečných nákladů činí 222 534 Kč, zaokrouhleno na 222 500 Kč. Odvody za rok 2015 v případě uplatnění skutečných výdajů:

35 053 Kč – sociální pojištění (z toho 2 568 Kč nemocenské pojištění)

21 555 Kč – zdravotní pojištění (minimální částka)

8 535 Kč – daň po slevě (33 375 Kč před slevou)

65 143 Kč – celkem, což činí 29,28 % z daňového základu

Skutečné výdaje tohoto podnikatele byly tedy ve výši 55,06 % z celkových příjmů. Vzhledem k tomu, že zde nejsou patrné žádné výdaje, které by se daly označit za mimořádné, je možné konstatovat, že v tomto případě se skutečné výdaje zákonem určenému paušálu značně blíží. Významnější rozdíl by nastal v případě, že by se jednalo o nemovitost, jejíž pořizovací cena již byla rozpuštěna do odpisů. Mýlné by také bylo paušalizovat tento příklad na ubytovací zařízení všeobecně, neboť většina z nich současně provozuje restauraci, případně alespoň poskytuje hostům stravování a to strukturu příjmů a výdajů s velkou pravděpodobností zcela změní.

I v následující tabulce je srovnání skutečného stavu (kombinace reálného DZ a skutečně odvedené daně a pojistného) a stavu, který by nastal při výpočtu dle skutečnosti.

Tabulka č. 9 – Srovnání výpočtu odvodů dle paušálu a skutečných výdajů pro OSVČ č. 3

Příjmy	495 200	
Hospodářský výsledek	222 500	
Způsob výpočtu daňového základu	Paušální výdaje 60% (297 120)	Skutečné výdaje (272 666)
Daňový základ	198 000	222 500
daň (po slevě)	4 860	8 535
sociální pojištění	31 188	35 053
<i>z toho nemocenské</i>	2 280	2 568
zdravotní pojištění	21 555	21 555
Odvody celkem	57 603	65 143
% odvody HV	25,89%	29,28%
čistý příjem	164 897	157 357

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tohoto srovnání je patrné, že obě hodnoty jsou podobné. Důvodem toho je, že paušální i skutečné výdaje jsou na podobné úrovni, a tedy lze říci, že v tomto případě je paušál dobře nastavený a plní skutečně funkci zjednodušení administrativy.

Hodnota 25,89 % bylo celkové zatížení, které lze nalézt v uvedené tabulce, z toho 2,18 % bylo zaplacené dani z příjmu, 14,02 % na sociálním pojištění a 9,68 % na zdravotním pojištění. V tomto příkladu odvádí podnikatel 214 Kč na nemocenské pojištění, v případě nemoci by od 15. dne dostával 166 Kč denně. Čistý příjem podnikatele byl 74,11 % z hospodářského výsledku.

Ve srovnání životní úrovně OSVČ a zaměstnanců v následující subkapitole, není započten výdaj „odpisy,“ jelikož se jednalo o jednorázovou investici, kterou tento podnikatel realizoval z úspor, nebral si tedy úvěr a současnou životní úroveň již neovlivňuje. Částka, která je tedy brána pro účely porovnání životní úrovně, je 249 000 Kč za rok 2015.

Manželka provozovatele ubytování pracuje jako účetní (průměrný plat 22 388 Kč hrubého měsíčně), což činí 209 928 Kč za rok, a to je 46 % celkového příjmu domácnosti, která má počet ekvivalizovaných členů 2,0.

OSVČ č. 4 - Výškové práce

Čtvrtým porovnávaným subjektem je podnikatel, muž podnikající na základě živnostenského oprávnění: „Přípravné a dokončovací stavební práce, specializované stavební činnosti.“ Náplní tohoto podnikání jsou různé výškové práce, např. mytí oken, zavěšování osvětlovací techniky, opravy a úpravy fasád atd. Je mu 31 let je svobodný a bezdětný, tedy neuplatňuje žádné jiné slevy než na poplatníka, dále uplatňuje odečitatelnou položku životní pojištění, která není do této komparace zahrnuta. Místem podnikání je především Liberecký kraj, Česká Republika a dále příležitostně cesty do zahraničí v rámci Evropy.

Příjmy za rok 2015 z vydaných faktur jsou 427 812 Kč, po zaokrouhlení 427 800 Kč.

A) Výdajový paušál

Na základě živnostenského oprávnění „Přípravné a dokončovací stavební práce, specializované stavební činnosti“ uplatňuje podnikatel výdajový paušál ve výši 60 %, tedy 256 680 Kč. Po odečtení paušálu je základ daně 171 120 Kč, zaokrouhleno na 171 100 Kč. Odvody za rok 2015:

26 949 Kč – sociální pojištění (z toho 1 968 Kč nemocenské pojištění)

21 555 Kč – zdravotní pojištění (minimální částka)

825 Kč – daň po slevě (25 665 Kč před slevou)

49 329 Kč – celkem, což činí **28,83 %** z takto stanoveného daňového základu

B) Skutečné výdaje

Z dostupných dat lze určit skutečné výdaje následovně, horolezecké vybavení ve výši 19 548 Kč, úrazové pojištění ve výši 11 654 Kč a pojištění odpovědnosti ve výši 5 486 Kč, benzín za 32 076 Kč, podnikatel uvádí, že cca 3/4 jsou výdaje na podnikání, tedy 24 057 Kč, telefon za 4 224 Kč, jednorázová platba za průběžné vystavení faktur a zpracování daňového přiznání 3 500 Kč. Dalšími výdaji patrnými z bankovního výpisu jsou poplatky, dálniční známky atp. ve výši 3 873 Kč. Další drobnou spotřebu uvádí podnikatel ve výši maximálně 3 000 Kč za rok.

Podnikatel uvádí, že v případě kdyby nepodnikal, pořídil by si o 100 000 levnější osobní automobil. Rozpočítáním této částky do 5 let, což je standardní doba odpisů osobního automobilu, lze jako výdaj započíst částku 20 000 Kč.

Skutečné výdaje lze tedy odhadnout na 95 342 Kč, po jejich odečtení od příjmů vzniká daňový základ ve výši 332 458 Kč, zaokrouhleno na 332 400 Kč. Výsledná daň je 49 860 Kč. Odvody v případě uplatnění skutečných výdajů:

52 359 Kč – sociální pojištění (z toho 3 828 Kč nemocenské pojištění)

22 441 Kč – zdravotní pojištění (minimální částka)

25 020 Kč – daň po slevě (49 860 Kč před slevou)

99 820 Kč – celkem

Celkové skutečné výdaje tedy činí 22,28 % z celkových příjmů. Takhle nízké číslo může být zdůvodněno faktem, že se jedná o velmi specifickou a fyzicky náročnou činnost v souvislosti s poměrně výraznými osobnostními rysy tohoto konkrétního podnikatele, který řečeno ve stručnosti není náročný na osobní pohodlí.

V následující tabulce je, tak jako u předchozích příkladů, uvedeno srovnání výpočtu dle paušálních výdajů a dle skutečnosti.

Tabulka č. 10 – Srovnání výpočtu odvodů dle paušálu a skutečných výdajů pro OSVČ č. 4

Příjmy	427 800	
Hospodářský výsledek	332 400	
Způsob výpočtu daňového základu	Paušální výdaje 60 % (256 680)	Skutečné výdaje (95 342)
Daňový základ	171 100	332 400
daň (po slevě)	825	25 020
sociální pojištění	26 949	52 359
<i>z toho nemocenské</i>	1 968	3 924
zdravotní pojištění	21 555	22 441
Odvody celkem	49 329	99 820
% odvody HV	14,84%	30,03%
čistý příjem	283 071	232 580

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce je vidět poměrně velký rozdíl. U tohoto podnikatele je způsoben výrazným rozdílem mezi paušálními a skutečnými výdaji.

Daňové zatížení lze z tabulky vyčíst v celkové hodnotě 14,84 %, daň z příjmu byla minimální, činila 0,25 %, zdravotní pojištění bylo 6,48 % a sociální pojištění ve výši 8,10 %. Zde je počítáno s placením nemocenského pojištění ve výši 327 Kč měsíčně, z kterého by vznikl nárok na 253 Kč denně od 15. dne nemoci.

Čistým ročním příjmem je tedy 283 086 Kč, což je 23 591 Kč měsíčně, žije sám.

OSVČ č. 5

Žena podnikající na základě živnostenského oprávnění „Masážní, regenerační a rekondiční služby“ je dalším srovnávaným daňovým poplatníkem. Jedná se o 42 letou masérku, rozvedenou, která má dvě děti, na něž uplatňuje daňové zvýhodnění a na základě této skutečnosti nevyužívá daňový paušál, ale skutečné výdaje. Oblast jejího podnikání je Liberecký kraj, má dvě provozovny, jednu v Jablonci nad Nisou (součást větší organizace) a jednu v Tanvaldu (v místě bydliště). Porovnáváné údaje jsou za rok 2015.

Příjmy za rok 2015 vydaných faktur: 453 200 Kč

A) Výdajový paušál

Na základě živnostenského oprávnění „Masážní, regenerační a rekondiční služby“ by bylo možné uplatňovat výdajový paušál v kategorii „ostatní živnosti“ ve výši 60 %, tedy 271 920 Kč. Daňovým základem by byla částka 181 280 Kč, po zaokrouhlení 181 200 Kč a odvody by v takovém případě byly:

- 28 544 Kč – sociální pojištění (z toho 2 088 Kč nemocenské pojištění)
- 21 555 Kč – zdravotní pojištění (minimální částka)
- 2 340 Kč – daň po slevě (25 668 Kč)
- 26 468 Kč – daň po slevě a bonusech (tato situace není možná)
- 52 439 Kč – celkem**, což činí **28,94%** z takto stanoveného daňového základu

B) Skutečné výdaje

Tato podnikatelka uplatňuje skutečné náklady ve výši 216 524 Kč. Daňovým základem je částka 236 676 Kč, po zaokrouhlení 236 600 Kč. Tyto náklady jsou výrazně nižší, než při využití 60% výdajového paušálu, avšak umožňují uplatňovat slevu a zvýhodnění na děti, což je výhodné vzhledem k tomu, že v rodině není nikdo jiný, kdo by tuto slevu mohl uplatňovat.

Největší část výdajů této podnikatelky tvořili výdaje na nájem prostor v Jablonci nad Nisou s dalšími službami (např. provoz recepce atd.). Další významnou položkou bylo praní prádla. Ostatní náklady tvořily z velké části nákup provozního materiálu (oleje atp.) a dále bankovní poplatky, zpracování účetnictví atp.

Odvody za rok 2015 byly:

- 37 268 Kč – sociální pojištění (z toho 2 724 Kč nemocenské pojištění)
- 21 555 Kč – zdravotní pojištění (minimální částka)
- 10 650 Kč – daň po slevě
- 18 558 Kč – daň po slevě a bonusech (tato situace není možná)
- 40 265 Kč – celkem**, což činí 17,08 % z takto stanoveného daňového základu

Skutečné výdaje tedy jsou ve výši 47,78 % příjmů. V porovnání skutečných a paušálních výdajů je zřejmé, že rozdíl není tak zásadní jako u prvních dvou příkladů uvedených výše.

Vzhledem k tomu, že tato subkapitola se zabývá porovnáním odvodů při paušálních a skutečných výdajích, i zde je uvedena tabulka. Ve sloupci paušální výdaje je v tomto případě uveden postup, jak by bylo vypočteno v případě využití paušálních výdajů, ve sloupci se skutečnými výdaji je uveden skutečný stav včetně uplatněného daňového zvýhodnění na dvě děti.

Tabulka č. 11 – Srovnání výpočtu odvodů dle paušálu a skutečných výdajů pro OSVČ č. 5

Příjmy	453 200	
Hospodářský výsledek	236 600	
Způsob výpočtu daňového základu	Paušální výdaje 60% (271 920)	Skutečné výdaje (216 524)
Daňový základ	181 200	236 600
daň (po slevě)	2 340	10 650
Daň (s bonusy)	2 340	-18 558
sociální pojištění	28 544	37 268
<i>z toho nemocenské</i>	<i>2 088</i>	<i>2 724</i>
zdravotní pojištění	21 555	21 555
Odvody celkem	52 439	40 265
% odvody HV	22,16%	17,02%
čistý příjem	184 161	196 335

Zdroj: Vlastní zpracování

Poměrně vysoký čistý příjem procentuálně vztažený k daňovému základu je způsoben uplatňováním slev, resp. bonusu na děti. Ve srovnání paušál versus skutečnost je vidět téměř 5 % rozdíl. Lze konstatovat, že tato podnikatelka je znevýhodněná v důsledku své životní situace oproti podnikatelům, kteří mají v domácnosti partnera, který uplatňuje slevy (resp. bonus) na děti a zároveň uplatňuje daňový paušál.

Jak je patrné, celková zátěž této podnikatelky byla 17,02 %, z toho daň činila -7,83 %, sociální pojištění 15,75 % a 9,11 % na zdravotním pojištění. Podnikatelka odvádí na nemocenském pojištění částku 227 Kč měsíčně, v případě nemoci by denní dávka činila 176 Kč denně (od 15. dne nemoci).

Čistým ročním příjmem po zohlednění daňového bonusu je 196 335 Kč, což činí 16 644 Kč měsíčně. Děti jsou ve věku 13 a 15 let, ekvivalizovaný počet členů domácnosti lze stanovit hodnotou 2,8. Nárok na přídatky na děti byl příslušným úřadem práce zamítnut.

OSVČ č. 6 – Obvodní lékař

Posledním subjektem v této komparaci je 60 letý lékař provozující ordinaci ve vesnici, která se nachází v Libereckém kraji (nelze dále specifikovat z důvodu zachování anonymity lékaře, ze stejného důvodu jsou poupraveny některé skutečnosti, které však neovlivňují žádným způsobem data použitá pro účely komparace). Tento lékař má již dospělé děti, neuplatňuje žádné jiné slevy než na poplatníka. Přesto v daňovém přiznání uplatňuje skutečné výdaje, jelikož jsou vyšší než paušální. V tomto případě podniká více spojených osob, tedy spočtený rozdíl je na jednu z těchto osob a ve skutečnosti je vyšší.

Lékaři nepodnikají na základě živnostenského oprávnění, ale na základě jiného podnikání, tedy mohou využít výdajový paušál ve výši 40% z příjmů. Důležitou skutečností je, že lékařům nevzniká povinnost stát se plátcí DPH, ani pokud překročí stanovený limit, pokud se v rámci svoji činností nezabývá ještě další zdanitelnou činností, která by tuto povinnost zakládala. Tento podnikatel dále zaměstnává další dvě osoby.

Příjmy za rok 2015 činily 1 648 735 Kč, po zaokrouhlení 1 648 700 Kč. Příjmy v tomto případě nejsou ze zaplacených vystavených faktur, ale jedná se především o platby od zdravotních pojišťoven.

A) Paušální výdaje

Na základě uplatnění 40 % příjmu by bylo možné uplatnit částku ve výši 659 480 Kč, vznikl by daňový základ 989 200 Kč a výsledná daň by byla 148 380 Kč.

Odvody za rok 2015 by v případě využití paušálních výdajů byly:

155 800 Kč – sociální pojištění (z toho 11 376 Kč nemocenské pojištění)

66 773 Kč – zdravotní pojištění

123 540 Kč – daň po slevě (148 380 Kč před slevou)

346 113 Kč – celkem

Pokud by tedy tento lékař uplatnil 40 % paušál, zaplatil by 34,99 % z takto stanoveného daňového základu.

B) Skutečné výdaje

Skutečné výdaje za sledované období činily 759 058 Kč. Nejvyšší výdaje byly vynaloženy na osobní náklady (mzdy + povinné odvody), nákup očkovacích látek a dalšího materiálu a nájemného za ordinaci (včetně služeb). Daňový základ po odečtení těchto výdajů byl 889 642 Kč, zaokrouhlen na 889 600 Kč, daň z příjmu činila 133 446 Kč. Na pohonné hmoty byly uplatněny paušální výdaje.

Odvody za rok 2015 s využitím skutečných výdajů:

140 124 Kč – sociální pojištění (z toho 10 236 Kč nemocenské pojištění)

60 051 Kč – zdravotní pojištění

108 606 Kč – daň po slevě (133 440 Kč před slevou)

308 781 Kč – celkem

Skutečné výdaje tvořily 46,04 % z celkových příjmů a v tomto konkrétním případě lze zákonem stanovený paušál označit jako podhodnocený. Je nutné přihlédnout i k faktu, že ve zkoumaném roce neměl tento podnikatel žádné mimořádné výdaje (související např. s rekonstrukcí či nákupem většího množství „drobného majetku“) a tudíž lze předpokládat, že jeho výše výdajů není v tomto oboru neobvyklá.

Za pozornost stojí také fakt, že tento podnikatel má zaměstnance a osobní náklady tvoří značnou část výdajů. Minimálně 1 zaměstnanec však má většina lékařů.

I u tohoto podnikatele je vložena tabulka srovnání paušálních a skutečných výdajů. První sloupec zobrazuje alternativu s použitím paušálních výdajů, druhý sloupec zobrazuje skutečný stav.

Tabulka č. 12 – Srovnání výpočtu odvodů dle paušálu a skutečných výdajů pro OSVČ č. 6

Příjmy	1 648 700	
Hospodářský výsledek	889 600	
Způsob výpočtu	Paušální výdaje 40% (659 200)	Skutečné výdaje (759 058)
Daňový základ	989 200	889 600
daň (po slevě)	123 540	108 600
sociální pojištění	155 800	140 124
<i>z toho nemocenské</i>	<i>11 376</i>	<i>10 236</i>
zdravotní pojištění	66 773	60 051
Odvody celkem	346 113	308 775
% odvody HV	38,91%	34,71%
čistý příjem	543 487	580 825

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak je v tabulce zobrazeno, rozdíl v procentuálním příjmu čistého příjmu na daňovém základu není velký, avšak v této části se zpracování účetnictví a uplatnění skutečných výdajů vyplatí, zvláště s přihlédnutím k faktu, že v tomto konkrétním roce nebylo nakupováno vybavení, ani uplatňovány odpisy, což není trvalý stav. Nicméně rozdíl na zaplacených odvodech je poměrně značný, a to především z důvodu vysokého příjmu.

Celková daňová zátěž patrná z tabulky tedy byla 34,71 % v rozdělení 12,21 % zaplacené na dani z příjmu, 15,75 % na sociálním pojištění a 6,75 % na pojištění zdravotním. V této komparaci je zahrnuto nemocenské pojištění ve výši 853 Kč měsíčně, dávka nemocenské od 15. dne nemoci by činila 602 Kč.

Čistý roční příjem tohoto lékaře je 580 825 Kč ročně, tj. 48 403 Kč měsíčně. Jeho manželka pracuje rovněž jako lékařka, je zaměstnána v nemocnici. Průměrná mzda pro tuto pozici je 43 354 Kč měsíční hrubé mzdy, tedy lze dopočítat čistý roční příjem ve výši 383 286 Kč, což činí 40 % z celkového příjmu domácnosti, která má ekvivalizovaný počet členů 2.

3.2.3 Porovnání využití paušálů a skutečných výdajů

Na základě uvedených příkladů lze srovnávat následující parametry. V prvním případě se jedná o porovnání výše výdajových paušálů tak, jak jsou určeny zákonem versus výše skutečných výdajů jednotlivých podnikatelů.

Dále lze porovnat procentuální výši odvodů zaplacených v případě využití výdajového paušálu a v případě výpočtu dle skutečných výdajů, obojí vztahené k základu daně, který vzniká výpočtem při zohlednění skutečných výdajů.

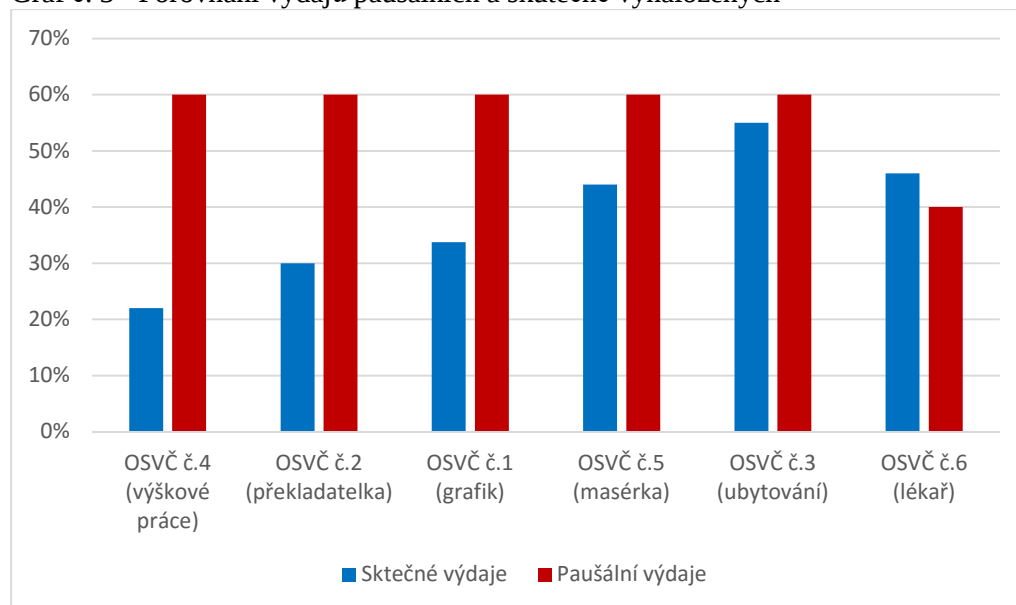
Z předchozí kapitoly lze pro toto porovnání shrnout následující data:

- OSVČ č. 1 (grafik) uplatňuje výdajový paušál ve výši **60 %**, jeho skutečné výdaje jsou ve výši **33,75 %**. Pokud by neuplatňoval paušál, zaplatil by na dani + pojistném **145 898 Kč**, což by činilo **32,14 %** z daňového základu. Ve skutečnosti zaplatí na odvodech **82 738 Kč**, což činí **17,86 %** daňového základu určeného na základě skutečných výdajů.

- OSVČ č. 2 (učitelka, překladatelka) uplatňuje **60 %** výdajový paušál, přičemž její skutečné výdaje jsou **30,23 %** příjmů. Při neuplatňování paušálu by na odvodech zaplatila **58 717 Kč**, což by tvořilo **29,13 %** daňového základu. Uplatňuje však paušální výdaje a tak zaplatila **23,17 %** ze základu, který vznikl výpočtem s použitím skutečných výdajů.
- OSVČ č. 3 (provozovatel ubytování) uplatňuje **60 %** výdajový paušál, skutečné výdaje tvoří **55,06 %** z daňového základu. Při výpočtu dle skutečných výdajů by bylo odvedeno **65 143 Kč**, což by tvořilo **29,28 %** daňového základu. Částka zaplacená při uplatnění paušálu tvořila **25,89 %** skutečného daňového základu.
- OSVČ č. 4 (výškové práce) uplatňuje výdajový paušál ve výši **60 %**, skutečné výdaje byly za rok 2015 **22,28 %** daňového základu. Při uplatnění skutečných výdajů by bylo na odvodech zaplacen **99 820 Kč**, což by tvořilo **23,33 %** z daňového základu, částka skutečně zaplacená tvořila **14,84 %** skutečného čistého příjmu.
- OSVČ č. 5 (masérka), která může uplatňovat **60 %** výdajový paušál, uplatňuje skutečné výdaje ve výši **47,78 %** z celkových příjmů. V případě platby povinných odvodů dle výpočtu podle paušálů by bylo odvedeno **20,6 %** z celkových příjmů, dle skutečných výdajů **29,36 %**. Skutečnost uplatňování daňového bonusu zde není zohledněna.
- OSVČ č. 6 (lékař) může uplatňovat výdajový paušál ve výši **40 %**, uplatňuje však skutečné výdaje ve výši **46,04 %** z celkových příjmů. V případě, že by uplatňoval paušál, bylo by zaplacen **38,91 %** z celkových příjmů, při uplatnění skutečných výdajů bylo zaplacen **34,71 %** z celkových příjmů.

V následujícím grafu je zobrazeno porovnání výše výdajových paušálů, které by mohly OSVČ uplatnit či uplatňují a skutečná výše jejich výdajů oproti celkovému příjmu.

Graf č. 3 - Porovnání výdajů paušálních a skutečně vynaložených

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výše uvedených údajů

Z grafu je patrné, že rozdíly mezi jednotlivými obory podnikání jsou znatelné. Je zřejmé, že všichni uvedení podnikatelé, kteří uplatňují či mohou uplatňovat výdajový paušál ve výši 60 %, mají skutečné výdaje nižší, než je tato hodnota. Jediným z uvedených subjektů, který má skutečné výdaje vyšší než paušál, který by mohl uplatňovat je lékař, který by mohl uplatňovat paušální výdaje ve výši 40 %.

Nelze opomenout skutečnost, která není v grafu zaznamenána, a sice nepoměr mezi OSVČ 1., který má člena domácnosti, jež může uplatňovat slevu, potažmo zvýhodnění na děti a OSVČ č. 4, kterou je rozvedená matka, která nemá v rodině nikoho, kdo by tuto slevu mohl uplatnit, a tudíž nemůže využívat daňový paušál.

3.2.4 Komparace zdanění jednotlivých OSVČ

Z uvedených příkladů je zřejmé, že pokud by všechny osoby do tohoto šetření zahrnuté využívali výdajový paušál, bez ohledu na možnost uplatnění slev potažmo zvýhodnění na děti, byla by průměrná daňová zátěž, ve které jsou zahrnuty i odvody na povinné pojistné včetně nejnižšího možného nemocenského pojištění, v průměrné výši 24,31 % z jejich hospodářského výsledku. Pokud by naopak všechny tyto osoby uplatňovaly skutečné výdaje, byla by tato hodnota 28,9 %.

Vzhledem k tomu, že všechny zkoumané osoby využívají variantu, která je pro ně výhodnější je průměrné daňové zatížení včetně pojistného, které bylo opravdu odvedeno 21,85%. Toto zatížení bylo do jednotlivých oblastí rozděleno následovně:

- **daň z příjmu** nabývala hodnot od -7,83% (příklad s využitím daňového bonusu) do 12,21% s průměrnou hodnotou **1,75 %**
- **zdravotní pojištění** nabývalo hodnot od 4,65% do 10,69% s průměrnou hodnotou **7,89%**
- **sociální pojištění** nabývalo hodnot od 8, 1% do 15,75% s průměrnou hodnotou **12,60%**

Je tedy patrné, že nejvíc peněz odvedli podnikatelé na sociálním pojištění a naopak nejméně na dani z příjmu. U zdravotního pojištění je dobré zmínit, že nejvyšší procentuální podíl z daňového základu zaplatila OSVČ č. 2 a tato skutečnost byla způsobena tím, že měla nejnižší daňový základ a byla rovněž povinna odvést minimální pojistné.

Nemocenské pojištění

V uvedených případech je uvedena hodnota odvedeného dobrovolného nemocenského pojištění v nejnižší možné výši, kterou česká legislativa umožňuje. Důvodem je skutečnost, že všechny osoby z této komparace, pokud si nemocenské pojištění platí, platí ho právě v nejnižší možné variantě.

Následující tabulka zobrazuje výši pojistného, kterou tyto osoby zaplatily na nemocenském pojištění, denní dávku nemocenského pojištění. Procentuální výši nemocenských dávek z čistého příjmu a počet dnů, které by v roce 2016 musely pobírat nemocenské, aby se jim „vrátilo“ pojistné zaplacené v roce 2015. Tyto počty dnů jsou zaokrouhlovány směrem nahoru.

Tabulka č. 13 – Nemocenské pojištění OSVČ odvody vs. dávky

	Zaplateno na NP	denní dávka	počet dnů	% z čistého příjmu
OSVČ č. 1	3 228	209	16	19,2%
OSVČ č. 2	1 848	120	16	28,3%
OSVČ č. 3	2 568	166	16	36,7%
OSVČ č. 4	1 968	127	16	16,4%
OSVČ č. 5	3 828	176	16	38,7%
OSVČ č. 6	10 236	602	17	37,9%

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky je patrné, že všechny OSVČ s výjimkou lékaře by po 16 dnech, kdy by od státu dostávaly dávky nemocenského pojištění, dostali „zpět“ částku, kterou na pojištění zaplatili. Pouze u OSVČ č. 6 (lékaře) je tato hodnota jiná z důvodu uplatnění redukčních hranic.

V posledním sloupci tabulky je zobrazeno kolik procent z čistého příjmu by tito podnikatelé dostali, pokud by dávky nemocenského pojištění dostávali rok. Průměrná výše této částky je 16,4 % a liší se v souvislosti s rozdílem mezi skutečným hospodářským výsledkem a daňovým základem, který vzniká po odečtení paušálu, z něž je nejnižší pojistné vypočteno. U všech podnikatelů je tato částka nižší než 40% z jejich čistého ročního příjmu, což je skutečnost, která poukazuje na to, že platit nejnižší možné nemocenské pojištění bez dalšího připojištění může pro podnikatele být velmi rizikové.

Je nutné vzít v úvahu, že pro každého podnikatele může mít nemoc jiný dopad. Lze uvažovat např. o tom, že grafik nebo překladatelka mohou, v případě že onemocnění není závažné, pracovat z domova. Podobně provozovatel ubytování může svoje podnikání provozovat i v případě nemoci, i když to může např. znamenat zvýšené náklady na ev. pomocnou sílu. Oproti tomu je pravděpodobné, že masérka, lékař nebo OSVČ podnikající v oblasti výškových prací mají v případě nemoci zcela zastavený příjem podnikání a tento výpadek dokonce může přesahovat i doby po nemoci (stornované objednávky atp.)

Ošetřovné

Osoby výdělečně činné nemají nárok na ošetřovné.

3.3 Komparace zdanění závislé a nezávislé činnosti

V následujících dvou částech této subkapitoly je uvedeno vzájemné srovnání osob z předchozích dvou částí této práce.

3.3.1 Komparace daňového zatížení jednotlivých poplatníků

Tato subkapitola se věnuje porovnání jednotlivých zaměstnanců a podnikatelů. Srovnáván je vždy zaměstnanec, který má podobný čistý příjem, tedy čistou mzdu, jako je čistý příjem podnikatelů. Toto srovnání ukazuje, kolik peněz bylo zaplacen v případě zaměstnanců zaměstnavatelem, v případě podnikatelů se jedná o výsledek hospodaření, který je určen odečtením výdajů, které byly reálně vynaloženy na dosažení, zajištění a udržení příjmů od příjmů z vystavených faktur, ev. jiných příjmů v případě lékaře.

V porovnání je kromě čísel, která ukazují na daňovou zátěž těchto osob ještě zkoumaná životní úroveň těchto osob. Tato životní úroveň osob, které mají srovnatelný čistý příjem, by měla být na podobné úrovni. Ve srovnání jsou zohledněni ostatní členové rodiny, jejich počet

a příjmy, jak je popsáno v metodice analytické části. Popis domácnosti je uveden v kapitolách Příklady zdanění závislé činnosti a Příklady zdanění nezávislé činnosti. Podrobný rozpis výdajů jednotlivých domácností je uveden v příloze č. 2.

Zaměstnanec č. 1 x OSVČ č. 1

Prvními porovnávanými subjekty jsou zaměstnanec č. 1 a OSVČ č. 1 z předchozích subkapitol.

Oba jsou muži, zaměstnanec je 52 let, podnikatel je 40 let, oba bydlí v Jablonci nad Nisou. Oba mají rodinu, zaměstnanec má ve společné domácnosti jedno dítě, které studuje vysokou školu, podnikatel má dvě děti, obě chodí na základní školu.

Následující tabulka zobrazuje porovnání těchto osob. Podobnou hodnotou je čistý příjem, srovnávané jsou ostatní hodnoty. I v případě podnikatele jsou v tabulce zobrazeny reálné údaje, tedy příjmy mínus skutečné výdaje a skutečně zaplacená daň a pojistné (tedy na základě výpočtů dle výdajového paušálu).

Tabulka č. 14 – Srovnání Zaměstnance č. 1 a OSVČ č. 1

	Zaměstnanec	OSVČ
Čistý příjem	391 549	380 562
daň (po slevě)	82 230	17 115
sociální pojištění	167 690	44 068
<i>z toho nemocenské</i>	<i>12 240</i>	<i>3 228</i>
zdravotní pojištění	71 868	21 555
daňový základ (superhrubá / HV)	713 300	463 300
čistý příjem % DZ	54,89%	82,14%

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky je patrné, že v tomto případě podléhá výrazně vyššímu zdanění zaměstnanec. Zaměstnanec dostane z daňového základu pouhých 54,89%, což je o téměř než 30% méně než v případě podnikatele. Tato skutečnost je způsobena několika faktory. V první řadě, jak bylo vysvětleno v minulé subkapitole, tento konkrétní podnikatel má vysoký rozdíl mezi využívaným výdajovým paušálem a skutečnými výdaji, což ho zvýhodňuje. Oba mají nadprůměrný příjem, což tento rozdíl ještě zvětšuje. Velké rozdíly jsou ve všech oblastech, největší v zaplaceném zdravotním pojištění.

Nemocenské dávky a ošetrovné

Za zaměstnance odvedl za rok 2015 zaměstnavatel částku 12 243 Kč a zaměstnanec by v případě dlouhodobé nemoci dostal 62,3 % z průměrného čistého příjmu. Nárok na ošetrovné je ve stejné výši, ale vzhledem k tomu, že s ním v domácnosti nežijí děti, není příliš pravděpodobné.

Podnikatel by na nemocenském pojištění odvedl 3 228 Kč a v případě nemoci by dostal pouhých 19,2 % z čistého příjmu za rok 2015.

Životní úroveň:

Zaměstnanec (64 % z celkového příjmu domácnosti 608 912 Kč, ekvivalizovaní členové 4), uvádí následující roční výdaje:

62 400 Kč – bydlení
53 400 Kč – náklady spojené s automobilem
84 000 Kč – potraviny
53 500 Kč – alkohol a cigarety
11 000 Kč – vzdělání, zdraví a kultura
67 800 Kč – ostatní výdaje
73 000 Kč – dovolená
60 000 Kč – splátky (bez hypotéky), spoření

Z těchto výdajů lze odhadnout celkové roční výdaje domácnosti ve výši 465 100 Kč, což je přibližně 76 % z celkových příjmů.

Zaměstnanec se podílí 64 %, tedy poměrná část z výdajů je 275 904 Kč.

OSVČ (65 % z celkového příjmu domácnosti 591 846 Kč, ekvivalizovaní členové 2,6), uvádí následující roční výdaje:

138 900 Kč – bydlení
89 000 Kč – náklady spojené s automobilem
72 000 Kč – potraviny
12 000 Kč – alkohol a cigarety
33 600 Kč – vzdělání, zdraví a kultura
57 600 Kč – ostatní výdaje
53 000 Kč – dovolená
132 600 Kč – splátky (bez hypotéky), spoření

Celkové výdaje domácnosti jsou tedy dle odhadu podnikatele 588 700 Kč za rok 2015, tedy 99 % z příjmů. Dle výpočtu se podílí 65 %, tedy z celkových výdajů na něj připadá 364 520 Kč.

Z porovnání těchto osob lze tedy shrnout, že na podobný výsledný čistý příjem je v případě zaměstnavatele výrazně více odvedeno státu a dále, že domácnost zaměstnance má vyšší roční výdaje vztahované k ročním příjmům.

Zaměstnanec č. 2 x OSVČ č. 2

Další porovnávané osoby jsou zaměstnanec na pozici dělnice a OSVČ podnikající jako učitelka angličtiny a překladatelka. Ženy jsou stejně staré (33 a 34 let), bezdětné a obě žijí ve společné domácnosti s partnerem. Obě žijí v Libereckém kraji (podnikatelka v Jablonci nad Nisou, zaměstnankyně v Liberci). Následující tabulka zobrazuje srovnávané údaje.

Tabulka č. 15 – Srovnání Zaměstnanec č. 2 a OSVČ č. 2

	Zaměstnanec	OSVČ
Čistý příjem	147 022	154 884
daň (po slevě)	10 815	0
sociální pojištění	55 887	25 161
<i>Z toho nemocenské</i>	<i>4 080</i>	<i>1 848</i>
zdravotní pojištění	23 954	21 555
daňový základ (superhrubá/HV)	237 700	201 600
Čistý příjem % DZ	68,98%	76,82%

Zdroj: Vlastní zpracování

Tento příklad je velmi podobný prvnímu příkladu, zaměstnanec podléhá výrazně vyššímu zatížení, než podnikatel. I zde je velký rozdíl mezi paušálními a skutečnými výdaji. Důvody, proč rozdíl není ještě větší tak, jak je tomu u prvního příkladu, jsou následující. Srovnávané příjmy jsou poměrně nízké - podprůměrné, což se jednak promítá přímo do rozdílu paušál vs. skutečné výdaje, a také jsou zde uplatněny limity minimálního pojistného, což výrazněji zvyšuje pojistné v případě použití paušálu.

Nemocenské dávky a ošetrovné

Na sociálním pojistném za zaměstnankyni byla za rok 2015 odvedena částka 4 080 Kč a v případě dlouhodobé nemoci by na dávkách nemocenského pojištění dostávala 65,3 % z průměrné čisté mzdy za rok 2015. Zaměstnankyně má teoreticky nárok na ošetrovné, ale protože nemají s partnerem děti, ani stejné trvalé bydliště, nemá ho v praxi na koho uplatnit.

Podnikatelka by zaplatila částku 1 848 Kč a v takovém případě by při dlouhodobé nemoci získala 120 Kč denně, tedy 28,28 % z čistého příjmu za rok 2015.

Životní úroveň

Zaměstnanec (277 564 Kč, 56 % příjem porovnávané osoby, ekvivalizovaní členové domácnosti 2), z dotazníku jsou identifikovány následující výdaje:

- 48 000 Kč – bydlení
- 38 000 Kč – náklady spojené s automobilem
- 36 000 Kč – potraviny
- 54 800 Kč – alkohol a cigarety
- 20 000 Kč – vzdělání, zdraví a kultura
- 25 200 Kč – ostatní výdaje
- 8 000 Kč – dovolená

Z uvedených dat lze odhadnout celkové výdaje domácnosti na 230 000 Kč ročně, což činí 83 % z příjmů.

OSVČ (392 472 Kč, 40 % příjem porovnávané osoby, ekvivalizovaní členové domácnosti 2), výdaje, které uvádí podnikatelka:

180 000 Kč – bydlení
 60 000 Kč – potraviny
 10 400 Kč – alkohol a cigarety
 62 000 Kč – vzdělání, zdraví a kultura
 43 600 Kč – ostatní výdaje
 80 000 Kč – dovolená

Celkové výdaje domácnosti lze tedy určit 436 000 Kč ročně (111 % příjmu).

U těchto porovnávaných subjektů je patrný značný rozdíl ve výdajích na spotřebu. V domácnosti podnikatele výdaje převyšují příjmy, což může být způsobeno několika faktory. Může se jednat o čerpání peněz dříve uspořené, domácnost může mít nějaké vedlejší příjmy, které v šetření nebyly uvedeny či příjem partnera, který činí 60 % z celkového příjmu domácnosti, může být vyšší, než je v tomto porovnání uvažováno nebo se může jednat o příjmy podnikatelky, které nebyly „přiznány,“ nebyly zdaněny, ani z nich nebylo odvedeno povinné pojistné a způsobují lepší životní úroveň domácnosti. Případně se může jednat o výdaje, které byly mylně označeny jako výdaje související s podnikáním.

Zaměstnanec č. 3 x OSVČ č. 3

K třetímu porovnání se nepodařilo nalézt dvě osoby stejného pohlaví a věku, nicméně zaměstnanec i podnikatel mají podobné příjmy a oba žijí v bezdětné domácnosti. Oba žijí v Libereckém kraji, zaměstnankyně v Jablonci nad Nisou, podnikatel v obci, která z důvodu zachování anonymity není jmenována, v blízkosti Jablonce nad Nisou, má více než 3 tisíce a méně než 5 tisíc stálých obyvatel.

Tabulka č. 16 – Srovnání Zaměstnance č. 3 a OSVČ č. 3

	Zaměstnanec	OSVČ
Čistý příjem	235 135	164 897
daň (po slevě)	36 630	4 860
sociální pojištění	96 200	31 188
<i>z toho nemocenské</i>	<i>7 020</i>	<i>2 280</i>
zdravotní pojištění	41 235	21 555
daňový základ (superhrubá/HV)	409 200	222 500
Čistý příjem % DZ	57,51%	74,11%

Zdroj: Vlastní zpracování

I tento příklad v podstatě potvrzuje předchozí dva, pouze s tím rozdílem, že poměr mezi skutečnými výdaji při využití paušálu a bez jeho využití není tolik výrazný. Důvodem menší rozdílu je především fakt, že skutečné výdaje podnikatele se výrazně blíží výdajům paušálním.

Nemocenské dávky a ošetřovné

Částka odvedená za zaměstnankyni za rok 2015 činila 7 022 Kč a v případě nemoci by na nemocenských dávkách dostala 70,2 % z průměrného čistého příjmu. Má rovněž teoretický nárok na ošetřovné a rovněž ho nemá na koho uplatnit.

Podnikatel zaplatil za rok 2015 částku 2 568 Kč a v případě nemoci by dostal 36,7 % z čistého příjmu za rok 2015.

Životní úroveň

Zaměstnanec (žije sama, 100 % z celkových příjmů domácnosti 235 342 Kč)

82 000 Kč – bydlení
30 000 Kč – potraviny
4 000 Kč – alkohol a cigarety
26 000 Kč – vzdělání, zdraví a kultura
37 200 Kč – ostatní výdaje
9 800 Kč – dovolená
24 000 Kč - spoření

Celkové výdaje této jednočlenné domácnosti tedy tvoří 189 000 Kč a 24 000 Kč ročně spoří. To dohromady tvoří 91 % z ročního příjmu.

OSVČ (žije s manželkou, 54,25 % z celkových příjmů domácnosti 459 807 Kč)

28 500 Kč – bydlení
43 200 Kč – náklady spojené s automobilem
66 000 Kč – potraviny
20 800 Kč – alkohol a cigarety
83 000 Kč – vzdělání, zdraví a kultura
42 000 Kč – ostatní výdaje
65 000 Kč – dovolená
32 000 Kč – spoření

Odhad výdajů této domácnosti za rok 2015 je tedy celkem 380 500 Kč, což činí 83 % z příjmů. Podrobnější rozpis jednotlivých nákladů je uveden v příloze a jak je z něj patrné, relativně nízké náklady na bydlení jsou způsobeny skutečností, že manželé bydlí v objektu, který slouží k podnikání a využívají jisté „úspory z rozsahu.“

Zaměstnanec č. 4 x OSVČ č. 4

Další srovnávané osoby jsou muži ve věku 27 a 31, oba jsou bezdětní. Zaměstnanec žije ve společné domácnosti s manželkou, podnikatel žije sám a jeho životní styl do jisté míry souvisí s jeho podnikáním. Oba žijí v Liberci. V následující tabulce jsou srovnávané údaje.

Tabulka č. 17 – Srovnání Zaměstnance č. 4 a OSVČ č. 4

	Zaměstnanec	OSVČ
Čistý příjem	255 130	283 071
daň (po slevě)	42 480	825
sociální pojištění	105 340	26 949
<i>z toho nemocenské</i>	<i>7 692</i>	<i>1 968</i>
zdravotní pojištění	45 149	21 555
daňový základ (superhrubá/HV)	448 000	332 400
Čistý příjem % DZ	56,94%	85,16%

Zdroj: Vlastní zpracování

Z této tabulky lze rovněž vyčíst velké rozdíly v daňové zátěži, téměř 30 %. I zde je to způsobeno velkým rozdílem mezi paušálními a skutečnými výdaji podnikatele. Zde je však nutno pamatovat na okolnost, že podnikatel žije svým specifickým způsobem, rád cestuje

a žije svým povoláním, a proto může některé výdaje spojené s podnikáním zařazovat do kategorie koníčky, ev. i obráceně.

Nemocenské dávky a ošetřovné

Nemocenské pojištění za zaměstnance bylo odvedeno ve výši 7 691 Kč, v případě dlouhodobé nemoci by získal 67,1 % z čistého příjmu. Na ošetřovné by měl nárok ve stejné výši, ale nežijí s ním v domácnosti děti, tudíž není pravděpodobné, že by tyto dávky čerpal. Podnikatel by zaplatil 1 968 Kč a v případě nemoci by dostal 31,7 % z průměrného čistého příjmu.

Životní úroveň

Zaměstnanec (žije s manželkou, příjem 255 130 Kč, což je 51,27 % z celkového příjmu domácnosti 497 600 Kč)

187 200 Kč – bydlení
36 500 Kč – náklady spojené s automobilem
60 000 Kč – potraviny
47 200 Kč – alkohol a cigarety
7 400 Kč – vzdělání, zdraví a kultura
52 800 Kč – ostatní výdaje
30 500 Kč – dovolená
68 400 Kč – splátky (bez hypotéky), spoření

Celkové výdaje této domácnosti za rok 2015 byly odhadnuty na 490 000 Kč, což činí 99 % z celkového příjmu.

OSVČ (žije sám. 100 % z příjmu 283 086 Kč)

90 000 Kč – bydlení
6 000 Kč – náklady spojené s automobilem
36 000 Kč – potraviny
24 000 Kč – alkohol a cigarety
2 100 Kč – vzdělání, zdraví a kultura
7 300 Kč – ostatní výdaje
100 000 Kč – dovolená
40 600 Kč – splátky (bez hypotéky), spoření

Za rok 2015 výdaje odhadnuty na celkem 306 000 Kč, což činí 108,09 % z příjmu za rok 2015. Tento podnikatel žije sám, takže lze vyloučit chybný odhad příjmu partnera.

Zaměstnanec č. 5 x OSVČ č. 5

Dalšími osobami zahrnutými v této komparaci jsou matky samoživitelky ve věku 40 a 42 let. Obě tyto ženy žijí se dvěma dětmi bez partnera. Obě žijí v Libereckém kraji. V následující tabulce je zobrazeno jejich vzájemné porovnání z pohledu daňového zatížení.

Tabulka č. 18 – Srovnání Zaměstnanec č. a OSVČ č. 5

	Zaměstnanec	OSVČ
Čistý příjem	197 027	196 335
daň (po slevě)	-12 258	-18 558
sociální pojištění	65 398	37 268
<i>z toho nemocenské</i>	<i>4 776</i>	<i>2 724</i>
zdravotní pojištění	28 033	21 555
daňový základ	278 200	236 600
Čistý příjem % DZ	70,83%	82,98%

Zdroj: Vlastní zpracování

I z této tabulky je patrný poměrně velký rozdíl v daňovém zatížení, více jak 11 %. Je tomu tak i přes skutečnost, že podnikatelka uplatňuje daňové zvýhodnění na děti a tudíž nemůže uplatnit výdajový paušál. Pokud by v legislativě nebylo toto omezení a podnikatelka by uplatňovala paušální výdaje, byl by rozdíl v procentuální čisté mzdě ještě vyšší. Další faktor, který do jisté míry omezuje velký rozdíl je, podobně jako u předešlých případů, minimální limit pojistného na zdravotní pojištění.

Nemocenské dávky

Na nemocenském pojištění za tuto zaměstnankyni odvedl zaměstnavatel v roce 2015 částku 4 775 Kč. V případě dlouhodobé nemoci by získala 54,2 % z čistého příjmu.

Podnikatelka by zaplatila 3 924 Kč a měla by nárok na dávky ve výši 38,7 % z čistého příjmu za rok 2015.

Ošetrovné

U tohoto konkrétního srovnání je třeba zmínit, že podnikatelé nemají nárok na dávky ošetrovného a tím jsou oproti zaměstnancům znevýhodněni. Pokud tato podnikatelka nemůže z důvodu nemoci dítěte pracovat, tj. například obsloužit klienty objednané na konkrétní termín, nedostává žádnou kompenzaci ušlého zisku. Pokud je brána na zřetel okolnost, že nemá v okolí nikoho, kdo na koho by mohla uplatňovat daňové zvýhodnění, je také velmi pravděpodobné, že v případě nemoci dítěte nemá jiné východisko, než zůstat doma a z podstaty podnikání vyplývá, že z domova pracovat nemůže.

Uvedená zaměstnankyně naopak na ošetrovné nárok má v délce 16 kalendářních dnů, vzhledem k okolnosti, že žije bez partnera. Pro toto srovnání je měsíční hrubá mzda počítána jako 1/12 roční hrubé mzdy a na základě té, by vznikl nárok na dávku 308 Kč denně, což činí rovněž 54,2% z čistého příjmu.

Životní úroveň

Zaměstnanec – čistý příjem za rok 197 052 Kč + příspěvky na dítě, na bydlení a alimenty v hodnotě cca 84 000 Kč (dohromady 281 052 Kč)

132 000 Kč – bydlení
 48 000 Kč – potraviny
 6 000 Kč – alkohol a cigarety
 21 000 Kč – vzdělání, zdraví a kultura
 30 000 Kč – ostatní výdaje
 25 000 Kč – dovolená a rekreace

Celkový výdej této domácnosti za rok 2015 byl odhadnut na 262 000 Kč. Což činí 93 % z celkového příjmu.

OSVČ – čistý příjem 196 335 Kč + příspěvky na děti, ani na bydlení nebyly přiznány, alimenty v hodnotě cca 58 000 Kč ročně, což je částka 254 335 Kč

84 000 Kč – bydlení
 52 400 Kč – náklady spojené s automobilem
 42 000 Kč – potraviny
 12 000 Kč – alkohol a cigarety
 18 000 Kč – vzdělání, zdraví a kultura
 42 000 Kč – ostatní výdaje
 15 000 Kč – dovolená
 6 000 Kč – splátky (bez hypotéky), spoření

Celkové výdaje této domácnosti tedy za rok 2015 činily přibližně 271 400 Kč, což je 107 % z celkového ročního příjmu.

Z uvedené komparace životní úrovně je patrná horší hodnota u obou srovnávaných osob, podnikatelka vykazuje větší výdaje než příjmy, což může být způsobeno příjmem, který nebyl v šetření zohledněn (např. podpora od rodičů), špatným odhadem výdajů či výdaji, které byly chybně označeny jako výdaje, které souvisí s podnikáním případně faktem, že ne všechny příjmy z podnikání jsou fakturovány a přiznány.

Zaměstnanec č. 6 x OSVČ č. 6

Posledními subjekty zařazenými do tohoto porovnání jsou muži v relativně vyšší příjmové kategorii. Oba jsou ženatí s tím, že s mužem – zaměstnancem stále žije ve společné domácnosti jedno dítě.

Následující tabulka opět porovnává skutečnou daňovou zátěž zaměstnance a podnikatele.

Tabulka č. 19 – Srovnání Zaměstnance č. 6 a OSVČ č. 6

	Zaměstnanec	OSVČ
Čistý příjem	690 982	580 825
daň (po slevě)	173 700	108 606
sociální pojištění	311 172	140 124
<i>z toho nemocenské</i>	<i>21 648</i>	<i>10 236</i>
zdravotní pojištění	133 386	60 051
daňový základ	1 323 600	889 600
Čistý příjem % DZ	49,79%	65,29%

Zdroj: Vlastní zpracování

Zde se jedná o případ, kdy se podnikateli nevyplatí využívat paušál, důvody jsou popsány v předchozí části této práce, přesto však daňová zátěž podnikatele je výrazně nižší než zátěž zaměstnance. Jedním z důvodů proč je i v tomto případě rozdíl tak velký je, že tento zaměstnanec má k dispozici k soukromému užití služební automobil a tento mu navyšuje základ daně, což také mění metodu výpočtu čisté mzdy.

Nemocenské dávky a ošetřovné

Nemocenské pojištění za zaměstnance v roce 2015 činilo 31 877 Kč a v případě nemoci nebo ošetřovného by získal 47,1 % čisté mzdy za rok 2015.

Podnikatel by na nemocenském pojištění zaplatil 10 236 Kč a v případě dlouhodobé nemoci by získal 37,9 % z čistého příjmu za rok 2015.

Životní úroveň

Zaměstnanec – čistá mzda 690 982 Kč – 100 000 Kč (alimenty) = 590 982 Kč

235 200 Kč – bydlení

51 000 Kč – náklady spojené s automobilem

96 000 Kč – potraviny

0 Kč – alkohol a cigarety (pouze v rámci potravin)

24 000 Kč – vzdělání, zdraví a kultura

60 000 Kč – ostatní výdaje

150 000 Kč – dovolená

50 000 Kč – splátky (bez hypotéky), spoření

Výdaje za rok 2015 byly odhadnuty na 666 200 Kč, což činí 116 % z čistého příjmu. Zaměstnanec uvádí, že exotickou dovolenou pánoval již delší dobu a čerpal na ni prostředky ve výši 120 000 Kč z úspor. Po zohlednění této skutečnosti a navýšení příjmu o 120 000 na 778 994 Kč, jsou výdaje ve výši 98 % z celkového čistého příjmu.

OSVČ – čistý příjem 580 089 Kč, což činí 60 % z celkového příjmu domácnosti za rok 2015 ve výši 964 111 Kč

366 000 Kč – bydlení (rekonstrukce)

105 000 Kč – náklady spojené s automobilem

72 000 Kč – potraviny

31 200 Kč – alkohol a cigarety

24 000 Kč – vzdělání, zdraví a kultura

60 000 Kč – ostatní výdaje

88 000 Kč – dovolená

180 000 Kč – splátky (bez hypotéky), spoření

Celkové výdaje této domácnosti byly v roce 2015 přibližně ve výši 926 200 Kč, což činí 96 % z celkových příjmů.

3.3.2 Souhrnné porovnání zatížení závislé a nezávislé činnosti

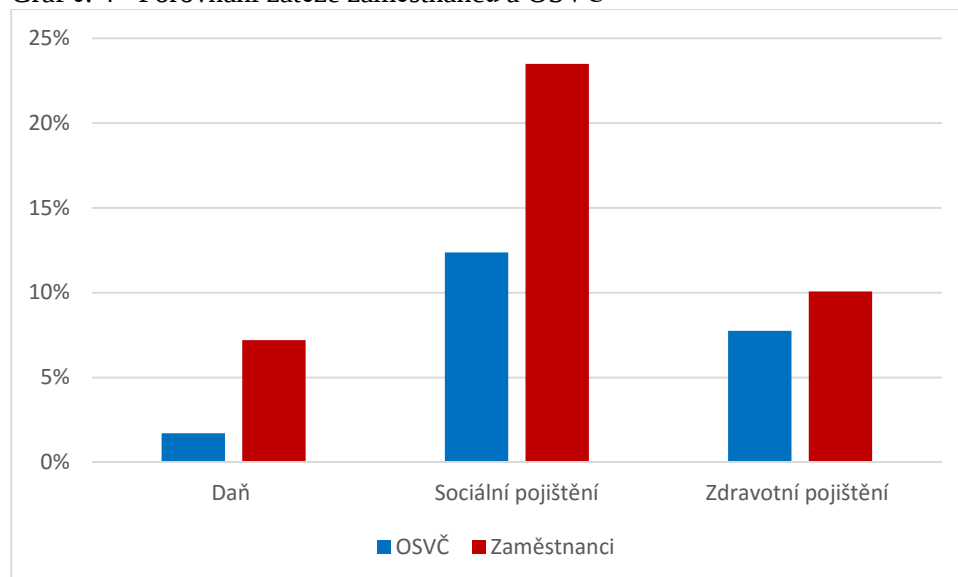
Z předchozích subkapitol je zřejmé, že osoby mající příjmy ze závislé činnosti jsou výrazně více zatíženy odvody na dani z příjmu a povinném pojistném než je tomu osob, které mají příjmy z nezávislé činnosti. Tato nerovnováha má, jak je z předchozích subkapitol patrné 2 důvody. Prvním důvodem je zjištěná skutečnost, že výše výdajových paušálů, které jsou

stanoveny v Zákoně o dani z příjmů, ve většině případů neodpovídají skutečnosti a lze je označit příliš benevolentními. Druhým důvodem, který způsobuje rozdíly, které jsou znázorněny níže, je skutečnost, že legislativa stanovuje odlišné vyměřovací základy pro zaměstnance a pro OSVČ.

Průměrná zátěž zkoumaných zaměstnanců je ve výši 40,8 % z jejich dílčího daňového základu, z čehož odvedou v průměru 7,2 % na dani z příjmu a všichni odvádí stejné hodnoty na pojistném, tj. 23,5 % na sociálním pojištění a 10,1 % na zdravotním pojištění. Průměrná zátěž podnikatelů zahrnutých do tohoto šetření je pouze 22,3 %, což je hodnota, oproti zátěži zaměstnanců velmi nízká a je rozdělena na pouhé 1,8 % daň z příjmu, 12,6 % sociální pojištění a 7,9 % zdravotní pojištění.

Následující graf zobrazuje porovnání podílu průměrných odvodů zaměstnanců vzhledem k jejich daňovému základu a průměrnému podílu odvodu podnikatelů vzhledem k jejich výsledku hospodaření. Graf je rozdělen podle typů odvodu na daň z příjmu, sociální pojištění a zdravotní pojištění.

Graf č. 4 - Porovnání zátěže zaměstnanců a OSVČ

Pozn.: Zátěž je u OSVČ vztažena k výsledku hospodaření, u zaměstnanců k daňovému základu

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že největší rozdíly mezi porovnávanými osobami tvoří výše odvedeného sociálního pojištění.

U zdravotního pojištění tento rozdíl zmenšují limity minimálního pojistného. Tyto limity odstraňují do jisté míry nerovnováhu mezi odvody zaměstnanců a podnikatelů. Je-li v této komparaci také uvažováno, co porovnávané osoby od státu dostávají, je nutno zde zmínit, že lékařská péče se v České republice neodvíjí od toho, kolik kdo zaplatil na pojištění a je všem poskytována ve stejné kvalitě.

V případě sociálního pojištění je mezi odvody zaměstnanců a podnikatelů patrný značný rozdíl. V této souvislosti je však třeba brát v úvahu, že tento rozdíl se netýká jen peněz, které tyto osoby odvádí do státního rozpočtu, ale i peněz, které od státu mohou dostat či dostanou. V první řadě se jedná o dávky nemocenského pojištění, jak je patrné z výpočtů uvedených výše, pokud zaměstnanci čerpají dávky nemocenského pojištění, pokryje jim to v průměru

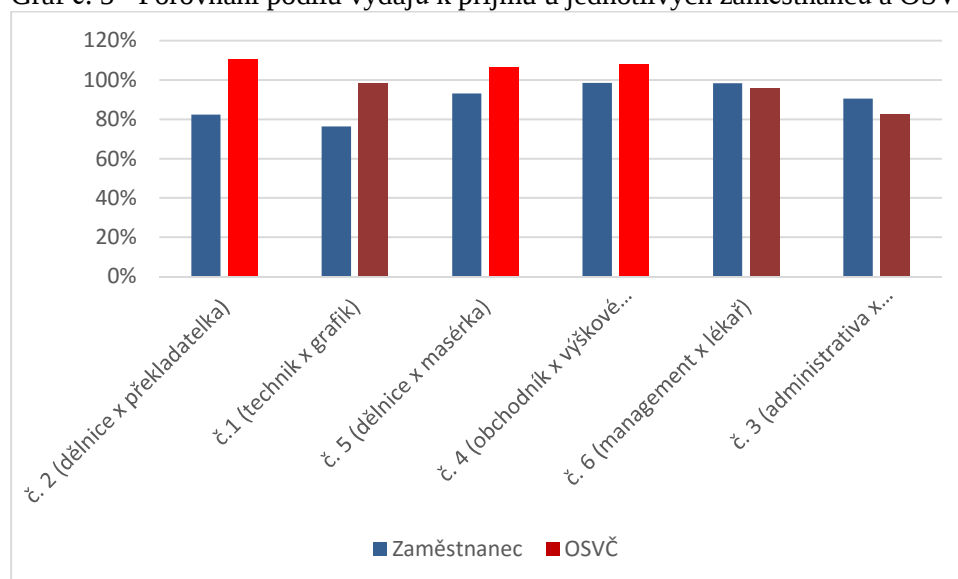
61 % jejich čistého příjmu, pokud tyto dávky čerpají podnikatelé, pokryje jim to pouze 33 % z čistého příjmu. Tato situace nastává sice pouze v případech, kdy OSVČ platí na nemocenské pojištění pouze minimální částky, skutečnost je však taková, že jak je uvedeno výše, ze zkoumaných osob si nemocenské pojištění platí pouze 2, oba v minimální výši.

U sociálního pojištění je dále nutno mít na paměti skutečnost, že výše starobního důchodu závisí na vyměřovacích základech z průběhu zaměstnání a výdělečné činnosti a pokud osoby, které mají příjem z nezávislé činnosti, platí pouze minimální částku pojistného, která je pro ně povinná, starobní důchod na který budou mít po odpracování požadovaného počtu let, bude velmi nízký.

Porovnání životní úrovně zkoumaných osob

V následujícím grafu je zobrazeno porovnání procentuální výše výdajů vůči výši celkových příjmů jednotlivých zkoumaných domácností.

Graf č. 5 - Porovnání podílu výdajů k příjmu u jednotlivých zaměstnanců a OSVČ

Pozn.: Modré sloupce zobrazují příjmy zaměstnanců, červené sloupce příjmy podnikatelů. Zvýrazněné položky přesahují 100%.

Zdroj: Vlastní zpracování

V grafu jsou u každé porovnávané dvojice zobrazeny výše procentuálních výdajů vzhledem k příjmům dané domácnosti. Z grafu je patrné, že 3 ze 6 zkoumaných podnikatelů uvádějí vyšší výdaje domácností než jejich příjmy. Tito podnikatelé byli tázáni na důvod této skutečnosti. Žádný z nich nepřiznal další příjmy, nicméně všichni dotazovaní byli ochotni připustit, že některé výdaje spojené s podnikáním souvisí s výdaji na soukromou spotřebu.

Ani v jednom z uvedených příkladů nemá podnikatel tento poměr výrazně horší než s ním srovnávaný zaměstnanec, naopak rozdíly ve prospěch OSVČ jsou patrnější. Z těchto skutečností lze usuzovat, že podnikatelé skutečně mají vzhledem k přiznávaným příjmům lepší životní úroveň než zaměstnanci. Rozdíly nejsou velké a v případě, že podnikatelé skutečně nezatajují příjmy, tak jak tvrdí, může tento rozdíl být způsoben prolínáním soukromých výdajů a výdajů, které souvisí s podnikáním. Tento fakt by potom ukazoval na to, že výdaje nejsou správně určeny, případně přiznány.

Z pravděpodobně špatného odhadu výdajů domácností minimálně dvou ze zaměstnanců, lze odvodit subjektivní pocit těchto osob, že musí na každou korunu ve výdajích své domácnosti vynaložit větší úsilí.

4. Závěr

Cílem této práce bylo porovnat výši daňového zatížení osob majících příjmy ze závislé činnosti a osob majících příjmy z nezávislé činnosti. K tomuto porovnání měly pomoci následující dílčí cíle: výpočet výše daňového zatížení zaměstnanců a jejich vzájemného porovnání, dále srovnání výše výdajových paušálů, které stanovuje současná legislativa a výše výdajů, které opravdu vynaložily OSVČ za účelem dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů a výpočet jejich daňového zatížení v obou případech. Dalším dílčím cílem bylo porovnat daňové zatížení obou těchto skupin a v souvislosti s tím, také porovnat procentuální výdaje na soukromou spotřebu jejich domácností vztaženou k čistým příjmům těchto domácností.

Z rešerše uvedené v teoretické části je patrné, že odborníci, kteří se zabývají otázkou zdanění OSVČ a problémy, které sebou nese odlišnost zatížení od zaměstnanců, nejsou ve svých názorech jednotní.

Hlavními argumenty, které jsou pro stejné zdanění zaměstnanců i OSVČ, jak je uvedeno v teoretické části této práce, jsou svobodná volba, zda se stát zaměstnancem či podnikatelem, nízká efektivita podnikatelů, pokud nedosáhnou na stejné výhody, jako mají zaměstnanci, stejné služby zdravotnictví atd.

Naopak nejdůležitějšími argumenty proti stejnému zdanění osob, které mají příjmy ze závislé a z nezávislé činnosti jsou rovněž uvedeny v teoretické části této práce. Jsou jimi nejen argumenty, které upozorňují na to, že i málo zdaněné OSVČ jsou pro ekonomiku větším přínosem než nezaměstnaní a názory jejichž hlavním argumentem je větší odpovědnost podnikatelů, ale také důvody jako je provázanost malých firem s regionem, ve kterém podnikají a oživují ho a jejich velký podíl na drobných inovacích a udržování konkurenčních cen i v malosériových výrobcích. Dalším argumentem, který je v teoretické části uveden a vychází z daňové teorie je skutečnost, že s rostoucí daňovou sazbou klesá ochota pracovat.

U šesti konkrétních zaměstnanců zařazených do této komparace vyšla průměrná daňová zátěž, ve které je zahrnuto i zdravotní a sociální pojištění, ve výši 41%. Ze vzájemné komparace těchto zaměstnanců je dále patrné, že pokud nejsou zohledňovány jiné slevy než sleva na poplatníka případně odečitatelné položky, platí, že čím vyšší je u zaměstnanců daňový základ, tím vyšší je také jejich daňová zátěž. Tato skutečnost je způsobena konstantní částkou slevy na poplatníka.

Při zkoumání skutečných výdajů šesti konkrétních podnikatelů je nutno konstatovat, že jejich výše nemůže být pro jednotlivá odvětví podnikání konstantní, protože do jisté míry závisí na osobnosti podnikatele, jak moc při svém podnikání „utrácí“ a dále na faktorech, které se mohou lišit např. výše nájemného v kanceláři, která byla relativně nízká u prvního podnikatele apod. Nicméně bylo zkoumáno 5 osob, které mohou uplatňovat paušál ve výši 60 % a lékař, který může uplatňovat paušál ve výši 40 % a bylo zjištěno, že všech 5 osob, jimž náleží paušál ve výši 60 %, má skutečné výdaje nižší než je tato hodnota. Naopak lékař, jehož výdajový paušál má hodnotu 40 %, má skutečné výdaje vyšší. Krokem, který by měl vést ke spravedlivějšímu zdanění, by bylo přehodnocení výdajových paušálů u jednotlivých oborů podnikání. Toto přehodnocování může být pro vládu, která by se odhodlala k jeho realizaci nepopulárním krokem, nicméně značně záleží na argumentaci, která by tento krok doprovázela.

V této souvislosti je nutné zdůraznit, že legislativa omezující využití výdajových paušálů současně s uplatněním slevy, případně daňového zvýhodnění na vyživované děti způsobuje nerovnost mezi jednotlivými podnikateli a paradoxně největší újmu mezi osobami, které byly v této práci zkoumány, způsobuje matce, která je samozivitelka. V její domácnosti není nikdo, kdy by mohl slevu nárokovat tak, aby domácnost dostala toto zvýhodnění a podnikatelka zároveň mohla využít výdajový paušál.

Průměrná hodnota zatížení zkoumaných OSVČ je 22 % odvedených prostředků z jejich skutečného hospodářského výsledku.

Z porovnávání jednotlivých osob je zřejmé, že všechny osoby, které mají příjem ze závislé činnosti, podléhají větší daňové zátěži, než osoby mající příjem z činnosti nezávislé. Tato skutečnost má dva důvody. Jedním z důvodů jsou již zmiňované velké rozdíly mezi paušálními výdaji, které umožňuje legislativa a skutečnými výdaji zaměstnanců. Druhým rozdílem jsou odlišné vyměřovací základy pro zaměstnance a OSVČ, na základě kterých podnikatelům vzniká výrazně nižší hodnota povinných odvodů.

Ze souhrnného porovnání odvodů podnikatelů a zaměstnanců je patrné, že největší rozdíly jsou v odvodech na sociální pojištění a naopak nejmenší rozdíl je v odvodech na pojištění zdravotní. Tuto skutečnost způsobuje minimální limit na zdravotním pojištění.

Součástí práce byla rovněž komparace výše dávek, které zaměstnanci a osoby samostatně výdělečně činné dostávají od státu v průběhu svojí ekonomické aktivity. Z tohoto porovnání je patrné, že podnikatelé, pokud platí nemocenské pojistné v minimální výši, dostávají velmi nízké dávky nemocenského pojištění. Rozdíl v odvedeném pojistném však není tak velký. Z porovnání nemocenského pojištění, které je součástí pojištění sociálního a komerčního pojištění, které poskytují komerční pojišťovny, je komerční pojištění pro uvedené podnikatele výhodnější.

Dále nesmí být opomenuto, že pokud podnikatelé odvádějí pouze povinné sociální pojištění, tak jak je v práci uvedeno, mají velmi nízký vyměřovací základ pro výpočet starobního důchodu a dostávají velmi nízký důchod. To znamená, že podléhají výrazně menší zátěži, ale bude to pro ně v důchodovém věku znamenat nízký příjem, tj. budou dostávat nízký starobní důchod.

Práce se rovněž zabývá porovnáním procent výdajů na soukromou spotřebu domácností, v nichž žijí zkoumané osoby. Neprokázalo se přímo, že by někteří podnikatelé zatajovali své příjmy. Nicméně pouze ve dvou případech mají domácnosti zaměstnanců v porovnávaných dvojicích vyšší procentuální výdaje než podnikatelé a v obou případech se jedná o malý rozdíl. Naopak ve zbývajících 4 případech mají tento poměr výdajů k příjmům OSVČ vyšší a to s větším rozdílem. Za pozornost rovněž stojí, že 3 z 6 zkoumaných domácností podnikatelů vykazuje výdaje na spotřebu vyšší, než jsou jejich příjmy. Tato skutečnost může poukazovat buď na příjmy, které nebyly přiznány, nebo na nedostatečné oddělování výdajů soukromých a výdajů souvisejících s podnikáním.

Součástí teoretické práce je také komparace s vybranými státy Evropské unie, aby bylo možné porovnat výsledky této práce s jinými zeměmi a posoudit, zda je u nás práce „příliš drahá“ či mají podnikatelé v České republice příliš benevolentní prostředí ke své činnosti. Lze konstatovat, že Česká republika s hodnotou daňového zatížení pro průměrné zaměstnance ve výši 39,7 % patří do skupiny států s vyšším zdaněním práce. Z porovnání podmínek pro

osoby s příjmem z nezávislé činnosti je naopak patrné, že legislativa České republiky je poměrně velkorysá.

Nicméně je nutno brát v úvahu problém, na který často upozorňují ekonomové, politici i média, a tím jsou velmi nízké důchody, které budou podnikatelé pobírat, pokud nezaplatí na sociálním pojistném více, než je povinné.

Hlavním cílem této práce bylo porovnat zátěž osob, které mají příjmy ze závislé činnosti a osob, které mají příjmy z nezávislé činnosti. Z provedené komparace a naplnění dílčích cílů, je tedy patrné, že osoby, které mají příjmy ze závislé činnosti, podléhají výrazně vyšší zátěži, a to jak v případě odvodů daně z příjmů, tak v odvodech zdravotního a sociálního pojištění.

Z analytické části práce rovněž vyplynula skutečnost, že zátěž se do značné míry liší i u jednotlivých podnikatelů, a to je skutečnost, která by měla být odstraněna. Jak již bylo zmíněno, mezi paušálními a skutečnými výdaji jsou velké rozdíly. Nejdůležitějšími kroky by tedy bylo přehodnocení výše jednotlivých paušálů a odstranění diskriminace svobodných rodičů-podnikatelů, kteří nemohou zároveň využívat výdajový paušál a daňové zvýhodnění na děti.

Rozdíl mezi zdaněním zaměstnanců a podnikatelů je poměrně značný. Pokud by byly uvažovány argumenty, které jsou pro diferencovanou zátěž zaměstnanců a podnikatelů, pak je možné stávající situaci ponechat nebo rozdíl mezi oběma skupinami pouze snížit s tím, že k jistému snížení by došlo již při zmiňovaném přehodnocení výdajových paušálů.

Pokud by bylo přihlíženo spíše k argumentům, které jsou pro rovné zdanění obou skupin, je třeba narovnat systém zdaňování OSVČ a pokud by měla zátěž být zcela stejná, neobejde se tento proces bez úplného zrušení výdajových paušálů.

V obou případech je rovněž nutné posílit kontrolu výpočtu daňové povinnosti, čemuž by dle argumentace Ministerstva financí mělo pomoci zavedení elektronické evidence tržeb, které je rovněž zmiňováno v teoretické části.

V obou případech je k narovnání velkého rozdílu mezi zaměstnanci a OSVČ ještě třeba uvažovat zlevnění práce zaměstnanců která je, jak je uvedeno výše, v rámci Evropské unie poměrně drahá.

Literatura:

Primární zdroje

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

Zákon č. 586/1992 Sb., o dani příjmu

Zákon č. 112/ 2016 Sb. o evidenci tržeb

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění

Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění

Monografie

ČERVINKA, T. *Zdravotní pojištění zaměstnavatelů, zaměstnanců a OSVČ s komentářem a příklady 2016. 8 aktualizované vydání* Praha: ANAG, 2016, 159 s. ISBN 978-80-7263-999-1

KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika. 5. Aktualizované vydání* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8

NERUDOVÁ, D. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie. 4. vydání*, Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, 334 s. ISBN 978-80-7478-626-6

VANČUROVÁ, A., KLAZAR S., *Sociální a zdravotní pojištění 2., aktualizované a rozšířené vydání* Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008, 124 s. ISBN 978-7357-381-2

VANČUROVÁ, A., LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2016 13. Aktualizované vydání* Praha: 1. VOX a.s., 2016, 393 s. ISBN 978-80-87480-44-1

VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol. *Podnikání malé a střední firmy 3. Aktualizované a doplněné vydání* Praha: Grada Publishing, a. s., 2012, 336 s. ISBN 978-80-247-4520-6

Články

PILAŘOVÁ, E. *Výhody a nevýhody paušálních výdajů fyzických osob* ISSN 1211-7307 (Účetnictví v praxi 12/2009)

Internetové zdroje

ASOCIACE MALÝCH PODNIKATELŮ *Tisková zpráva 29. 4. 2016* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW www.amspace.cz/uploads/dokumenty_2016/TZ/TZ_2016_04_29.doc

BAŠTÝŘ, I., BRACHTL, M., VLACH J., *Terénní šetření o sociálním a ekonomickém postavení osob samostatně výdělečně činných v ČR 2006, analýza výsledků* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_252.pdf

BOROVÍČKA, J. Zkreslování *přiznaného příjmu u živnostníků a drobných podnikatelů* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW http://pinus-chicago.blogspot.cz/2010/10/zkreslovani-přiznaneho-prijmu-u_2801.html

BOROVÍČKA, J. Proč by měly OSVČ platit jiné odvody než zaměstnanci? [cit 2016-08-27] dostupné z WWW http://pinus-chicago.blogspot.cz/2011/02/proc-by-mely-osvc-platit-jine-odvody_2448.html

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ *Starobní důchody* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/starobni-duchody.htm>

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ *Statistická ročenka z oblasti důchodového pojištění 2015* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/E0A530CD-7161-4F49-9AD9-C65D2D6D6982/0/SR_web_2015.pdf

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ *Vyměřený důchod závisí na odvodech pojistného* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW <http://www.cssz.cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2013/2013-08-13-vymereny-duchod-zavisi-na-odvodech-pojistneho.htm>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD *Průměrné mzdy – 4. čtvrtletí 2015* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW <https://www.czso.cz/csu/czso/crí/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2015>

EURO *Polemika: Potírat, či nepotírat švarcsystém?* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW <http://www.euro.cz/byznys/polemika-potirat-ci-nepotirat-svarcsystem-906912>

EUROSTAT *Taxation trends in the European Union – Data for the EU Members States, Iceland and Norway* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/2015/report.pdf

HOSPODÁŘSKÁ KOMORA *Exkluzivní srovnání: Zaměstnanec vs. živnostník – odvody, sociální a ekonomická hlediska* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW <http://www.komora.cz/aktualni-zpravodajstvi/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2015/zamestnanecvszivnostnik.aspx>

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY *Ministr Drábek: Být živnostníkem v Česku je velmi příjemné. Až příliš* dostupné z WWW <http://byznys.ihned.cz/c1-56759760-ministr-drabek-byt-zivnostnikem-v-cesku-je-velmi-prijemne-az-prilis>

JANSKÝ, P. *Daňové úniky. Hesla, domněnky a reality* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW <http://jansky.blog.ihned.cz/c1-61424520-danove-uniky-hesla-domnenky-a-realita>

KLIMEŠ, D. *Živnostník není třídní nepřítel. Jen se pohybuje v absurdním systému* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW <http://ekonom.ihned.cz/c1-63533600-zivnostnik-neni-tridni-nepritel-jen-se-pohybuje-v-absurdnim-systemu>

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY *Závěrečná zpráva hodnocení dopadů regulace (RIA) návrh zákona o evidenci tržeb* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW <http://www.etrzby.cz/assets/cs/prilohy/RIA.pdf>

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY *Vývoj inkasa vybraných daní v letech 1993 – 2015*. [cit 2016-08-27] dostupné z WWW <http://www.financnisprava.cz/cs/dane-a-pojistne/analyzy-a-statistiky/udaje-z-vyberu-dani>

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY *Zákon o evidenci tržeb nabyt platnosti* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW <http://www.mfcr.cz/cs/legislative/legislativni-dokumenty/2016/zakon-o-evidenci-trzeb-nabyt-platnosti-24552>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ *Co se mění od ledna 2016? Novinky ministerstva práce a sociálních věcí* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW <http://www.mpsv.cz/cs/23673>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ *Novinky ministerstva práce a sociálních věcí 2015* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW <http://www.mpsv.cz/cs/19956>

POJIŠŤOVNA ČESKÉ SPOŘITELNY *Zajištění rodiny* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW <https://www.pojistovnacs.cz/kalkulacka-rodina/>

PRŮŠA, L., BAŠTÝŘ, I., BRACHTL, M., VLACH, J., *Sociálně ekonomické postavení osob samostatně výdělečně činných v české společnosti* [cit 2016-08-27] dostupné z WWW http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_277.pdf

ŠAFRÁNEK, P. *Děkujeme, zavíráme: Přichází konec živnostníků v Čechách?* [cit 2016-04-18] dostupné z WWW <http://finmag.penize.cz/ekonomika/265681-dekujeme-zavirame-prichazi-konec-zivnostniku-v-cechach>

PROFESIA CZ, SPOL. S R. O. *Platy na pozicích* [cit. 2016-30-08] on-line databáze, dostupné z WWW <http://www.platy.cz/platy>

Příloha č. 1 – Zjišťované skutečné výdaje OSVČ

OSVČ č. 1 – Webmaster, grafik

Bankovní výpis					
Datum	Částka	Položka	Datum	Částka	Položka
6.1.2015	-4999,00	Webhosting	22.6.2015	-799,00	Inkaso telefon
14.1.2015	-1500,00	Dálniční známka	29.6.2015	-695,32	Benzin (kartou)
15.1.2015	-7200,00	Nájem + záloha na služby	30.6.2015	-3967,00	Servis os .automobilu (kartou)
19.1.2015	-1348,65	Benzin (kartou)	30.6.2015	-108,00	Bankovní poplatky
21.1.2015	-799,00	Inkaso telefon	15.7.2015	-7200,00	Nájem + záloha na služby
9.2.2015	-854,65	Benzin (kartou)	17.7.2015	-1025,63	Benzin (kartou)
16.2.2015	-528,00	Kancelářské potřeby (kartou)	21.7.2015	-799,00	Inkaso telefon
16.2.2015	-7200,00	Nájem + záloha na služby	17.8.2015	-7200,00	Nájem + záloha na služby
23.2.2015	-799,00	Inkaso telefon	17.8.2015	-2494,00	Inzerce lokální tisk
2.3.2015	-1125,40	Benzin (kartou)	19.8.2015	-1102,32	Benzin (kartou)
12.3.2015	-1250,00	Inzerce v časopise pro podnikatele	24.8.2015	-799,00	Inkaso telefon
16.3.2015	-7200,00	Nájem + záloha na služby	24.8.2015	-986,54	Benzin (kartou)
23.3.2015	-954,00	Benzin (kartou)	2.9.2015	-1235,32	Benzin (kartou)
23.3.2015	-799,00	Inkaso telefon	15.9.2015	-7200,00	Nájem + záloha na služby
24.3.2015	235,00	Vyúčtování služeb za rok 2015	17.9.2015	-1250,00	Inzerce v časopise pro podnikatele
31.3.2015	-99,00	Bankovní poplatky	21.9.2015	-799,00	Inkaso telefon
8.4.2015	-14320,00	Nákup SW (CorelDRAW)	25.9.2015	-1156,35	Benzin (kartou)
13.4.2015	-3600,00	Zpracování DP	30.9.2015	-98,00	Bankovní poplatky
15.4.2015	-7200,00	Nájem + záloha na služby	16.10.2015	-7200,00	Nájem + záloha na služby
21.4.2015	-799,00	Inkaso telefon	19.10.2015	-856,74	Benzin (kartou)
23.4.2015	-1124,56	Benzin (kartou)	20.10.2015	-2350,00	Maintenance SW (Corel)
14.5.2015	-4699,00	Inzerce	21.10.2015	-799,00	Inkaso telefon
15.5.2015	-7200,00	Nájem + záloha na služby	3.11.2015	-1256,89	Benzin (kartou)
18.5.2015	-965,20	Benzin (kartou)	16.11.2015	-7200,00	Nájem + záloha na služby
18.5.2015	-3000,00	Programování (výpomoc)	23.11.2015	-799,00	Inkaso telefon
21.5.2015	-799,00	Inkaso telefon	27.11.2015	-1057,30	Benzin (kartou)
10.6.2015	-4999,00	Hosting	12.12.2015	-1250,00	Inzerce v časopise pro podnikatele
15.6.2015	-11205,00	Inzerce lokální tisk	15.12.2015	-7200,00	Nájem + záloha na služby
15.6.2015	-7200,00	Nájem + záloha na služby	21.12.2015	-799,00	Inkaso telefon
15.6.2015	-1250,00	Inzerce v časopise pro podnikatele	28.12.2015	-865,42	Benzin (kartou)
17.6.2015	-1245,58	Benzin (kartou)	31.12.2015	-111,00	Bankovní poplatky

Zdroj: Vlastní šetření

OSVČ č. 2 – Učitelka, překladatelka

<i>Bankovní výpis</i>		
<i>Datum</i>	<i>Částka</i>	<i>Položka</i>
15.1.2015	-649,00	Telefon
19.1.2015	-249,00	Internet
22.1.2015	-1200,00	Daňové přiznání 2014
9.2.2015	-487,00	Kancelářské potřeby
16.2.2015	-649,00	Telefon
18.2.2015	-249,00	Internet
6.3.2015	-1346,00	pojištění odpovědnosti - podnikání
10.3.2015	-2082,00	Antivirový program
16.3.2015	-649,00	Telefon
18.3.2015	-249,00	Internet
24.3.2015	-254,00	Kancelářské potřeby
13.4.2015	-238,00	Kancelářské potřeby
15.4.2015	-649,00	Telefon
20.4.2015	-249,00	Internet
4.5.2015	-368,00	Kancelářské potřeby
15.5.2015	-649,00	Telefon
18.5.2015	-249,00	Internet
15.6.2015	-649,00	Telefon
18.6.2015	-249,00	Internet
2.7.2015	-312,00	Kancelářské potřeby
15.7.2015	-649,00	Telefon
20.7.2015	-249,00	Internet
17.8.2015	-649,00	Telefon
18.8.2015	-249,00	Internet
26.8.2015	-486,00	Klávesnice k NTB
31.8.2015	-557,00	Kancelářské potřeby
15.9.2015	-649,00	Telefon
18.9.2015	-249,00	Internet
15.10.2015	-649,00	Telefon
19.10.2015	-249,00	Internet
11.11.2015	-532,00	Kancelářské potřeby
16.11.2015	-649,00	Telefon
18.11.2015	-249,00	Internet
15.12.2015	-649,00	Telefon
18.12.2015	-249,00	Internet

Zdroj: Vlastní šetření

OSVČ č. 3 – ubytování

Bankovní výpis			Bankovní výpis		
Datum	částka	položka	Datum	částka	položka
2.1.2015	-7000,00	Elektřina	6.5.2015	-319,00	travní porost
2.1.2015	-566,00	Internet O2	11.5.2015	-600,00	oprava sekačky
12.1.2015	-135,00	Poplatek rozhlas	12.5.2015	-876,00	pojištění vybavení
12.1.2015	-405,00	Poplatek TV	14.5.2015	-99,00	drogerie
13.1.2015	-759,00	Vodafone - telefon	21.5.2015	-231,00	materiál na opravy (OOPP)
30.1.2015	-1149,00	Elektro	1.6.2015	-7000,00	elektřina
30.1.2015	-2738,00	Zimní úprava frézy	1.6.2015	-566,00	Internet O2
2.2.2015	-7000,00	Elektřina	3.6.2015	-172,00	materiál na opravy
10.2.2015	-580,00	odpad	15.6.2015	-754,00	Vodafone - telefon
12.2.2015	-767,00	Vodafone - telefon	22.6.2015	-144,00	benzin do sekačky
16.2.2015	-176,00	Klínový řemen, fréza	22.6.2015	-1317,00	čisticí prostředky
20.2.2015	-5449,00	pojištění nemovitosti	22.6.2015	-443,00	travní porost
2.3.2015	-7000,00	elektřina	30.6.2015	-59,00	Poplatky banka
2.3.2015	-577,00	Internet O2	1.7.2015	-7000,00	elektřina
9.3.2015	-516,00	žárovky	1.7.2015	-565,00	Internet O2
12.3.2015	-760,00	Vodafone - telefon	2.7.2015	-1306,00	inzerce
23.3.2015	-416,00	Rekreační poplatky	9.7.2015	-180,00	Rekreační poplatky
23.3.2015	-1592,00	Rekreační poplatky	9.7.2015	-504,00	Rekreační poplatky
25.3.2015	-801,00	čisticí prostředky	10.7.2015	-135,00	Poplatek rozhlas
31.3.2015	-361,00	Poplatky banka	10.7.2015	-405,00	poplatek TV
1.4.2015	-7000,00	Elektřina	14.7.2015	-749,00	Vodafone - telefon
1.4.2015	-566,00	Internet O2	3.8.2015	-580,00	Internet O2
10.4.2015	-135,00	poplatek rozhlas	10.8.2015	-396,00	Rekreační poplatky
10.4.2015	-405,00	poplatek TV	10.8.2015	-1356,00	Rekreační poplatky
14.4.2015	-749,00	Vodafone - telefon	11.8.2015	-4200,00	odvoz septiku
22.4.2015	-1256,00	Drobné vybavení	13.8.2015	-749,00	Vodafone - telefon
23.4.2015	-460,00	Kabelová TV	13.8.2015	-225,00	zámek
24.4.2015	-30293,00	materiál na opravy	27.8.2015	8107,00	elektřina
4.5.2015	-7000,00	elektřina	28.8.2015	-393,00	elektřina
4.5.2015	-2897,00	Daň z nemovitosti	1.9.2015	-592,00	Internet O2
4.5.2015	-574,00	Internet O2	8.9.2015	-160,00	Rekreační poplatky

Zdroj: Vlastní šetření

Bankovní výpis			Platby v hotovosti		
Datum	částka	položka	Datum	částka	položka
8.9.2015	-576,00	Rekreační poplatky	12.1.2015	-783,00	Prádelna
14.9.2015	-756,00	Vodafone - telefon	2.2.2015	-604,00	Internet O2
30.9.2015	-516,00	elektro	9.2.2015	-3179,00	prádelna
30.9.2015	-57,00	poplatky banka	2.3.2015	-2458,00	prádelna
1.10.2015	-4200,00	Elektřina	25.3.2015	-44,00	kancelářské potřeby
1.10.2015	-566,00	Internet O2	13.4.2015	-682,00	prádelna
1.10.2015	-610,00	rozbor vody	24.4.2015	-26,00	Drobné vybavení
5.10.2015	-10381,00	materiál na opravy	13.5.2015	-979,00	Prádelna
12.10.2015	-135,00	poplatek rozhlas	22.5.2015	-475,00	kominík
12.10.2015	-405,00	poplatek TV	29.6.2015	-1289,00	prádelna
14.10.2015	-1282,00	materiál na opravy	20.7.2015	-803,00	Prádelna
14.10.2015	-968,00	reflektor	28.7.2015	-46,00	drogerie
14.10.2015	-793,00	Vodafone - telefon	31.8.2015	-2145,00	prádelna
14.10.2015	-9999,00	vybavení (nábytek)	12.10.2015	-640,00	prádelna
27.10.2015	-89,00	drogerie	27.10.2015	-89,00	drogerie
2.11.2015	-4200,00	Elektřina	18.11.2015	-86,00	materiál na opravy
2.11.2015	-566,00	Internet O2	24.11.2015	-144,00	benzin do frézy
12.11.2015	-749,00	Vodafone - telefon			
13.11.2015	-2399,00	klíče			
18.11.2015	-1152,00	hosting			
18.11.2015	-86,00	materiál na opravy			
30.11.2015	-136,00	Drobné vybavení			
1.12.2015	-4200,00	elektřina			
1.12.2015	-484,00	Internet O2			
8.12.2015	-1920,00	vybavení			
14.12.2015	-749,00	Vodafone - telefon			
28.12.2015	-4200,00	elektřina			
31.12.2015	-57,00	Poplatky banka			
6.1.2015	-460,00	Rekreační poplatky			
8.1.2015	-842,00	úklidové prostředky			

Zdroj: Vlastní šetření

OSVČ č. 4 – výškové práce

<i>Bankovní výpis</i>					
<i>Datum</i>	<i>Částka</i>	<i>Položka</i>	<i>Datum</i>	<i>Částka</i>	<i>Položka</i>
5.1.2015	-972,00	úrazové pojištění	7.9.2015	-964,00	úrazové pojištění
12.1.2015	-2743,00	Pojištění majetku a odpovědnosti	14.9.2015	-1154,36	benzin
14.1.2015	-1500,00	Dálniční známka	29.9.2015	-1265,32	benzin
20.1.2015	-1278,01	benzin	5.10.2015	-987,25	benzin
5.2.2015	-972,00	úrazové pojištění	5.10.2015	-963,00	úrazové pojištění
13.2.2015	-1175,14	benzin	12.10.2015	-1125,73	benzin
5.3.2015	-972,00	úrazové pojištění	22.10.2015	-1054,32	benzin
9.3.2015	-9368,00	Horolezecké vybavení	5.11.2015	-1236,32	benzin
16.3.2015	-1247,89	benzin	5.11.2015	-962,00	úrazové pojištění
17.3.2015	-987,52	benzin	23.11.2015	-865,48	benzin
7.4.2015	-969,00	úrazové pojištění	7.12.2015	-961,00	úrazové pojištění
8.4.2015	-1125,23	benzin	14.12.2015	-1248,88	benzin
13.4.2015	-1148,65	benzin	28.12.2015	-1125,32	benzin
16.4.2015	-987,25	benzin	5.1.2016	-1357,00	benzin
5.5.2015	-968,00	úrazové pojištění	27.2.2016	-879,79	benzin
14.5.2015	-1415,00	Horolezecké vybavení			
5.6.2015	-967,00	úrazové pojištění			
12.6.2015	-1125,95	benzin			
15.6.2015	-2743,00	Pojištění majetku a odpovědnosti			
16.6.2015	-678,35	benzin			
22.6.2015	-1257,35	benzin			
29.6.2015	-1257,62	benzin			
2.7.2015	-1154,15	benzin			
7.7.2015	-966,00	úrazové pojištění			
20.7.2015	-1212,36	benzin			
27.7.2015	-986,32	benzin			
3.8.2015	-1132,25	benzin			
5.8.2015	-965,00	úrazové pojištění			
11.8.2015	-8765,00	Horolezecké vybavení			
14.8.2015	-1132,65	benzin			
24.8.2015	-865,21	benzin			
3.9.2015	-1024,35	benzin			

Zdroj: Vlastní šetření

Příloha č. 2 – Výdaje domácností

Zaměstnanec č. 1

Druh výdajů	Položky	Částka
Bydlení	3 + 1 - družstvo vlastníků, elektřina a voda (3200/m), fond oprav a ostatní služby (2000/m)	62 400
Auto	1 auto, pojištění (9000/r), PHM (3200/m), servis (6000/r)	53 400
Potraviny	Potraviny domů (3000/m) + 2 děti 2x(2000/m)	84 000
Alkohol a cigarety	Cigarety cca (130/d), alkohol (500/m)	53 450
Vzdělání, zdraví, kultura	Léky (500/m), ostatní kultura (5000/r)	11 000
Ostatní výdaje	Část spotřební drogerie je zahrnuta do potravin, ostatní drogerie, dárky a oblečení (15000/r), telefony a pojistky cca (3600/m), doprava (800/m)	67 800
Dovolená	Letní - celá rodina u moře (53000/r), zimní pouze rodiče (20000/r)	73 000
Splátky (bez hypotéky) a spoření	Penzijní spoření 2x(1500/m), spořicí účet (2000/m)	60 000
Celkem výdaje (2015)		465 050

Zdroj: Vlastní šetření

OSVČ č. 1

Druh výdajů	Položky	Částka
Bydlení	3+1 - hypotéka (6875/m), elektřina, voda, plyn, internet (2700/m), fond oprav (2000/m)	138900
Auto	2 auta, pojištění (13000/r), servis (10000/r), PHM (5500/m)	89000
Potraviny	Potraviny domů (5000/m), ostatní potraviny (4000/m)	72000
Alkohol a cigarety	Oba nekuřáci, alkohol (1000/m)	12000
Vzdělání, zdraví, kultura	Potřeby do školy (1200/m), léky (1000/m), kultura (600/m)	33600
Ostatní výdaje	Drogerie, oblečení, hračky, dárky (4000/m), telefon 1x v podnikání a (800/m)	57600
Dovolená	Letní dovolená v Čechách (22000/r), zimní dovolená v Čechách (31000/r)	53000
Splátky (bez hypotéky) a spoření	Leasing (5800/m), penzijní spoření (2000/m), spoření pro děti (2000/m), stavební spoření (15000/r)	132600
Celkem výdaje (2015)		600700

Zdroj: Vlastní šetření

Zaměstnanec č. 2

Druh výdajů	Položky	Částka
Bydlení	S dcerou v rodinném domku - příspěvek na energie, odpady, opravy a další výdaje (4 000/m)	48 000
Auto	Škoda Fabia - PHM (1 000/m) a dovolená (3000/r), pojistné (6 000/r), oprava (17 000/r)	38 000
Potraviny	Potraviny a nealkoholické nápoje (3000/m)	36 000
Alkohol a cigarety	Cigarety (100/d) alkohol (pivo 50/d)	54 800
Vzdělání, zdraví, kultura	Lékárna (1 500/m), kultura (2 000/r)	20 000
Ostatní výdaje	Drogerie (500/m), žrádlo a ostatní výdaje za psa (500/m), oblečení (500/m), doprava do práce (600/m)	25 200
Dovolená	14 dnů v létě na Šumavě (bez PHM)	8 000
Splátky (bez hypotéky) a spoření	xxx	0
Celkem výdaje (2015)		242 000

Zdroj: Vlastní šetření

OSVČ č. 2

Druh výdajů	Položky	Částka
Bydlení	2+1 v podnájmu, včetně služeb (15 000/m)	180000
Auto	xxx	0
Potraviny	cca 5. tis. měsíčně	60000
Alkohol a cigarety	cca 200 týdně	10400
Vzdělání, zdraví, kultura	50 tis. školné; cca 1000 měsíčně koncerty	62000
Ostatní výdaje	Oblečení (1000/m), dárky, telefony (1000/m), drogerie (300/m), pojištění (500/m), doprava (1000/m)	43600
Dovolená	Dovolená v Indonésii	80000
Splátky (bez hypotéky) a spoření		0
Celkem výdaje (2015)		436000

Zdroj: Vlastní šetření

Zaměstnanec č. 3

Druh výdajů	Položky	Částka
Bydlení	1+1 podnájem (82 000/r)	82000
Auto	xxx	0
Potraviny	Potraviny domů (2 000/m) na výletech (500/m)	30000
Alkohol a cigarety	Víno (300/m)	4000
Vzdělání, zdraví, kultura	Lezení (20 000/r) Divadlo (4 000/r), ostatní (2 000/r)	26000
Ostatní výdaje	Podpora rodičů (1 000/m), Drogerie (300/m), oblečení (300/m), doprava vč. sportu (1 500/m)	37200
Dovolená	Týdenní zájezd k moři (9 800/r)	9800
Spoření	Spořicí účet (2 000/m)	24000
Celkem výdaje (2015)		213000

Zdroj: Vlastní šetření

OSVČ č. 3

Druh výdajů	Položky	Částka
Bydlení	V pronajímaném objektu elektřina (14508/r), voda vlastní, úklid sněhu (10000/r), ostatní výdaje (4000/r)	28500
Auto	2 auta, podnikatel soukromě (600/m), manželka dojíždění do práce (3000/m)	43200
Potraviny	potraviny domů (4000/m), obědy (1500/m)	66000
Alkohol a cigarety	Nekuřáci, pivo a víno (400/t)	20800
Vzdělání, zdraví, kultura	Manželka školné a spojené výdaje (60000/r), lékárna (500/m), ostatní kultura (5000/r)	83000
Ostatní výdaje	Internet a telefony (2000/m), Oblečení + sportovní vybavení - tenis (1000/m), drogerie (500/m)	42000
Dovolená	Týden zahraniční dovolená (25 000), 14 dnů zahraniční dovolená (40 000)	65000
Spoření	Stavební spoření (20000/r), spořicí účet (1000/m)	32000
Celkem výdaje (2015)		380500

Zdroj: Vlastní šetření

Zaměstnanec č. 4

Druh výdajů	Položky	Částka
Bydlení	3+1 hypotéka vč. pojištění (11800/m), elektřina, voda, odpad, internet a další služby (3800/m)	187200
Auto	Oprava (5000/r), PHM (3000/m), pojištění (7500/r)	36500
Potraviny	Potraviny domů (2000/m), v restauracích - obědy (3000/m)	60000
Alkohol a cigarety	Cigarety cca (80/d), alkohol (1500/m)	47200
Vzdělání, zdraví, kultura	Léky (200/m), ostatní kultura (5000/r)	7400
Ostatní výdaje	Oblečení (1000/m), drogerie (500/m), dárky (1000/m), telefony (1200/m), pojištění (8400/r)	52800
Dovolená	Zimní dovolená - hory (16500), letní Lipno (14000)	30500
Splátky (bez hypotéky) a spoření	Penzijní spoření (3000/m), splátka úvěru (2700/m)	68400
Celkem výdaje (2015)		490000

Zdroj: Vlastní šetření

OSVČ č. 4

Druh výdajů	Položky	Částka
Bydlení	2+1 podnájem včetně služeb a internetu (7500/m)	90000
Auto	Soukromá spotřeba - bez cestování a podnikání (500/m), pojistka rámci podnikání (0/m)	6000
Potraviny	Potraviny domů (1500/m) mimo domov (1500/m)	36000
Alkohol a cigarety	Nekuřák, alkohol (2000/m)	24000
Vzdělání, zdraví, kultura	Léky (1000/r)+ 1 x koncert zahraniční skupina (1100/r)	2100
Ostatní výdaje	Pojištění a telefon v rámci podnikání (0/m), drogerie (400/m), dárky (2500/r)	7300
Dovolená	Cestování nesouvisející s podnikáním PHM (8000/r), Cestování po Evropě (80000/r)	88000
Spoření	Stavební spoření (25000/r) + penzijní (1300/m) + spořicí účet (1000/m)	52600
Celkem výdaje (2015)		306000

Zdroj: Vlastní šetření

Zaměstnanec č. 5

Druh výdajů	Položky	Částka
Bydlení	2+1 v podnájmu - nájemné (7500/m), služby elektřina, voda, odpad, internet (3500/m)	132000
Auto		0
Potraviny	potraviny domů (3000/m), potraviny mimo domov (1000/m)	48000
Alkohol a cigarety	Nekuřačka, alkohol (500/m)	6000
Vzdělání, zdraví, kultura	Potřeby do školy 2 děti (1200/10m) + (3000/r) ostatní, ostatní kultura - Zoo, dětské divadlo atp. (6000/r)	21000
Ostatní výdaje	Drogerie, oblečení a obuv, hračky atp. (2500/m)	30000
Dovolená	Tuzemská dovolená (15000/r) příměstské tábory (10000/r)	25000
Splátky (bez hypotéky) a spoření		0
Celkem výdaje (2015)		262000

Zdroj: Vlastní šetření

OSVČ č. 5

Druh výdajů	Položky	Částka
Bydlení	2+1 v domku rodičů. Příspěvek rodičům na služby, odpad opravy atp. (7000/m)	84000
Auto	Pojistka (8000/r), oprava (18000/r), PHM (2200/m)	52400
Potraviny	Potraviny domů (3000/m) + ostatní potraviny (500/m)	42000
Alkohol a cigarety	Cigarety příležitostně (500/m), alkohol příležitostně (500/m)	12000
Vzdělání, zdraví, kultura	Potřeby pro děti do školy (1500/m)	18000
Ostatní výdaje	Papírnictví mimo školu (500/m), Obuv a oblečení (1200/m) drogerie (1000/m), kroužky (800/m) telefon a internet v rámci podnikání	42000
Dovolená	Tuzemská dovolená 2 x (15000/r)	15000
Splátky (bez hypotéky) a spoření	Spořicí účet (500/m)	6000
Celkem výdaje (2015)		271400

Zdroj: Vlastní šetření

Zaměstnanec č. 6

Druh výdajů	Položky	Částka
Bydlení	Rodinný domek na hypotéku (14400/m), elektřina, voda, odpad, internet (5200/m)	235200
Auto	PHM (3500/m), pojistné (9000/r)	51000
Potraviny	Potraviny domů (4000/m), ostatní potraviny (4000/m)	96000
Alkohol a cigarety	V rámci potravin (pouze alkohol)	0
Vzdělání, zdraví, kultura	Divadlo a koncerty (2000/m)	24000
Ostatní výdaje	Drogerie, oblečení, dárky, pojištění (5000/m)	60000
Dovolená	Dovolená na Novém Zélandě	250000
Splátky (bez hypotéky) a spoření	Spoření různé (50000/r)	50000
Celkem výdaje (2015)		766200

Zdroj: Vlastní šetření

OSVČ č. 6

Druh výdajů	Položky	Částka
Bydlení	Vlastní domek služby (4500/m), chalupa služby (1000/m), rekonstrukce chalupa (300000/r)	366000
Auto	PHM (6000/m), Pojistné (8000/r), Servis (25000/r)	105000
Potraviny	Potraviny domů (5000/m), ostatní potraviny (1000/m)	72000
Alkohol a cigarety	Nekuřáci, víno (600/t)	31200
Vzdělání, zdraví, kultura	Vzdělávání v rámci podnikání a zaměstnání, kultura (2000/m)	24000
Ostatní výdaje	Drogerie, oblečení, dárky, vybavení domácnosti atp. (5000/m)	60000
Dovolená	Zimní dovolená - Alpy (30000/r), letní dovolená - Turecko (58000)	88000
Splátky (bez hypotéky) a spoření	Investování + různé spoření	180000
Celkem výdaje (2015)		926200

Zdroj: Vlastní šetření